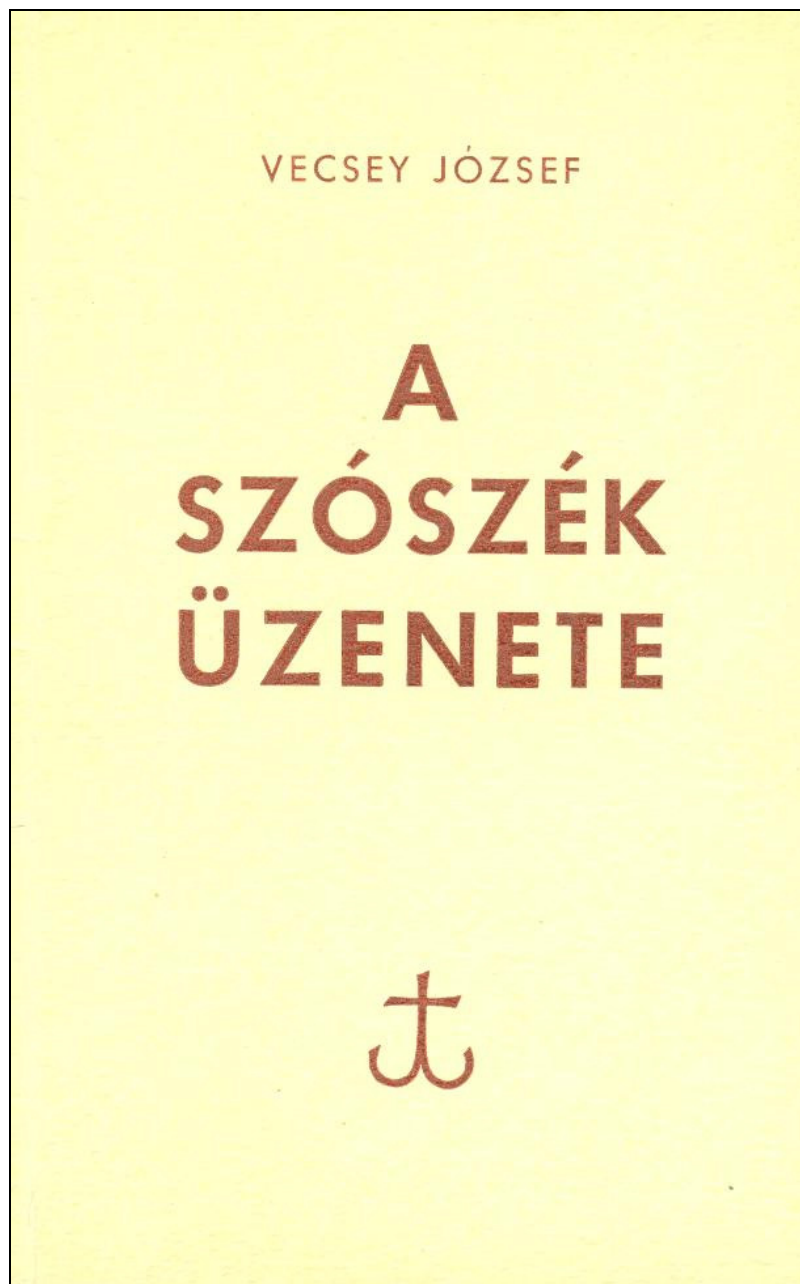

Vecsey József A szószék üzenete

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Vecsey József
A szószék üzenete

Rádióbeszéd

Nr. 598/1956
Imprimatur.
Monachii, die 3 Februarii 1956
Dr. Joannes Fuchs Vic. Gen.

Mindszenty József
Magyarország
bíboros-hecegprímásának
ajánlja könyvét a szerző

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1956-ban jelent Münchenben, és a müncheni Szabad Európa Rádió által 1954–55-ben közvetített magyar szentmiséken elhangzott beszédek tartalmazza. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog Vecsey József örököseié.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Előszó.....	4
I. Árnyak és remények	6
II. Szemben a materializmussal	9
Az anyag örökkévalósága?	9
A materialista fejlődéselmélet.....	12
Az élet eredete.....	15
Mi az ember?.....	18
III. Keresztény hitigazságok	21
Szentháromság	21
A Feltámadott.....	24
Az Oltáriszentség	27
Az Istenember	30
IV. Egyház és magyarság.....	33
Nemzeti egyház?	33
Antemurale christianitatis	36
Szabad-e adót fizetni a császárnak?.....	39
V. Világ királynője – Magyarok Anyja	42
A kígyótipró asszony	42
Édesanyánk	45
Magyarok Nagyasszonya	48
VI. Mit üzen a Zengő?	51
A Zengő	51
A szentolvasó ereje	54
Pásztorok a viharban	57
A sötétség fejedelme	60
VII. Magyar szentek.....	63
Szent István.....	63
Szent Erzsébet.....	66
Szent Margit.....	69
VIII. Magyar ifjúság	72
Felelősek vagyunk!	72
A szent közügy.....	75
Keresztény ifjúság.....	78
Hitvallás a villamoson.....	81
IX. Fájdalmunk – Örömünk.....	84
Kiáltó szó	84
Karácsony	87
Függelék.....	90
Mit vár az otthon az emigrációtól?	90
Mindszenty József mondotta a római magyaroknak.....	95

Előszó

1954 nyaratól 1955 végéig rádión keresztül hazafelé és a nagyvilágban szétszóródott magyaroknak mintegy félszáz szentbeszédet mondtam. A tíz év óta idegen uralom alatt szenvedő és az öt világrészben hazátlanul vergődő nép fiaihoz sokmértőldes távolságból szólni felelősségteljes, nehéz feladat.

A szószék körül állandóan ott kísértettek a súlyos gondok: Mit mondjunk azoknak, akik szervezetlenül, vagyonuktól, lelki és testi erejüktől megfosztottan minden nap szemben állnak a történelem legkegyetlenebb rémuralmával?

Figyel-e szavunkra az ország, ahol az igazság szavától reszkető zsarnokság elnémította a hivatott vezetőket: a hercegprímást, a kalocsai érseket, a váci püspököt, Erdély püspökét, a zirci apátot és hős munkatársaikat?

Elháríthatjuk-e a súlyos kárt, amit a bolsevizmus zsoldjába kényszerített „békepapok” tevékenysége okoz, főként az ifjúság lelkében?

Közvetíteni tudjuk-e otthonnak és az emigrációnak az evangélium vigasztalását és bátorító erejét, hogy elűzzük a kishitűség és elhagyottság érzését?

E nyomasztó gondok időről-időre megszabták, miről elmélkedjünk a szószéken. Ritkábban foglalkoztunk a szorosán vett hitéleti kérdésekkel, mivel ezekről az otthoni lelkipásztorok is beszélhetnek, ellenben nem mondhatják el az Egyház felfogását az időszerű világnézeti és közéleti témákról. Ezekről csak békepapok nyilatkozhatnak, meghamisítva és kiforgatva a keresztény elveket, ahogyan azt a bolsevisták előírják számukra.

Az Egyháznak azonban kötelessége világnézeti és közéleti téren is utat mutatnia. XII. Pius pápa karácsonyi üzenete hangoztatta, hogy árulást követünk el az Istenemberrel szemben, ha nem érvényesítjük a keresztény hit rendező szerepét a közéletben. Az erkölcs irányító befolyása alól az emberi élet egyetlen területét sem szabad kivenni. Az erkölcs legfőbb öre, az Egyház, kötelességet mulasztana, ha nem világítaná meg az evangéliumi erkölcs fényével a közélet jelenségeit és korunk világnézeti eltévelyedéseit.

E nehéz feladatot igyekeztünk teljesíteni, amikor a szószéken útmutatást adtunk a világnézetek kavargó harcában.

Beszédeinkben lépten-nyomon Mindszenty bíboros ékes mondataival találkozunk az olvasó. Ez természetes, hiszen a magyarság szemében a hercegprímás az, aki kiáltó szavával és áldozatával megmutatta, milyen magatartást tanúsítson a nemzet a marxizmussal és a hasonló irányzatokkal szemben. Hivatott vezetőjét hét év óta nem hallhatja a magyar nép. Joggal elvárja tehát, hogy aki szabadon szólhat, hirdesse és terjessze hercegprímásunk irányelveit és eszméit.

E beszédeket közreadjuk azért is, hogy az Egyházat ne érhesse vád, mintha nem figyelt volna éberén és nem emelte volna fel szavát kellő időben. Senki sem tudhatja, hogy ez a szellemileg kuszált és irányítóeszmék nélkül tévelygő világ milyen útvesztőbe kerül. Az Egyház sziklán áll. Péter hajóját semmiféle vihar össze nem törheti. De az egyes népek kiszakadhatnak belőle és visszasüllyedhetnek a pogányság éjszakájába.

„Észbontóan fájó gondolat volna, ha az ősi Máriás magyar földről a hit, remény és szeretet megfogyatkozásával az Isten Anyját száműznők vagy száműzni engednők és Szent István történelmi érvényű szerződését botorul felbontanók, megsemmisítenők. E kapcsolat felbontása népi öngyilkosság volna. Ez lenne a végső haláltánc és a nemzethalál, az örvény, amelyből nem volna menekvés, kiemelkedés.” (Mindszenty prímás újévi szózata Boldogasszony évében. Esztergom, 1948. január 1.)

Ez a könyv nem juthat el a vasfüggöny mögé. Megjelenik, mert az emigrációnak is szüksége van vigasztalásra és útmutatásra. A függelékben közölt beszéd azt igyekszik

elmondani, mit vár tőlünk az otthon. Ha az otthon felfogását ismerjük, eredményesebben munkálkodhatunk mindnyájunk vágyáért: a szabad, keresztény Magyarorszáért.

Rosenburg (Ausztria), 1956. Szent Margit ünnepén.

Dr. Vecsey József
teológiai tanár

I. Árnyak és remények

Kedves Magyar Testvéreim!

Ma van kiskarácsony napja, nagykarácsony nyolcada és Jézus névadásának ünnepe. Ismertebb és általánosabb azonban a mai ünnep másik elnevezése, az *Újév*. E napon csak a liturgiában maradt meg az ünnep egyházi jellege, különben uralkodik rajta a polgári ünnepélyesség. Ma a templomi *szentbeszédek*nél *fontosabbnak tűnnek az államfők és kormányfők nyilatkozatai*, a részvénytársaságok évváró jelentései és az újságok összefoglaló beszámolói. Újév napján híveinket is inkább foglalkoztatják földi gondjaik és reményeik. Szinte ők is igénylik, hogy az Egyház engedje át e napot a polgári ünneplésnek. Az Anyaszentegyház észrevette ez igényt és ezért e napon általános szokássá vált *szentbeszédek*ben is a hívek evilági, földi gondjaival foglalkozni.

Természetesen ez nem jelenti azt, mintha a szószékre ezúttal olyan téma kerülne, amelynek ott nincsen helye. A keresztény erkölcsi parancsoknak és elveknek ugyanis az egész életet: a társadalmi, a gazdasági, a kulturális és politikai életet is irányítaniok kell. Ezenkívül a keresztény ember földi reményét is az isteni Gondviselés rendelkezéseinek megnyugodva táplálja. Tehát nagyon is helyénvaló, hogy a szószéken is beszéljünk hívő népünk evilági gondjairól és reményeiről. A mi magyar nemzetünk meg vallás-erkölcsi magatartásával ország-világ előtt félreérthetetlenül kinyilvánítja, hogy földi gondját és evilági reményét is az irgalmas Isten gondviselő kezébe teszi le.

Az egyházi szónok tehát csak népünk egyik természetes igényét elégíti ki, amikor szabad földön szabad szószékről elmélkedik azokról *a gondokról és reményekről, melyek 1956 újév napján a súlyosan megpróbált magyar nemzet lelkét eltöltik*.

Kedves Testvérek! Az 1956-os évről azt kell mondanom, félelmetesen kúszik, hogy elvigye véglegesen vagy legalább hosszú időre felszabadulásunkba vetett reményünket, ha nem leszünk éberek. *Több jel arra vall, hogy a megszálló hatalom helytartói ebben az évben szeretnék megszilárdítani zsarnoki uralmukat*. Tíz év alatt idegen szuronyokra támaszkodva a legkegyetlenebb terror eszközökkel leigáztak bennünket. Meg tudtak törni minden szervezett ellenállást. Megszervezték szovjet mintára azokat a kegyetlen terroralakulatokat, melyek segítségével idegen beavatkozás nélkül időtlen-időig fenn lehet tartani a kegyetlen diktatúrát. A moszkoviták nem is félnek olyan belső ellenállástól, amely uralmukra veszélyes lehetne. A politikai rendőrség és a különböző terrorszervek ma már el tudják kergetni az ilyen félelmeket.

A magyar moszkovitáknak jelenleg már csak egytől kell tartaniok, attól, hogy a nyugati szabad világ részint a saját érdekében, részint a rabnemzetek felé tett kötelező ígéretek teljesítésével felszabadíthatja a vasfüggöny mögött szenvedő népeket. *A hataloméhes zsarnokok lelkére nyomasztóan nehezedik a felszabadítás réme*. Ezért tesznek kétségbeesett erőfeszítéseket, hogy valamilyen megtévesztéssel és félrevezetéssel a nyugati hatalmakkal elismertessék az úgynevezett népidemokratikus rendszereket.

Erre szolgál most már hosszú idő óta az a megélénkült propaganda, amely a nyugati közvéleményt arról akarja meggyőzni, hogy a bolsevizmus megszélidült, polgárosodik s ezért nem kell tőle félni, lehet vele békésen és veszélytelenül együttélni. Ez a hírverés hatalmas anyagot kap engedményekről, enyhítésekről, megkegyelmezésekről, valódi- és álpalotaforradalmakról és műellenállásokról. Különösen az álpalotaforradalmak, a műellenállások és az ártatlanoknak adott látványos látszat-kegyelmezések alkalmasak arra, hogy a világ közvéleményét megtévezzék és félrevezessék.

Magyarországon is már jó ideje ilyen szándékkal rendezik a különböző látszat-amnesztiákat, műellenállásokat és álpalotaforradalmakat. A ravasz mesterek elgondolása szerint e látványos rendezés utolsó felvonása majd az lesz, hogy a porondon csupa olyan moszkovita marad, akiről ők maguk előre elhíresztelték, hogy ezek jobboldali elhajlók, akik a bolsevizmus érdekeivel szemben a nép érdekeit képviselik, akik a Szovjetuniótól független, önálló magyar bolsevizmust akarnak, mint déli szomszédjuk, a jugoszláv diktátor.

Az embernek arcába szökik a vér, ha e szemtelen játékot szemléli. A legfelháborítóbb, hogy azt a látszatot akarják kelteni, mintha a némaságra ítélt magyar nép, amelynek legegyszerűbb fia legalább olyan jól tudja, mi a bolsevizmus, mint a világhírű szakértők, elhinné, hogy ezek a jobboldalinak álcázott bolsevisták az ő igazi barátai. A magyar nép jól tudja, hogy ezek is bolsevisták, kegyetlenek, mint amazok, s csak a szereposztás előtt állították őket maguk a rendezők jobboldalra. Műellenállásuk, áljobboldaliságuk otthon senkit sem tévesztenek meg.

Sajnos azonban, Testvérek, e ravasz játékkal kapcsolatban a magyar nemzet nem nyilváníthatja akarátát és véleményét. Nekünk kell tehát, akik szabad földön szabadon szólhatunk, *megfogalmaznunk a rab nemzet néma magatartásában kifejezett akarátát és felfogását.* Hogy mi a nemzet néma akarata? – elég talán egyetlen egy feltűnő jelenségre rámutatnom. Magyarországon ma titkos ágensök ellenőrzik és feljegyzik, ki megy templomba, kik járulnak a szentségekhez s kik teljesítik vallási kötelességeiket. A hit megvallásáért állásvesztés, nyomor, szegénység, üldözés, kényszermunka, börtön és fegyház jár. S mindennek ellenére kereszténységéhez ma talán erősebben ragaszkodik a magyar nemzet, mint történelme folyamán bármikor.

Ez a tény kötelez bennünket, akik itt szabad földön szólhatunk, hogy a bolsevista propagandát azáltal tegyük hatástalanná, hogy *a világ közvéleménye és vezető személyiségei előtt rámutatunk népünknek néma magatartásában kifejezett akarátára.* E néma akarat félreérthetetlenül kimondja, hogy országunknak sem társadalmi, sem gazdasági, sem állami, még kevésbé szellemi életét, nem lehet más alapokra helyezni, csak a keresztény erkölcsi elvekre. *A magyar nép néma akarata,* amely valláserkölcsei magatartásában jut kifejezésre, azt hangsúlyozza, hogy *a mi kultúránk és társadalmi életünk alapja egyes egyedül csak a kereszténység lehet,* mellyel nemzetünk történelme folyamán szerencsésen összeforrott.

A magyar nép akarátát Mindszenty bíboros fogalmazta meg, aki 1945. október 18-án megjelent körlevelében leszögezte az egész nép helyeslése mellett: „*Mi keresztény demokráciát akarunk! A zsarnokságtól eleget szenvedett a világ. Zsarnokság erőszakolta rá egy ember akarátát jobb sorsra érdemes népekre. Zsarnokság hajszolta be Európát meggondolatlanul a szörnyű háborúba. Zsarnokság folytatta az öldöklő küzdelmet egészen az értelmetlenségig. Zsarnokság gázolt bele hosszú éveken át az emberiség legszentebb jogaiba, megvetette a lelkiismereti szabadságot, lábbal tiporta a szülők jogait gyermekeik nevelésére. A zsarnokság tagadta meg gondolatban is, hogy az emberi személynek joga van önálló érvényesülésre, képességeinek, hajlamainak, egyéni hivatásának szabad kifejtésére.*

A zsarnokság eme visszaéléseivel számolt le a demokrácia – folytatta a hercegprímás. Természetesen nem az a demokrácia, amely az egyik emberi személy korlátlan uralma helyébe egy másikat állítja, nem az, amelyik az egyik embercsoport önző és féktelen uralmát egy másik csoport hasonlóan önző és féktelen hatalmaskodásával váltja fel. Az igazi demokrácia arra törekszik, hogy ahol valamely ok folytán ezek a jogok uralomra nem jutottak, azok ott is minél előbb elismertessenek és tiszteletben tartassanak. Az igazi demokrácia a lelkiismereti szabadságot, a szülők jogait, a munkásnak szabad egyéniséggé való kialakulását, a munka rabszolgaságának megtörését írja zászlajára. E célok érvényesítése érdekében mozgósítja erkölcsileg kifogástalan eszközökkel a társadalom minden rétegét, erre a célra veszi igénybe a jobbjézűsű egyén közreműködését.”

A magyar nép nem a népi demokráciát, hanem ezt a demokráciát akarja, amelyről Mindszenty bíboros foglalta össze e világos fogalmazásban ma is érvényes néma akaratát. Ezért komolyan figyelmeztetünk mindenfajta társutast, akik akár otthon, akár az emigrációban élnek s fáradozásaikkal e most tervbe vett ködös nemzeti bolsevizmus születésénél akarnak bábáskodni. E figyelmeztetésünkben az otthon szenvedő magyarság néma akaratát mondtuk ki. *A magyar nemzet világosan és kétségtelenül kifejezi vallás-erkölcsi magatartásával, hogy nem hajlandó soha semmiféle istentagadó rendszert meghonosítani, megmagyarosítani.*

Kedves Magyar Testvéreim! Annak a sötét veszélynek elhárítására, amely 1956 újév napján felrémlik, az otthon szenvedő magyarság alig tehet többet, mint amit eddig is tett: megmutatta és ezután is megmutatja, hogy a marxizmus semmiféle alakban sem kell neki. *A cselekvés, a fárasztó munka most az emigráns magyarságé.* S ma megígérjük az otthon szenvedő testvéreknek, hogy mi a szabad világ közvéleményéhez eljuttatjuk néma akaratukat és mindent elkövetünk, hogy ezt a veszélyes összeesküvést nemzetünk ellen megghiusítsuk.

Minden magyarnak emlékezetébe idézzük azonban a nemzet nagy mártírjának ma is követendő útmutatását: „*A mélyen vallásos nép jobban tud magán segíteni és jobban segíti az Isten is. Legyünk most az imádság nemzete, mert ha újból megtanulunk imádkozni, lesz honnét erőt és bizalmat meríteni.*”¹

S egy pillanatra se felejtsük, hogy ember tervez, de Isten végez. Amen.

Elhangzott 1956. január 1-én.

¹ Mindszenty bíboros érseki székfoglaló beszéde. Esztergom, 1945. október 7.

II. Szemben a materializmussal

Az anyag örökkévalósága?

Kedves Magyar Testvéreim!

Tegnap ültük meg Szent Imre herceg ünnepét. A katolikus ifjúság nevelői elszorult szívvel emlékeztek azokra a bensőséges ünnepélyekre, melyeket régen e napon a katolikus iskolákban és ifjúsági egyesületeinkben a Liliomos Királyfi tiszteletére rendeztünk. Jelen voltak a szülők és jelen voltak a nevelők. A magyar ifjúság minden évben előttük fogadta, hogy Szent Imre eszméihez hű marad. Szent Imre eszméi a kereszténység eszméi. Szent Imrét az a kereszténység nevelte, amelyről 1896-ban, amikor az ország ezeréves fennállását ünnepelte, az akkori hercegprímás azt mondotta, hogy az tartotta fenn a hazát.

Sajnos 1955-ben nincs lehetőség arra, hogy a katolikus ifjúság nevelői Szent Imre eszméit, a keresztény eszméket, szabadon és megfelelő módon állíthassák ifjúságunk elé. A keresztény eszmék helyett ifjúságunkat – már zsenge kortól kezdve – olyan eszmékkel táplálják, amelyekről az ország jelenlegi hercegprímása – felelőssége teljes tudatában – kénytelen volt kijelenteni, hogy azok „hordalékelemek, árvízi öntvények”. Többször felszólította a magyar ifjúságot, hogy megszentelt nemzeti hagyományaink helyett ezeket az „árvízi öntvényeket”, „hordalékelemeket” ne fogadja be.

Kedves Testvérek! Az a világnézet, amelyet Mindszenty bíboros találóan és jogosan árvízi öntvénynek, hordalékelemnek nevezett, a bolsevisták hivatalos világnézete, az úgynevezett dialektikus materializmus. Alaptanítása ez: *Csak anyag van, amely önmagától öröktől fogva létezik. Az anyag egyik lényeges tulajdonságánál fogva, amely abban áll, hogy állandóan változik, képes külön teremtő erő beavatkozása nélkül, a szervetlen és szerves lényeket önmagából kialakítani. A dialektikus materializmus szerint az ember szellemi tevékenysége sem független az anyagtól, mivel az nem más, mint az agyvelő minőségileg magasabb fokon lévő anyagának terméke.*²

Istenről, halhatatlan lélekről a dialektikus materializmus hívei nem is beszélnek. Legfeljebb csak akkor, amikor gúnyolják a vallásos világnézetet, amelyet állításuk szerint a kizsákmányolók találtak ki a rabszolgasorsba taszított népmilliók számára. Így tudták ugyanis a kifosztott és kizsárolt tömegeket a túlvilági boldogság reményével némileg fékentartani. A bolsevisták azt is állítják, hogy a tudomány haladásával s főként a kommunizmus által beígért szociális jólét korában a vallás meg fog szűnni, mivel ebben az általuk teremtetett új, boldog világban fölöslegessé válik.

Kedves Testvérek! amint látjuk, *a bolsevisták világnézete, a dialektikus materializmus, mindenestől ateista, istentagadó felfogás.* Ezt tudják maguk a bolsevisták és tudja mindenki más az egész világon. Nem tévesztenek meg tehát senkit, ha pillanatnyilag a magyarországi bolsevisták is úgynevezett engedményeket tesznek a vallásnak. Mindenki tudja, hogy ezek az engedmények egy kétségbeesett taktikai játék részletei, amelynek rendeltetése az lehetne, hogy itt, nyugaton a közvéleményt megtévessze a világkommunizmus javára.

De ma nem erről akarok beszélni, hanem arról a materialista állításról, hogy *az anyag öröktől fogva van és örökké megmarad, s mintha ezért a világmindenségnek nem lenne*

² Négy szentbeszédben cáfoljuk a materializmust. Forrás: G. A. Wetter, Der dialektische Materialismus. Wien, 1952.

szüksége teremtőre, rendezőre, gondviselőre. Azok a marxisták, kik kevésbé értenek a kérdéshez, még arra is vállalkoznak, hogy megkíséreljék tudományosan igazolni első nélkülözhetetlen alaptételüket.

Érdemes megvizsgálni ezeket az úgynevezett tudományos érveket. Egyszerű, tudományosan nem képzett ember is azonnal észreveszi, hogy azok az érvek, melyeket a bolsevisták felhoznak, nem bizonyítják az általuk állított tételt. Két érvük van. Ezek közül az egyik merő feltevésen alapszik, melyet a következő csillagászati tényre építenek. A csillagász távcsövében különböző és nagyszámú csillagködképet figyel meg. Ezeket alakjuk szerint három csoportba lehet sorolni. Vannak köztük egészen sűrű és egészen ritka csillagködképek és mellettük meg lehet figyelni még egy sereg átmeneti formát. Ez eddig csillagászati tény.

A dialektikus materializmus hívei e jelenséget a következőképpen magyarázzák meg. Az anyag lényeges tulajdonsága, hogy állandóan mozgásban, változásban van. Ez az örökös változás eredményezi, hogy az anyagi testek idővel mind átalakulnak, megsemmisülnek. Így hullanak szét az égitestek is. Az égitestek anyaga azonban szétszóródik a világűrben, és ott, az univerzum mérhetetlen és végtelen mélyeiben újabb égitestekké, csillagködképekké sűrűsödik. És ez a folyamat végnélkül tart. A bolsevisták ezen az alapon tételezik fel, hogy a sűrűbb csillagködképek a fiatalabbak és ezekből keletkeznek a ritkábbak. Ez a körforgás örökké tart, miközben a világmindenség egésze, a meglévő anyagmennyiség változatlan marad.

Kedves Testvérek, újra kell hangsúlyoznom, hogy ez a materialista érvelés merő feltételezésen alapszik. A csillagászat ugyanis semmivel sem tudja igazolni, hogy a csillagködképek egymásból keletkeztek, vagy hogy ez a folyamat örökké körforgásszerűen ismétlődne. Egyelőre csak azt vegyük itt figyelembe, hogy a tudósok többsége, és mindenekelőtt a kiválóbb tudósok, azt a véleményt tartják, hogy *a világmindenség térben is, időben is korlátozott, véges.* Ebből pedig következik, hogy *Isten teremtette.*

Másik érvelésüket, mellyel a dialektikus materializmus hívei az anyag örökkévalóságát igyekeznek bizonyítani, *az anyag és energia megmaradásáról szóló fizikai törvényre építik.* E törvény kimondja, hogy egy zárt rendszerben az anyag és energia összege mindig állandó. A világmindenség is egy ilyen zárt rendszer, s azért tömegének és energiájának összege sem nem növekedhetik, sem nem csökkenhet, vagyis öröktől fogva áll és örökké állni is fog. Tehát az anyag örök, – mondják a materialisták. Íme bizonyítva van a legfontosabb materialista tétel.

A gyermeknek is meg lehet azonban mutatni, hogy *az anyag és energia megmaradásáról szóló törvény nem bizonyítja azt, amit a bolsevisták vele bizonyítani akarnak.* Először is ebből a törvényszerűségből nem következik szükségképpen, hogy csak az önmagától, öröktől fogva létező anyagi világra érvényes. Semmi okunk sincs kétségbevonni: miért ne lenne érvényes az anyag és energia megmaradásáról szóló törvény egy időben keletkezett, tehát teremtett világban. Hozzávehetjük, hogy a legnevesebb természettudósok felfogása szerint nem mond ellent az anyag és energia megmaradásáról szóló törvénynek az a feltevés, hogy a világban szakadatlanul új anyag keletkezzék. Az új anyagmennyiség szükségszerűen egy vele egyenlő értékű negatív gravitációs energiával lépne fel. Ez azt eredményezné, hogy a világmindenség anyagának és energiájának összege új anyagkeletkezés esetében is állandóan egyenlő maradna.

Amint látjuk, ez az érvelés sem bizonyítja, hogy nincs szüksége a világmindenségnek egy rajta kívül álló teremtőre, tervezőre és gondviselőre.

Kedves Testvérek, valóban a helyzet az, hogy *a természettudomány nem tudja bizonyítani a dialektikus materializmus első és legfontosabb tételét,* tudniillik azt, hogy az anyag önmagától, öröktől fogva van. Az értelmesebb materialisták ki is mondják, hogy az anyag örökkévalóságát nem tudják ugyan bizonyítani, de *elfogadják,* mint kiindulási elvet, magyarul szólva *hiszik, hogy az anyag önmagától öröktől fogva van.* Ez azonban olyanfajta

hit, mintha valaki azt hinné, hogy az óra előbb volt, mint az órás, vagy a gyár előbb volt, mint a mérnök.

Mások, a merészebbek, a kérdéshez kevésbé értő materialisták azt hiszik, hogy az idő haladtával a tudomány fel tudja majd mutatni azokat az érveket is, melyek az anyag örökkévalóságát igazolják.

Maga a természettudomány cáfol meg azonban minden olyan feltevést, amely az anyagot örökkévalónak képzei. *A természettudomány* ma abban a helyzetben van, hogy *többféle módszerrel is meg tudja mérni a világmindenség korát*. Az egyik eljárás az uránium radioaktív tevékenységén alapszik.

Az uránium a *rádióaktivitás* következtében ólommal alakul át. Ezt az átalakulási folyamatot semmiféle külső hatás nem tudja megmászítani. Ha tehát a fizikus ismeri a radioaktív bomlás sebességét, az uránium és az ólom tömegviszonyát, meg tudja határozni, mennyi ideje tart ez a folyamat. Ily módon meg lehet határozni földünk korát.

A csillagok korának meghatározása meg azon a tényen alapszik, hogy az égitestek sugárzási energiájának forrása hidrogén anyagoknak héliummá való átalakulásából származik. Ha a fizikus tudja, mennyi időt igényel ez a folyamat és hogyan viszonylik ma a hidrogén mennyisége a héliuméhoz, ki tudja számítani a csillagok korát.

Vannak még más módszerek is, amelyekkel a fizikusok a világmindenség korát tudják mérni. Az érdekes és meglepő – s ami most minket itt különösen érdekel, – az, hogy valamennyi módszer ugyanarra a megközelítő eredményre vezetett, hogy tudniillik a világmindenség kora körülbelül öt és tíz milliárd esztendő között mozog.

Ebből a megállapításból pedig, kedves Magyar Testvéreim, logikusan az következik, hogy a világ időben keletkezett, tehát van egy rajta kívül álló teremtője, rendezője, fenntartója, akit mi Istennek nevezünk. Aki nekünk szenvedő magyaroknak is jószágos Atyánk s biztosan gondot visel ránk és aki hűségünket is megjutalmazza majd. Amen.

Elhangzott 1955 november 6-án.

A materialista fejlődéselmélet

Kedves Magyar Testvéreim!

Múlt vasárnapi szentbeszédemben kifejtettem, miért nem tartható a bolsevisták hivatalos világnézetének, a dialektikus materializmusnak az az állítása, hogy az anyag önmagától öröktől fogva van. Megmutattam, hogy a kommunisták hivatalos világnézetének ezt az első és nélkülözhetetlen alaptételét semmiféle érveléssel sem lehet igazolni. Az istentagadó materialisták tehát ennek a tételnek állításával nem tudják megingatni az emberiség egészének azt az általános és szilárd meggyőződését, hogy a világot egy rajta kívül álló, végtelenül tökéletes, örök szellemi Lény a semmiből teremtette.

A bolsevizmus erőszakosan terjesztett hivatalos világnézete, a dialektikus materializmus mindenestől istentagadó, ateista világfelfogás. Képviselői és terjesztői mindenáron azt szeretnék megmutatni, hogy a világmindenségnek nincs szüksége egy fölötté álló teremtre, rendezőre, gondviselőre. Múlt vasárnap láttuk, milyen káprázatos mutatóványoknak tűnnek azok az erőfeszítések, melyekkel megkísérlik első és nélkülözhetetlen alaptételüket, az anyag önmagátólvalóságát állítólagos tudományos érvekkel bizonyítani. Egyidejűleg *éles támadást indítanak az istenhívő világnézet ellen, és arra törekcszenek, hogy elvegyék istenérveink bizonyító erejét*. Meg kell, hogy állapítsuk, nem számítanak éppen rosszul, mert ha pl. sikerülne azt bizonyítaniok, hogy az anyag önmagától öröktől fogva van, halomra döntenék mindazokat az istenérveket, melyekkel az esetleges, véges és mulandó világ létezéséből a végtelenül tökéletes, világfölötti örök szellemi Lénynek, Istennek létét bizonyítjuk.

Ezzel az első materialista tétellel kapcsolatban egy héttel ezelőtt megmutattam, hogy félelemre nincs okunk, mert manapság a természettudomány cáfol meg minden olyan feltevést, amely az anyagot önmagától valónak, öröknek és elpusztíthatatlannak képzei. Megemlítettem, hogy a természettudomány ma többféle módszert is alkalmaz, hogy a világmindenség korát megmérje. Nemcsak a bölcséletileg művelt értelem, de az egyszerű józan ész is e természettudományos eredményekből szükségszerűen következteti, hogy az időben keletkezett világot egy fölötté álló szellemi lénynek, Istennek kellett teremtenie.

Kedves Testvérek! A bolsevisták hivatalos világnézetének, *a dialektikus materializmusnak másik alapvető tétele, hogy az önmagától való örök és elpusztíthatatlan anyag örökös mozgásban, szüntelen változásban van*.

A marxisták szerint ez az állandóan mozgásban lévő, szüntelenül változó anyag képes magamagát változtatni, átalakítani. *Ez őstulajdonságánál fogva képes arra, hogy úgynevezett dialektikus fejlődéssel magamagából kialakítsa az univerzum hatalmas naprendszerit és földünknek változatos és sokszínű lényeit*. A világmindenség anyagának ez a szüntelen átváltozása egy állandóan felfelé ívelő emelkedés, fejlődés. Az anyagi világ egyszerű formái után fejlődtek ki az összetettebbek, a tökéletesebb alakok. Majd a szervetlen anyag – kedvező kémiai és fizikai feltételek mellett – ösnemződéssel, tehát önmagából létrehozta az első élőlényt. Ebből az egyszerű, őstípusból alakult ki aztán idővel a mai növény- és állatvilág, szintén dialektikus fejlődéssel.

A materialisták ennek a második alaptételüknek igazolásánál sem sajnálják a fáradságot. Itt is azt gondolják, megéri a fáradságot, mert ha dialektikus fejlődéselméletüket sikerül elfogadtatniok, akkor megdönthetik mindazokat az istenérveket, melyek a világban található rendből és célszerűségből, a különböző létfokok és főként az élet és szellemi lét eredetéből fényesen tudják bizonyítani Isten létét.

Kedves Testvérek! Amint láthatjuk a dialektikus materializmus hívei azt állítják, hogy az állandóan változó anyag képes önmaga átváltozásával, úgynevezett dialektikus fejlődéssel, az egész világmindenséget önmagából minden külső beavatkozás nélkül létrehozni. Ennek

igazolására *hivatkoznak olyan kémiai jelenségekre, amelyek azt mutatják, hogy az anyagban lassan felhalmozott mennyiségi változások egy adott fokon minőségi változásba csapnak át.* Ilyen jelenség többek között – hogy egy egészen egyszerű és jól érthető példánál maradjunk – az a folyamat, amikor melegítéssel a vizet gőzzé változtatjuk.

A marxisták is különbséget tesznek mennyiség és minőség között. *Az anyag mennyisége szerintük változatlan és örök, ami azt jelenti, hogy állandóan ugyanaz marad, de minőségét képes végnélkül változtatni.* Ezért lehetséges, hogy ugyanaz az anyag egyszer víz, másszor gőz, egyszer élettelen, másszor élő, egyszer érzéki lény, állat, másszor értelmes ember.

A folyamat, amelyre hivatkoznak s amelyet most mi is megvizsgálunk, a következő. Ha a vizet egy edényben melegítjük, a víznek legkisebb vegyi részei, a molekulák mozgásba jönnek. Minél jobban növeljük a hőt, annál inkább távolodnak el egymástól a vízmolekulák, vagyis nő a mennyiségi változás. Száz fokon, a forrponton a mennyiségi változás ugrásszerűen hirtelen átcsap minőségi változásba: a vízmolekulák elszakadnak egymástól és gőzzé változnak. Ez az új anyag, a gőz minőségileg más, mint volt a víz. Ez gőznemű, az cseppfolyós volt.

E fizikai jelenség tehát a bolsevista tudósok szerint azt mutatja, hogy az anyagban megvan az a tulajdonság, hogy apró mennyiségi változások felhalmozódása kapcsán minőségét meg tudja változtatni. A bolsevisták még azt is mondják, hogy ennek *az átalakulási folyamatnak elindítója és megvalósítója az az ellentmondás, mely az anyagban feszül.* Ez ellenmondások feltételezésével akarják kiküszöbölni a kívülről jövő és feltétlenül szükséges hatóerőt.

Kedves Testvérek! Valóban tapasztalati tény, hogy a vizet gőzzé lehet átalakítani, mert a víz száz fokon elveszti cseppfolyós állapotát és gőzneművé lesz, megváltoztatja minőségét. Ebből a tényből azonban nem következik, amit a dialektikus materializmus hívei következtetnek, hogy ti. az anyag a benne feszülő ellenmondások harcával magamagától képes minőségileg megváltozni. A következtetésnél egy *fontos szempontot figyelmen kívül hagytak* a materialisták, ti. azt, hogy *a vizet valamivel fel kell melegíteni*, hogy átváltozzék gőzzé. A molekuláknak valamilyen külső erő hatására egymástól el kell szakadniuk. Tehát nem elegendő arra a törvényszerűségekre hivatkozni, hogy az anyag minőségileg változhatik. Ez a tény egymagában nem magyarázza meg és nem bizonyítja, amit a marxisták állítanak, hogy az anyag önkifejlődéssel minden külső beavatkozás nélkül alakítja ki a világmindenséget.

A materialisták következtetésében még egy *másik súlyos hiba* is van. Feltételezik, hogy nem külső erő, hanem az anyagban meglévő feszülő ellenmondások hozzák létre a minőségi változást. *Az anyagban nem ellentmondások, hanem, különböző lehetőségek vannak.* A minőségi változás úgy jön létre, hogy valamely külső erő a sok lehetőség közül egyet megvalósít.

Tegyük fel például, hogy a vizet már felmelegítettük 90 fokra. Ebben a 90 fokos vízben többféle lehetőség van. Először képes gőzzé átalakulni, ha tovább melegítem 100 fokra. Másodszor képes állandóan 90 fokon megmaradni. Ha szabályozom a hőforrást, ezt el tudom érni. Azután képes kihűlni, ha abbahagyom a melegítést; esetleg megfagyni, ha jégsekreányba teszem. S végül felbontható kémiai alkatrészeire, oxigénre és hidrogénre. Hogy ezek közül a különböző lehetőségek közül melyik következik be, az tisztán attól függ, milyen külső beavatkozás történt. Ez mindenfajta minőségi változásra érvényes.

Ebből pedig az következik, hogy *egyszerűből tökéletesebb, élettelenből élő, szervesből szerves csak úgy keletkezhet, ha egy értelmes és szabadakaratú rendelkező felsőbb Lény ezt a folyamatot elindította és irányította.* Az Ő nagyságát és tökéletességét semmiképpen sem csökkenti az a feltevés, hogy mindezt másodrangú, a természetbe általa beleoltott erővel cselekedte.

Kedves Magyar Testvéreim! Ez egyszerű okfejtésből meggyőződhetünk újra, hogy a bolsevisták úgynevezett tudományos érveitől nem kell féltenuk világosan bizonyító istenérveinket. E rövid szentbeszédben előadottak is meggyőzően bizonyítják, hogy a világban található rend és célszerűség egyszerűen értelmetlen talánnyá válnék, ha valaki tagadná az örök, világfölött álló végtelenül tökéletes szellemi lénynek, Istennek létét és teremő tevékenységét. Nélküle egyszerűen érthetetlen volna minden lét és létezés.

Igazságot mondott ki az ihletett magyar költő: „Isten... léted világít, mint az égő nap, de szemünk bele nem tekinthet.”³ Tudjuk, hogy vagy, de hogy mi vagy, teremtett véges eszünkkel hogyan tudnánk felmérni? Tökéletességeiből az emberi értelem is meglát és megsejt valamit, de az Ő nagyságáról csak a kinyilatkoztatás beszélhet igazán. Valóban úgy van, ahogy a zsoltáros éneklí róla:

Hová mehetnék lelked elől?
Hová menekülhetnék színed elől?
Ha felszállok az Égbe, Te ott vagy,
Ha leszállok az alvilágba, jelen vagy,
Ha felölteném a hajnal szárnyait,
S a tenger túlsó szélén telepedném meg,
Ott is a Te kezéd lenne vezérem,
S a Te jobbod tartana engem! (Zsolt 138) Amen.

Elhangzott 1955. november 13-án.

³ Berzsenyi Dániel, Fohászokdás.

Az élet eredete

Kedves Magyar Testvéreim!

Mai szentbeszédünkben tovább fűzzük azt a gondolatsort, amely mindenkit meggyőz arról, hogy hagyományos istenérveink bizonyító erejét nem tudják a bolsevisták megdönteni.

Előző gondolatmenetünket tovább szöve ma azt fontoljuk meg, *igaz-e az a materialisták által terjesztett állítás, mintha az élet eredetéből merített hagyományos istenérvünket megdöntötték volna a modern természettudományos eredmények?*

Éppen a modern természettudományok korában képes a hittudós és bölcselő az élet eredetéből világos, meggyőző érveléssel bizonyítani Isten létét.

Gondolatmenetét következőképpen fogalmazza meg: *Maguk a természettudományok állapították meg, hogy valamikor nem volt élet földünkön.* A kozmogónia és a geológia egyformán állítja, hogy őskorában földünk cseppfolyós, izzó állapotban volt. Ezt megelőzően még magasabb hőfokon földünk egész anyaga gáznemű volt. Aki tudja, mi az élet, az előtt egyáltalán nem kell bizonyítani, hogy földünkön ebben az izzó, folyékony állapotában és a még magasabb hőfokú gázállapotában semmiféle élet nem élhetett. A másik tény, amire a bölcselő és a józan ész is támaszkodik, a geológiának az a megállapítása, hogy a földkéreg legrégebb rétegeiben semmiféle szerves, vagy élőlénynek kövületeit nem lehet felfedezni. A geológus az élet nyomait csak az aránylag jóval fiatalabb korokban találta meg. Ez megint kétségtelenné teszi, hogy földünkön valamikor nem volt élet.

Az élet eredetéből merített istenérvünk megfogalmazásánál a bölcselő még azt a szilárd, megdönthetetlen élettani törvényt is figyelembe veszi, amely kimondja, hogy *élő csak élőtlől származhatik.* Ebből a biológiai törvényből logikusan az következik, hogy földünkön nem keletkezhetett az élet az élettelen anyagból.

Mindezekből a tényekből józanul és világosan arra lehet következtetni, hogy *földünkön az élet csak egy felsőbb lény beavatkozásával jöhetett létre.* Ez az érvelés világosan megmutatja, hogy az élet akár közvetlenül, akár közvetve egyedül Istentől eredhet.

Kedves Testvéreim! Ez az okfejtés egyszerű, könnyen érthető, világos. *A bolsevisták mégis azt állítják* róla, hogy nem tudományos. Szerintük a természettudomány képes bizonyítani, hogy *az élet az anyagból önkifejtéssel jött létre*, úgynevezett dialektikus fejlődéssel. Elméletüket vázlatosan így foglalhatnók össze:

Földünk őskorában előbb izzó gáz, majd cseppfolyós állapotban volt. Ebben az óriási hőségben nemcsak élet nem keletkezhetett, de még valamilyen egyszerű kémiai vegyület sem jöhetett létre. Csak hosszú millió évek után hűlt le földünk annyira, hogy légkörében vízgőzök képződhettek. A földnek további lehűlése később lehetővé tette, hogy a gáznemű kémiai szén, az úgynevezett karbon pehely alakban lecsapódjék és így a még izzó és folyékony állapotban lévő fémekkel különböző vegyületeket alkosson.

Földünknek egy következő korában – mondják a marxisták – igen gyakoriak voltak a vulkánikus kitörések, ami lehetővé tette, hogy a már meglévő karbid-vegyületek a föld légkörében lévő gázokkal tovább vegyüljenek. Így keletkezett az első szerves vegyület. Még később a föld már annyira lehűlt, hogy a légkörében lévő vízgőzök lecsapódhattak, aminek következtében óceánok borították el egész felületét. Ekkor azonban már ott voltak az óceánok mélyein mindenütt a szerves vegyületek. A dialektikus materializmus hívei szerint ezekből a szerves vegyületekből további kedvező fizikai és kémiai feltételek mellett *kifejlődött az első fehérje* és ezzel adva volt – szerintük – *minden további élet szükséges alapja.*

Kedves Testvérek! Amire a dialektikus materializmus hívei hivatkoznak, azok között vannak való tények is. Ezért a tapasztalatlan és hozzá nem értő könnyen lehet velük azt a látszatot kelteni, mintha az élet minden külső beavatkozás nélkül magából az anyagból

önkifejtéssel keletkezett volna. *A körültekintő és figyelmes tudomány azonban egyszerre megváltoztatja ezt a látszatot.* Egyik neves francia tudós, *Lecomte du Noüy* a valószínűségszámítás segítségével szemléltetően kimutatta, miért *nem lehet az élet az elemek puszta játéka az eredménye*, miért nem hozhatja létre az élettelen az élőt magamagából úgynevezett dialektikus fejlődéssel. A matematikus ugyanis számokban ki tudja mutatni, mekkora a valószínűsége annak, hogy adott elemeknek lehetséges kapcsolódásai közül egy meghatározott kombináció megvalósuljon. Ha az elemek száma kicsi, akkor a lehetséges kombinációk száma is csekély és akkor a valószínűség nagy. Ha egy pénzdarabot dobunk a levegőbe, akkor annak a valószínűsége, hogy fej lesz-e vagy írás, egykettő. Ez annyit jelent, hogyha elég sokszor ismétljük a műveletet, nagyjából egyenlő lesz a fej és írások száma. A valószínűség tehát nagy.

Az elemek számának növelésével elképesztő arányban csökken a valószínűség. Képzeljük el, mondja a francia tudós, hogy egy edényben húsz golyó van, amelyek egytől húszig meg vannak számozva. Tegyük fel, hogy a golyók fele fehér, a másik fele fekete. Már most a matematikus szerint annak a valószínűségét, hogy alapos összerázás után minden fehér golyó felülre és minden fekete alulra kerüljön, olyan törtszám fejezi ki, amelynek számlálója egy, nevezője pedig 10,000 milliárd. A francia tudós azt is kiszámította, mekkora a valószínűsége annak, hogy a golyók összerázásuk után egytől húszig sorszámuk szerint helyezkedjenek el edényünkben. Ennek a valószínűségét az az elképzelhetetlen kicsi szám fejezi ki, amelyet akkor kapunk meg, ha az egyet elosztjuk azzal a számmal, amelyben a 243,290 után még 13 zérus van.

A francia tudós itt figyelmeztet bennünket, nem szabad elfelejtenünk, hogy a valószínűtlenségnek ebben az elképzelt esetben a kapcsolódó elemek száma mindössze húsz volt. Ha most aztán meggondoljuk, hogy *az élőlényeket alkotó sejtek legkisebb biokémiai részei, a protein-molekulák 4000 különféle atomból tevődnek össze*, kiderül, milyen elképesztően csekély a valószínűsége annak, hogy a 4000 atom véletlen kombinációja által létrejőjön csak egyetlen egy protein-molekula is. A francia tudós számítása szerint, ha az atomokat csak 2000-nek vesszük, *egyetlen protein-molekula véletlen keletkezéséhez akkora időtartamra volna szükség*, amelyet esztendőnkben csak azzal a számmal lehet kifejezni, amelyben az egyes után 250 zérus következik. Ez az időtartam *felülmúlja a egész univerzum korát* és a mi földünknek néhány milliárd esztendejéhez pedig úgy aránylik, mint ahogy egy teljes év aránylik a pillanathoz.⁴

Kedves Testvérek! Ezzel szemben lehetne azt mondani, hogy a valószínűségszámítás nem zárja ki azt a lehetőséget, hogy szerencsés kombinációkkal kevesebb idő alatt teremteték meg az atomok az első protein-molekulát. Ezt a valószínűségszámítás föltétlenül nem zárja ki. De meg kell fontolni, hogy *egyetlen protein-molekula még nem élőlény*. Hogy élet keletkezzék, ahhoz néhány grammnyira van szükség. Ez a néhány gramm pedig milliárd és milliárd molekulát jelent. Az élet véletlen keletkezéséhez tehát az atomok kivételesen szerencsés kombinációjának milliárdszor és milliárdszor kellett volna ismétlődnie. Aki ezt lehetségesnek tartaná, mondja a francia tudós, feladná a valószínűségszámítás érvényét ezen a területen. Ezt pedig éppen a materialisták nem tehetik meg, akik a természettudományokkal akarják dialektikus materialista világnézetüket alátámasztani.

Ha feltennénk, hogy ebben az esetben nem érvényes a valószínűségszámítás, ha megengednénk, hogy a szükséges protein-molekula mennyiség a rendelkezésre álló rövidebb idő alatt létrejött, még semmiképpen sem magyaráztuk volna meg az élet eredetét. Az élet ugyanis lényegesen több, mint néhány elemnek kapcsolódása. A dialektikus materializmus hívei is erősen hangsúlyozzák, hogy az élet új minőség, vagyis lényegesen több, mint az élettelen anyag. Ebből pedig az következik teljes világossággal, hogy *az elemek kapcsolódása*

⁴ G. A. Wetter, Der dialektische Materialismus. Wien, 1952. 507-11 o.

önmagukban még mindig csak az élet előfeltételeit teremtték volna meg, nem pedig magát az életet.

Kedves Magyar Testvéreim! Milyen könnyedén és gyönyörűen fejezi ki a zsoltáros, amit mi ezzel a nehézkes, természettudományos okfejtéssel igazolunk, tudniillik azt, hogy az örök változatlan Istennek műve minden élet. Hódoljunk az élet urának a zsoltáros ihletett szavaival:

Uram! Te kezdetben megteremtetted a földet
És a Te kezéd művei az egek.
Azok elmúlnak, de Te megmaradsz,
És mint a ruha mind elavulnak,
Elváltoztatod őket mint az öltözetet és elváltoznak,
Te azonban ugyanaz maradsz és éveid el nem fogynak (Zsolt 101). Amen.

Elhangzott 1955. november 20-án.

Mi az ember?

Kedves Magyar Testvéreim!

November hónap folyamán három szentbeszédben is megvizsgáltuk: kell-e attól tartanunk, hogy a bolsevisták megdönthetik természettudományos érvekre támaszkodva hagyományos istenérveinket. Megállapítottuk, hogy *a materialisták csak a tapasztalatlan és hozzá nem értő egyének előtt tudják azt a látszatot kelteni, mintha a világnak nem volna szüksége egy tőle különböző és fölötte álló Teremtőre*. De ezt a látszatot is csak úgy képesek elérni, hogy egyes természettudományos tényekből hamis következtetéseket vonnak le. A legtöbb esetben pedig szemfényvesztő módon, egyszerű hipotézisekkel, feltevésekkel dolgoznak anyagelvű bölcséleti elgondolásaik állítólagos tudományos igazolásánál.

A materialistáknak első és nélkülözhetetlen alaptétele szerint azért nincs szüksége a világnak egy rajta kívül álló teremő Istenre, mivel az anyag önmagától öröktől fogva van. Ezzel kapcsolatban megmutattam, hogy manapság a természettudomány cáfol meg minden olyan feltevést, mintha az anyag önmagától öröktől fogva léteznék. Ebből a természettudományos megállapításból pedig a bölcselő elme és a józan ész egyaránt azt következteti, hogy a világ nem önmagától, hanem teremtés útján jött létre. *Ami ugyanis időben keletkezett, annak szükségképpen van elégséges oka*. Ez az okfejtés egyszerű és világos, mindenkit könnyen meggyőzhet arról, hogy a modern természettudományos eredmények helyrehozhatatlanul megcáfolják a dialektikus materializmusnak első és nélkülözhetetlen alaptételét, azt tudniillik, hogy az anyag önmagától öröktől fogva van.

Egy következő szentbeszédemben kifejtettem, hogy a dialektikus materializmusnak másik alaptétele, amely szerint az anyag minden külső erő beavatkozása nélkül önmaga kifejtésével képes az egész világmindenséget kialakítani, szintén nem tartható. Okfejtésünk ezzel a tétellel kapcsolatban is meggyőzően bizonyította, hogy *a világban található rend és célszerűség értelmetlen talánnyá válnék, ha tagadnók Isten létét*. A világ fölött álló örök szellemi lény nélkül értelmetlen volna minden lét és létezés.

Természetesen ezzel nem zárjuk ki a fejlődés gondolatát, hiszen Isten nagyságát és teremő erejét semmiképpen sem kisebbíti az a tény, hogy Isten a teremőtt világot fejlődés útján az anyagba beleoltott másodrangú erőkkkel alakította ki. De a materialista fejlődélmélet, amely Istent ki akarja kapcsolni, tudománytalan, egyszerű szemfényvesztés s amint megmutattam, semmiféle érveléssel sem lehet igazolni.

E két tétel megvizsgálása után egy harmadik szentbeszédben a materialista fejlődélméletet alkalmaztuk az élet eredetére. Természettudományos eredményekre támaszkodva kimondhattuk, hogy az élet nem származhatott az elemek véletlen kombinációjából, úgynevezett ősnemződéssel az anyagból, hanem akár közvetlenül, akár közvetve, *csak Istentől eredhetett*.

Kedves Testvérek! E három okfejtésünk egyszerű volt és világos. És mindenkit könnyen meggyőzhettek arról, hogy a modern természettudományos eredmények a keresztény hitvédőnek kezére játszanak, de igen kellemetlen helyzetbe hozzák a bolsevista álbölcselőket, amikor helyrehozhatatlanul megcáfolják nélkülözhetetlen alaptételeiket.

Ma egy lépéssel tovább megyünk s azt vizsgáljuk meg: *igaz-e, amit a dialektikus materializmus hívei az ember mivoltáról és eredetéről állítanak?* A materialisták szerint csak anyag van. Ez alaptételükhöz híven tanítják, hogy az ember szellemi tevékenysége is csak anyagnak, és pedig az agyvelő és idegrendszer magasabb fokon lévő anyagának terméke. *Az anyagtól különböző, önálló szellemi lélek nincs*. Az emberiség közmeggyőződését, azt a hagyományos és józan nézetet, hogy az ember testből és lélekből áll, elvetik. A hagyományos és józan felfogást, amely szerint az ember a test és a magasabbrendű szellemi lélek

egyesüléséből születik, tudománytalannak tartják. Azt a felfogást pedig, mely szerint a szellemi tevékenység létrejöttében a testi szervek a lélek eszközei, misztikusnak bélyegzik.

Erőfeszítéseket tesznek annak kimutatására, hogy a szellemi tevékenységek az agyvelőben és az idegrendszerben végbemenő anyagi, kémiai és fizikai folyamatok termékei. A bolsevisták azonban kénytelenek bevallani, hogy ez a törekvésük ezideig nem járt eredménnyel. Ezzel szemben az igazságot elfogulatlanul kereső tudósok a szellemi tevékenységek természetét vizsgálva, valamennyien arra a megállapításra jutnak, hogy *a gondolkodásnak, az elhatározásnak, az én- és öntudatnak okát, gyökerét semmiképpen sem lehet az anyagban, akár az agyvelőben, akár az idegrendszerben megtalálni*. A józan bölcséleti felfogás szerint az ember szellemi tevékenységének oka, alanya csak az anyagtól független, önálló szellemi lélek lehet. Ez a szellemi lélek semmiképpen sem származhatott az anyagból, hanem mindenegyes esetben Isten külön teremtettségének lehet csak az eredménye.

A materialisták azt állítják, hogy ez a felfogás nem tudományos, mivel szerintük lehet bizonyítani, hogy *az ember mindenestől, testestől-lelkestől az állatból fejlődött ki*. E fejlődési folyamatról vázlatosan a következőket tanítják. A szervetlen anyagnak töle elválaszthatatlan tulajdonsága, hogy visszahat környezetére. Minden szervetlen test képes a levegő hőmérsékletére vagy nedvességére reflektálni, visszahatni. Ilyen visszahatás pl. az, hogy a testek melegben kitágulnak, hidegben összehúzódnak. A marxisták szerint a szervetlen anyag eme képességében van adva az a lehetőség, hogy fejlődés útján az élőlényekben kialakulhatott az érzékelőképesség. A szervetlen anyagnak eme visszaható képessége az állatokban elérte azt a fokot, hogy azok érzékelő képességükkel vissza tudják tükrözni a külvilágot.

Az állati érzékelőképesség továbbfejlődésével akkor jelent meg az emberi öntudat, amikor a fejlődés ahhoz a lényeges különbséghez érkezett, amely az állat érzéki élete és az ember szellemi tevékenysége között van.

A szellemi élet: a gondolkodás, az elhatározás, az én- és öntudat *kialakulásához* pedig a bolsevisták szerint *a szerszámkészítés és a szerszámokkal végzett munka vezetett*. Az ember őse – mondják a marxisták – amely a majomtól sem alkatilag, sem képesség tekintetében nem különbözött, az emberrélevés útján akkor indult el, amikor szerszámok segítségével kezdte biztosítani életszükségeit. A szerszámok használata az ember állatósának szervezetében, alkatában egy sereg változást idézett elő. E testi elváltozások hatottak a szellemi élet kifejlődésére.

A szerszámok kezelésével a kéznek lassan át kellett alakulnia, szabaddá kellett válnia. Ez szükségszerűen az egyenesjáráshoz vezetett. A egyenesjárás következtében lassanként kiegyenesedett a hátgerinc és megváltozott a nyakcsigolya állása is. Ezzel más lett a fej tartása, ami előnyösen hatott az agy fejlődésére. És mivel az agykéreg a gondolkodás szerve, fejlődésével mindig tökéletesebb lett a szellemi tevékenység. Közben laposabbá vált az arcmező, ami lehetővé tette a beszélő szervek kialakulását. Mindezek a tényezők: *a szerszámkészítés, a munka, főként a közösségi, társadalmi munka és a beszéd az agyvelőt és az idegrendszert olyan fejlődési fokra emelték, hogy képessé vált a szellemi tevékenység elvégzésére*.

Kedves Testvérek! Ez állítólagos tudományos felfogás cáfolatával nem akarok sokat foglalkozni. Csupán egy kérdést teszek fel a dialektikus materializmus híveinek: *Hogyan jött rá az emberszabású majom, magamagától arra a gondolatra, elhatározásra, hogy szerszámokat készítsen és azokkal célszerű munkát végezzen?* Ha a majmokban ilyen képesség rejlik, akkor huszonötmillió éves történetük folyamán miért nem tudták többre vinni annál, hogy legfeljebb állatkertekben szórakoztassák a kis gyermekeket?! S mivel magyarázzák, hogy az ember ennek az időnek mintegy negyvened része alatt – a marxisták által elképzelt igen primitív állapotból a mai szédületes kultúrához és civilizációhoz jutott?!

A majmoknál még ma is az a helyzet, hogy csak hosszú türelem árán lehet őket arra rászoktatni, hogy botot használjanak a sóváran kívánt banán megszerzése közben. Hogyan lehet józanul elképzelni, hogy elődeik pedig maguktól jöttek rá a szerszámkészítésre és annak célszerű munkára való felhasználására.

A hangsúly kérdésünkben természetesen azon van, hogyan jöhettek rá az ember majomősei *maguktól* a szerszámkészítésre. A keresztény felfogás nem lát ugyanis abban nehézséget, hogy az ember teste Isten irányító befolyása mellett az állati testből fejlődjék ki. A keresztény világnézet szerint azonban az ember szellemi tevékenységeinek semmiképpen sem lehet az anyag a forrása. Ez egyébként a józan és elfogulatlan tudománynak is szolid érvekkel megalapozott nézete.

Kedves Magyar Testvérek! Figyeljük meg az ihletett zsoltárost, hogyan állapítja meg az ember helyét a világmindenségben:

*Hiszen, ha nézem egedet, ujjaid alkotását,
A holdat és a csillagokat, melyeket alapítottál:
Mi az ember, hogy figyelemre méltattad,
És mi az emberfia, hogy meglátogattad?
Kevésbé tetted őt kisebbé az angyaloknál,
Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg,
És kezéd művei fölé állítottad.
Lába alá vetettél mindeneket:
Minden juhot és minden barmot,
És hozzá a mezei vadat,
Az égi madarat és a tengeri halat,
Mely a tenger ösvényein halad.
Uram, mi Urunk,
Mily csodálatos az egész világon a Te neved! (Zsolt 8). Amen.*

Elhangzott 1955. december 4-én.

III. Keresztény hitigazságok

Szentháromság

Kedves Magyar Testvéreim!

Ma ünnepeljük szent vallásunk legmélyebb hittitkát, a Szentháromság titkát. Igaz ugyan, hogy a liturgikus rangsorolás szerint az egyházi évnek nem a legnagyobb ünnepe a Szentháromság vasárnapja, mégis az ünnep tárgyát tekintve, nevezhetjük a legnagyobb ünnepnek.

A Szentháromság titka a legnagyobb hittitok. Ez a keresztény vallás alapja és a katolikus hitrendszer középpontja. Rövid tartalma, hogy *az egy isteni természetet három egymástól valósággal különböző isteni személy birtokolja: az Atyaisten, a Fiúisten és a Szentlélekisten.*

A Szentháromság titka szoros értelemben vett *elsőrendű hittitok*. A szorosan vett hittitoknak két jellemzője van. Először jellemzi, hogy létezésére, igazságára az emberi értelem magától – kinyilatkoztatás nélkül – soha rá nem jöhetett volna. Második jellemvonása, hogy a titok mivoltát, tartalmát akkor sem tudja az emberi ész megérteni, ha már előzőleg a kinyilatkoztatásból biztos ismeretet szerzett a titok létezéséről. Az ilyen hittitok teljességgel felülmúlja értelmünket. *Az ész vele kapcsolatban csak arra képes, hogy a kinyilatkoztatott igazságot némileg magyarázza és megmutassa: az ész és a hittitok között nincs ellentét.*

A Szentháromság titka elsőrendű hittitok, tehát csak a kinyilatkoztatásból ismerhette meg az ember. *A Szentírás pedig félreérthetetlenül és világosan tanítja, hogy az egy Istenben három személy van.*

Amikor az Angyal megjelent Máriának és hírül vitte neki a Megváltó születését, kifejezetten említette mind a három isteni személyt. „*A Szentlélek száll reád és a Magasságbeli ereje árnyékol meg téged. Ezért a szent is, ki tőled születik, Isten Fiának fog hivatni*” (Lk 1,35).

Mikor Jézust Keresztelő Szent János megkeresztelte a Jordán vizében, megnyílt az ég, a Szentlélek galamb képében alá szállt és leereszkedett a Fiúistenre, közben az Atyaisten szavai hallatszottak: „*Ez az én szeretett Fiam, kiben, nekem kedvem telik*” (Mt 3,16).

Jézus pedig búcsúbeszédében ezeket a világos szavakat intézte apostolaihoz: „*Én kérni fogom az Atyát és más vigasztalót ad nektek: az Igazság Lelkét, aki veletek marad mindörökké*” (Jn 14,16). Az Atya és Jézus közösen küldi el a Szentlelket az apostoloknak.

És a mai szentmise evangéliumában olvassuk: Jézus apostolainak megbízást adott, hogy a Szentháromság: az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében kereszteljenek meg minden népet (Mt 28,18-20).

Kedves Testvéreim! A kinyilatkoztatás – amint láthatjuk – feltárja világosan és kifejezetten a Szentháromság titkának tényét, de a titok mélye rejtve marad előttünk. Értelmünk mégis képes arra, hogy megmutassa: nincs ellentmondás az ész és a hitigazság között. Eszünkkel meggyőződhetünk arról, hogy ez a hittitok nem észellenes, csak meghaladja értelmünket.

Csak akkor lehetne mondani, hogy észellenes a Szentháromság titka, ha mi azt állítanók: *Egy Isten egyenlő hárommal. Ez kétségtelenül logikai ellentmondás volna.*

Mi azonban azt valljuk, hogy egy az isteni természet és hogy ezt az egyetlen isteni természetet három személy birtokolja. Ebből a fogalmazásból már jól látszik, hogy itt nincs szó ellentmondásról, észellenes állításról. Jól látható, hogy mi az, ami egy és mi az, ami három az Istenben. *Egy a természet és három a személy.*

Az Isten lélek, azért természete, mivelta, kizárja a testet. Ő mindenestől csak szellem: értelme és akarata van, teste nincs. Ez az isteni értelem és akarat az Isten természete. Ez a természet – vagyis az értelem és akarat – egy az Istenben.

Az emberi értelem képes arra, hogy a tapasztalati világban hasonlatot keressen, mellyel a Szentháromság titkát megvilágítsa. Így némi hasonlatosságot talál az emberben, akiben meg tudja különböztetni a személyt és a természetet. Az ember testből és lélekből áll. Így az én természetemet, lényegemet, miveltoamat értelmem és akaratom, vagyis lelkem, valamint testem alkotják.

Értelmemmel *én* gondolkodom. Akaratommal *én* határozok. Testi erőmet én használom fel cselekedeteimhez. Az ént, vagyis aki bennem cselekszik, nevezzük *személynek*. Szellemem és testem, értelmem, akaratom és testi adottságaim, vagyis amivel, ami által *én*, *a személy* cselekszem, amit emberi *cselekedeteim létrehozásánál felhasználok*, ez a *természetem*. Értelmemnek, akaratomnak és testi adottságaimnak, tehát *természetemnek én*, *a személy vagyok birtokosa*, felhasználója.

Kedves Testvéreim! A most vázolt szemléletes példa némi világosságot vet ugyan a Szentháromság titkára, de azt maradéktalanul nem magyarázza. Jó arra, hogy belássuk: Istenben valóban különbözik a természet és a személy, hiszen a tapasztalati világban is van erre példa, az ember, akiben személy és természet nyilvánvalóan megkülönböztethető. Arra azonban nincs hasonlat az érzékeink alá eső világban, hogy egy emberi természetet egyszerre több személy birtokolna. S ezért a Szentháromság titka mindig értelmet felülmúló, de nem észellenes titok marad.

Az ember még arra is képes, hogy egyszerű, józan megfontolással belássa: tulajdonképpen ennek így kell lennie. A végtelen tökéletességű *Istenben szükségképpen kell, hogy legyenek olyan tények és tulajdonságok, melyeket a véges emberi értelem felfogni nem képes*. Azért vannak dogmák, hittételek, mert értelmünk véges, korlátolt. Az emberi, teremtett értelem nem képes felfogni a végtelen Istent. Ha Istent felértenénk véges értelmünkkel egészen, tulajdonképpen megszűnne Isten lenni, vagy mi is istenek lennénk, ami nyilvánvaló lehetetlenség.

Bámulatos egyszerűséggel világítja meg ezt az igen jelentős igazságot a *jámbor legenda*. Szerzője az ókeresztény kor legnagyobb hittudósát, a lángelméjű Szent Ágostont szerepelteti a szemléltető példában. A jámbor képzelet szerint Ágoston püspök, a nagy hittudós, dolgozószobáját elhagyva, gondolataiba mélyedve, sétál fel-alá a tengerparton. Lángelméjének gondolatai a Szentháromság titka körül időznek szabad idejében is. Szeretne mélyebben belelátni a titokba, – szeretne belőle minél többet megfogni.

Egyszerre csak figyelmes lesz egy játszadozó gyermekre. Megáll mellette s megfigyeli, amint a fiú meri ki a tenger vizét egy egészen kicsi mélyedésbe:

– Mit csinálsz? – kérdi tőle.

A gyermek – alig odafigyelve – válaszolja, hogy ki akarja merni a tenger vizét abba a mélyedésbe.

– Fiam, az lehetetlen – mondja neki mosolyogva a püspök. – Nem látod-e, hogy a tenger vize milyen végtelen messzire nyúlik? Hogyan tudnád te ezt a hatalmas víztömeget ebbe a kicsi mélyedésbe belefogni?

A legenda szerint most a gyermek mosolyodik el és szelíden megjegyzi, hogy lényegében a lángeszű hittudós püspök ugyanolyan lehetetlent akar, mint ő. Ő is kicsi, korlátolt, emberi értelmébe akarja beleszorítani a végtelen Istent.

Kedves jó Testvérek! *Ez az egyetlen helyes és észszerű magatartás Istennel és a hittitokkal szemben.* Tudom, hogy otthon magyar Testvéreimet lemosolyogják, kinevetik, kigúnyolják, sőt üldözik hitük miatt. Magukat haladó értelmiségnek nevező agitátorok felhasználnak minden alkalmat, hogy hitüket és főleg gyermekeik hitét elvegyék.

Én fül- és szemtanúja voltam néhány évvel ezelőtt egyik dunántúli városban a következő jelenetnek:

A bolsevista agitátor előadást tartott a dialektikus materializmus alaptételeiről. Meg akarta értetni háromszáz magyar tanárral és tanítóval, hogy csak anyag van s minden: az élet is, meg a szellem is, ennek az önmagától öröktől fogva létező anyagnak származéka. Fölényesen beszélt arról, hogy a világmindenség és benne a mi földünk a maga gyönyörű berendezésével az ősködből fejlődött ki. Nincs tehát Isten, – mondotta. – Az istenhit neveléséges előítélet, amelytől a tudomány fogja megszabadítani az emberiséget.

Az előadás után egy fiatal tanító megkérdezte az előadótól: Miből lett az ősköd? Magam hallottam az agitátor szájából a következő választ: a tudomány erre a kérdésre még nem tud választ adni, de megnyugtatót mindnyájunkat, hogy egymillió év múlva a haladó tudomány már erre a kérdésre is tud feleletet adni. Megdöbbsentett bennünket ez a rettenetes tudatlanság!

Nem, Testvérek! Erre a kérdésre: honnan van a világ? – egymillió év múlva is csak ezt a feleletet adja majd a józan tudomány: *A világot Isten teremtetten.* Képtelen gondolat, hogy az anyag legyen az első és ebből alakuljon ki fejlődéssel a szellem. Az anyagnak, *a természetnek törvényszerűségei, csak attól a szellemtől származhattak, aki előbb volt, mint az anyag.* A törvény szabály, amelyet törvényhozónak kellett elgondolnia és megvalósítania. A világ szellemi teremtője lehet egyes-egyedül az anyagi világ törvényhozója. Ebből világosan következik, hogy a teremtő szellemnek előbb kellett léteznie az anyagnál.

A mai ünnepen örülünk annak, hogy a kinyilatkoztatás segítségével az örök, végtelenül tökéletes Istennek csodálatos és fönséges belső életébe is betekintheünk a Szentháromság titka által. És áldjuk az Atyát, aki teremtetten, a Fiút, aki megváltotta és a Szentleket, aki megszentelte a világot. Amen.

Elhangzott 1954. június 13-án.

A Feltámadott

Kedves Magyar Testvéreim!

A keresztény vallás isteni kinyilatkoztatáson alapszik, isteni eredetét feltűnő természetfölötti jelek igazolják. E jelek között legmeggyőzőbbek vallásunk alapítójának, Jézus Krisztusnak csodái. *Jézus legnagyobb csodája, a kereszténység isteni eredetének legmeggyőzőbb bizonyítéka: feltámadása.* A keresztény vallás isteni eredetének igazolásához annyira hozzátartozik Krisztus feltámadása, hogy Szent Pál kijelentette korintusi híveinek: „*Ha Krisztus nem támadt fel, hiábavaló a mi igehirdetésünk és hiábavaló a ti hitetek*” (1Kor 15,14).

Krisztus Urunk maga is feltámadását tartotta legnagyobb, legjelentősebb csodájának.

Nyilvános működésének első húsvétján kötélből ostort font és kiűzte vele a kereskedőket és pénzváltókat a templomból. A zsidók ekkor azt kérdezték tőle: Milyen csodajellel bizonyítod, hogy jogod van ehhez? Azt mondta nekik: „*Bontsátok le a templomot, én harmadnapra felépítem azt.*” A zsidók megütközve mondták: „Negyvenhat évig épült e templom és te három nap alatt akarod felépíteni!” Az evangélista megjegyzi: „*Jézus azonban saját testének templomára, annak feltámasztására gondolt*” (Jn 2,18-20).

Krisztus Urunk apostolai előtt többször kijelentette, hogy feltámadása szerves része megváltói működésének. Képzeljük el, ha nagypénteken befejeződik Üdvözítőnk élete, akade értelmes és józan ember, aki az ő életművét tovább viszi? Gondoljuk el: ha Jézus életére pontot tesz a halál nagypénteken a kereszten, vállalja-e valaki a jelentkező ezer veszéllyel szemben, főként életének árán a názáreti ács vallásának terjesztését?

A farizeusok és főpapok is tudták, milyen következményekkel járna, ha feltámadna halottaiból a názáreti Mester. Nem hisznek ugyan feltámadásában, de félnek tőle. Pilátushoz mennek és figyelmeztetik: „Emlékezzünk rá, hogy ez a csaló még életében azt állította: Harmadnapra föltámadok. Rendeld el tehát, hogy harmadnapig őrizték a sírt, hogy tanítványai oda ne menjenek és el ne lopják őt s azt mondják a népnek: Föltámadott halottaiból. Ez az utóbbi csalás rosszabb lenne az előbbinél” – „Van őrségetek, válaszolta Pilátus, menjetek, őriztétek ti, ahogy tudjátok.” Őrséget állítottak tehát Jézus sírjához. Előzőleg azonban ők maguk sajátkezűleg lepecsételték az Üdvözítő sírját. Óvatosak, körültekintők, hiszen a gyűlölt és veszélyes Názáreti életművét kell lehetőleg még csírájában elfojtaniok (Mt 27,62-66).

Kedves Testvérek! Krisztus Urunk feltámadásának nagy jelentőségét nemcsak maga Jézus tudta, nemcsak a főpapok és farizeusok sejtették, de az egyszerű, tanulatlan apostolok is hamar felismerték. Alig néhány hét múlva Jeruzsálemben Szent Péter apostol pünkösd beszédében Krisztus istenségét és az egyház természetfölötti eredetét így igazolja: „*Izraelita férfiak, a názáreti Jézust Isten igazolta előtte azokkal a csodákkal, melyeket őáltala művelt köztetek. Ezt a férfit Isten elhatározott rendelése és előretudása kiszolgáltatta nektek, s ti istentelenek keze által keresztre feszítettétek és meggyilkoltátok. Isten azonban föloldozta a halál bilincseit és föltámasztotta őt.*” A pünkösd beszédéről szóló közlemény így zárul: „*Aznapi pedig háromezer lélek csatlakozott hozzájuk*” (ApCsel 2,22-24).

Érthető, ha a kereszténység ellenségei a legnagyobb erőfeszítéseket teszik, hogy Jézus feltámadásának tényét letagadják. Gyerekes mesét terjesztenek arról, hogy az apostolok ellopták holttestét, máskor arról, hogy Jézus csak tetszhalott volt, aki a sírban magához tért. Legújabbban az apostolok érzékcsalódásainak, hallucinációinak tulajdonítják az Üdvözítő feltámadásáról kialakult közmeggyőződést.

Mindezek az elképzelések tarthatatlanokká válnak a tények világánál. *Jézus feltámadása ellen felhozott összes érveket megcáfolja világosan az apostolok magatartása.* Abban igazán

még a legvadabb istentagadó sem kételkedhetik, hogy az evangéliumoknak az apostolok elkeseredéséről, gyávaságáról, félelméről, árulásáról szóló elbeszélései hitelesek. Tény, hogy a Getszémáni kertben szétrebbentek, amikor a hatalom emberei megjelentek és Mesterüket elhurcolták. Csak János és Péter apostolokról tudjuk, hogy messziről követték Jézust. Részletesen elmondják az evangelisták, hogy Péter gyávaságában és félelmében egymásután háromszor tagadta meg Krisztust. A többi apostolról nem tudjuk, hol lappangtak, hol bujkáltak a tragikus események idején. *Rettegtek, féltek és kétségbeesetten fontolgatták*, hogy nemcsak reményeiket veszítették el, de szabadságuk, sőt életük is veszélyben forog a Názáreti miatt. Egyetlen okos és józan magatartásnak látszott előttük: menekülni a süllyedő hajóról még idejében. Ezt teszik tanítványaik is.

Az evangéliumnak nincs több olyan szánalmas alakja, mint az *Emmauszba menő két tanítvány*. Tulajdonképpen kettő azokból az elkeseredett, megijedt és kiábrándult emberekből, akik most menekülnek a tragédia színhelyéről, Jeruzsálemből.

Maguk között beszélgetnek, amikor az úton hozzájuk csatlakozott a feltámadott Üdvözítő és megszólította őket: „Miről társalogtok itt az úton?” Erre szomorúan megálltak. Egyikük hozzáfordult: „Te vagy az egyetlen idegen Jeruzsálemben, aki nem tudja, mi történt ott ezekben a napokban?” – „Micsoda?” – kérdezte. – A názáreti Jézus esete, felelték, aki szóban és tettben nagyhatású próféta volt Isten és az egész nép előtt. Főpapjaink és előljáróink halálra ítélték és keresztre feszítették. Pedig mi azt reméltük, hogy ő fogja megszabadítani Izraelt.

Nem bíztak Jézus feltámadásában, egyszerűen nem hitték el, asszony-beszédnek tartották. A beszélgetés további részében így foglalták össze véleményüket: „Ma már harmadnapja, hogy ez történt. Igaz, hogy néhány közénk tartozó asszony megzavart minket. Hajnalban a sírnál voltak, de nem találták a testét. Azzal a hírrel tértek vissza, hogy angyalok jelentek meg nekik, akik azt állították, hogy él. Társaink közül néhányan a sírhoz mentek és úgy találtak mindent, ahogy az asszonyok mondták. Őt magát azonban nem látták.”

Erre Jézus így szólt hozzájuk: „*Ti okatlanok, milyen nehezen hiszitek mindazt, amit a próféták jövendöltek. Hát nem ezeket kellett elszenvednie a Messiásnak, hogy bemehessen dicsőségébe?*” És valamivel később, amikor otthonukban felismerték a kenyértörés közben, nem kételkedtek már Jézus feltámadásában, csak *lángolt a szívük*. Azonnal útra keltek és visszamentek Jeruzsálembe. Ott egybegyűlve találták az apostolokat és társaikat, akik ezzel fogadták őket: „*Az Úr valóban feltámadt és megjelent Simonnak*. Erre ők is elbeszélték, ami az úton történt, és hogy hogyan ismerték fel a kenyértörésnél” (Lk 24,13-35).

És a gyáva, megfutamodott apostolok életük árán tanúskodtak mindenütt Mesterük feltámadásáról.

Nem lehet többé rájuk ismerni. Elszántak, bátrak, mindent vállalnak és minden emberi tekintet felretéve, fenyegetést, börtönt, halált elszenvednek, hogy tanúságot tegyenek az egész világon Krisztus feltámadásáról. Így viselkednek Jeruzsálemben a főtanács előtt. *Péter és János* a fenyegetésekre bátran felelik: „*Magatok ítéljétek meg: Isten előtt helyes volna-e inkább rátok hallgatni, mint az Istenre? Nem hallgathatunk arról, amit láttunk és hallottunk*” (ApCsel 4,19-20).

Kedves Testvéreim! Ha Jézus feltámadása csalás vagy érzéki csalódás, nincs olyan ember, aki megmagyarázza nekünk: hogyan lettek a félénk, kételkedő és kiábrándult tanítványokból haláltmegvető apostolok.

Ki mer itt csalásról beszélni, amikor látja ezeket az egyszerű, tanulatlan, de minden ízükben tisztességes embereket halálba menni a feltámadás hitéért?

Mer-e itt valaki tetszhalálról dadogni, ha ismeri a római keresztrefeszítés gyökeres módszereit és Jézus temetésének körülményeit?

Csak a tényekkel szembehelyezkedő *elfogultság és előítélet állíthatja, hogy az apostolok érzéksalódásainak, hallucinációinak eredménye a feltámadásba vetett hit*. Aki tudja, mi a

hallucináció, az tisztán látja, hogy az apostolok egészséges, józan és természetes egyéniségében annak egyetlen feltétele sincs jelen. Az apostolok és az első keresztények igazat beszéltek tehát, amikor Jézus feltámadását hirdették.

Kedves Magyar Testvéreim! Húsvét ünnepén a föltámadott Üdvözítő királyi zászlaja lobog diadalmasan. Hallgassuk mi, szenvedő magyarok is az Emmauszba menő tanítványok gerjedező lelkével a bűnön, ármányon, poklon győzedelmeskedő Krisztus vigasztaló ígéit: Bízatok, én meggyőztem a világot. Amen.

Elhangzott 1955. április 10-én, Húsvét vasárnapján.

Az Oltáriszentség

Krisztusban Kedves Magyar Testvéreim!

Az Oltáriszentség diadalünnepén, Úrnapján a szent evangéliumi szakasz Jézust állítja elénk, amint a kafarnaumi zsinagógában megígéri, hogy lelkünk táplálására adja testét és véré. Ígéretét félreérthetetlen szavakba foglalja: „*Az én testem bizonynyal étel és az én vérem bizonynyal ital. Aki eszi testemet s issza véremet, énbennem marad és én őbenne. Amint engem küldött az Atya és én élek az Atya által, úgy aki eszik engem, az is él énáltalam. Ez az a kenyér, amely az égből szállott alá*” (Jn 6,55-58).

A történelem folyamán akadtak, akik a hittudományban annyira veszélyes észelvűséggel jelképesen, szimbolikusan akarták magyarázni az Úr Krisztus ígéretét. *Jézus kifejezéseit* azonban *csak erőszakosan lehetne jelképesen értelmezni*. Nem lehet ezeknek a kifejezéseknek szimbolikus értelmet adni egyszerűen azért, mivel képtelen következtetésre jutnánk. Ez a kifejezés „valakinek testét enni” képletes értelemben a Szentírásban annyit jelent, mint valakit vak gyűlölettel üldözni. A „valakinek véré. inni” képletes kifejezés ritka a Szentírásban. Ha előfordul, azt jelenti: valakit igen súlyos büntetésben részesíteni.

Az utolsó vacsorán lejátszódó jelenetből világosan kitűnik, hogy Jézus Kafarnaumban az Oltáriszentséget ígerte meg, amelyben valósággal jelen van Istenségével, emberségével, szent testével és vérével: Szent Máté apostol és evangélista könyvében szószerint ezt olvassuk: „*Étkezés közben Jézus kenyeret vett a kezébe, megáldotta, megtörte és ezekkel a szavakkal adta tanítványainak: Vegyétek és egyétek, ez az én testem. Azután fogta a kelyhet, hálát adott és ezekkel a szavakkal adta nekik: Igyatok ebből mindannyian, mert ez az én vérem, az újszövetség, amelyet sokakért kiontok a bűnök bocsánatára*” (Mt 26,26-28).

Jézusnak itt használt kifejezései feltűnően utalnak a kafarnaumi beszédre. A kettő világos összefüggése újabb ér. vet szolgáltat amellet, hogy Jézus ígéreteit nem lehet képletesen értelmezni.

Feltűnő az is, hogy *Jézus az utolsó vacsorán apostolai előtt egyetlen szóval sem említi*, hogy az általa használt kifejezéseket *nem kell szószerint értelmezni*. Ez azért feltűnő és jelentős, mert Jézusnak állandó szokása, hogy szószerint értett képletes és szimbolikus kijelentéseiről megmondja, ha azokat nem szószerint, hanem képletesen kell érteni. Kijavítja Nikodémust, amikor az félreérti a keresztség által történő újjászületést. Megmagyarázza neki, hogy az újjászületés vízzel és Szentlélek által történik (Jn 3,3-9). A szamariai asszony közönséges víznek gondolta az *élő vizet*, melynek ismeretére Jákob kútjánál őt az Üdvözítő el akarta vezetni. Kiigazítja az asszony tévedését: „Mindaz, aki e vízből (Jákob kútjának vizéből) iszik, megszomjazik. De aki abból a vízből iszik, melyet én adok, nem szomjazik soha többé. Az a víz, melyet én adok, örök életre szökő vízforrás lesz benne” (Jn 4,10-15). – Ugyanígy járt el Jézus számtalan más esetben is, amikor apostolai nem értették képletes kifejezéseit.

Ha Jézus képletesen értette volna szavait az utolsó vacsorán, feltétlenül közli ezt tanítványaival. Az Istenember ugyanis pontosan előrelátta, hogy az Egyház szószerint értelmezi majd szavait. Ha Krisztus képletes értelemben mondta volna a kezében lévő kenyérről: Ez az én testem és a kehelyben lévő borról: Ez az én vérem és efelől nem világosította volna fel apostolait, akkor ő maga, Krisztus, lenne az oka annak a végzetes tévedésnek, melynek alapján az Egyház két évezreden keresztül Istennek kijáró imádásban és tiszteletben részesítette az Oltáriszentséget. Ez egyenesen bálványimádás lenne, amelyért magának az Úr Krisztusnak kellene vállalnia a felelősséget. Tehát teljesen kizárt, hogy az utolsó vacsora termében elhangzott, Oltáriszentséget szerző szavakat ne szószerint, hanem képletesen értelmezzük. Jézus szavai: „Ez az én testem és ez az én vérem” azt jelentik, hogy a

kenyér nem kenyér többé, hanem az ő szent teste, melyet áldozatul adott a bűnösökért, hogy a bor nem bor többé, hanem az ő szent vére, melyet kiontott a bűnök bocsánatáért.

Az Egyház kétezeréves hite, gyakorlata, zsinati döntések és pápai enciklikák mind-mind azt hirdetik: Jézus valóságban jelen van az Oltáriszentségben. Ezt hirdeti több mint hétszáz éve a mai ünnep, amelyen az Anyaszentegyház a kenyér színe alatt rejtőző Urat diadalmenetben hordozza körül városok, falvak terein és utcáin. A trentói zsinat rendelkezése szerint e körmeneten a hívek leróják hálájukat a Szentségi Jézusnak és fényes diadalmenetben vallják meg hitüket, hogy a hitetlenek is magukba szálljanak. Úrnapján az Egyház tüzes lelkesedéssel, hittel és örömmel szinte odakiáltja az egész világnak: Isten velünk, Megváltónk, Istenünk itt van közöttünk! Itt van velünk, itt van közöttünk az Isten Fia, hogy a szentmisében áldozatunk és a szentáldozásban eledelünk legyen.

Kedves Testvérek! Az Oltáriszentségben itt él közöttünk a világ végéig az az irgalmas isteni szeretet, mely úgy szerette a világot, hogy önmagát adta érte. A Oltáriszentségben megtalálom „a nagypéntek siralmát, a nagyszombati temető csendjét és a húsvét tavaszi dalát” – mondja Prohászka püspök. Ezt az irántunk való végtelen isteni szeretetet az a magatartás táplálja, amit Jézus földi életében állandóan mutatott. „A földön járó Jézus szelleme az áldozat szelleme volt. Szemei előtt lebegett küldetése, érezte a nagy terhet, mert vitte a világ bűneit és e nagy feladathoz megfelelő lelkület járta át szívét: keresztséggel kell megkereszteltetnem és mily nehezen várom, míg be nem teljesedik. Szívszorongva jár az Úr, beszél kenyéréről, melyet mások nem látnak, kelyhéről, melyet innia kell. Szíve az a piros gyökér, mely már-már kivirágzik öt piros rózsában, lelke pedig kifeszíti szárnyait, hogy árnyékával oltalmazza a bűnös földet, addig is, amíg engesztelő vérével meghinti göröngyét”...

„S a megdicsőült és köztünk titokzatosan élő Krisztusnak ugyanez a szelleme. Az Eucharisztia ugyanis először áldozat, a szerető Jézusnak égető, meg-megújított felajánlása, melyben a régi véres keresztáldozat tüzevel, érzelmeivel, szeretetével lép Isten elé. Átadja magát érettünk s halálát és véres áldozatát ez emlékebe foglalta”...⁵

Ezt az irántunk való végtelen irgalmas isteni szeretetet ünnepli az Egyház Úrnapján. A kenyér színe alatt rejtőző isteni Üdvözítőnek szól a ragyogó pompa, a virággal meghintett út, az áhítatos ének, az imádás és az egész diadalmenet.

Ezért szorul el a szívünk, amikor arra gondolunk, hogy az egyház eme diadalünnepén *a magyar nép*, amely mindig kiváló tisztelője volt az Oltáriszentségnek, ma *nem kísérelheti diadalmenetben a Szentségi Jézust*. A zsarnokság és az istentelenség összefogva munkanappá nyilvánította az Oltáriszentség diadalünnepét.

Kedves Magyar Testvérek, mutassuk ki ennek ellenére törhetetlen hitünket a mai esti szentmiséken buzgó és minél nagyobb számú részvételünkkel és majd vasárnap a szentségi körmeneteken. Valósuljon meg Magyarországon szó szerint a trentói zsinatnak rendelkezése, hogy a mi bátor hitvallásunk és fényes diadalmenetünk láttán a hitetlenek is magukba szálljanak.

Vegyünk részt továbbra is az eddigi buzgósággal a vasárnapi szentmiséken. Járuljunk gyakran a szentáldozáshoz. Szülők vezessék gyermekeiket gyakran a Szentségi Jézushoz. Különös gonddal készítsék elő őket az első szentáldozásra. Hozzá tartozók, ápolók, orvosok, kórházi tisztviselők legfőbb gondja legyen, hogy a sok gáncsoló intézkedés ellenére a betegekhez, főleg a haldoklókhöz bejuthasson a Szentségi Jézus.

Legyen ma magyar földön jobban, mint máskor az Oltáriszentség „vinculum caritatis et signum unitatis”, a szeretet köteleke és az egység jelvénye. Ne feledjük, hogy a Szentségi Jézus a mindenható Isten. Szálljon feléje engesztelésünk és vezeklésünk most még buzgóbban. Legyen meggyőződésünk, hogy „itt van a mi Istenünk, atyánk, testvérünk,

⁵ Prohászka, Elmélkedések. Róma, 1952. 711-712. o.

pásztorunk, királyunk, fejünk. Látogassuk gyakran, hogy beszéljünk vele, hogy hódoljunk neki, hogy tanácsot és erőt kérjünk tőle, hogy meneküljünk hozzá és elsírhuk szívébe bajainkat.”⁶

Az Oltáriszentségben dobogó Szentséges Szív engesztelésünkre, vezeklésünkre gyorsítsa meg az eseményeket és minél előbb hozza el azt az időt, amikor a magyar katolikusok szabadon nyilváníthatják imádásukat és hálájukat Úrnapján a Szentségi Jézus előtt! Amen.

Elhangzott 1955. június 9-én.

⁶ Prohászka, i. m. 701. o.

Az Istenember

Kedves Magyar Testvéreim!

Az Oltáriszentség diadalünnepének nyolcadik napján, az elmúlt pénteken ülte meg az Egyház Jézus Szentséges Szívének ünnepét. A Jézus Szíve péntek nem kötelező ünnep, bár liturgiailag magasrangú, elsőosztályú duplex ünnep. Nálunk azonban igen sok plébánia hívőserege önként kötelezte magát, hogy Jézus Szentséges Szívének ünnepét szentmisehallgatással és munkaszünettel üli meg. Az istentelen zsarnokság a többtermelés ürügyével, más nagy egyházi ünnepekkel együtt, ettől a bensőséges ünneptől is megfosztotta a vallásos magyar népet.

Az erőszakos zsarnokság megakadályozhatja, hogy plébániáink fogadalmi ünnepét, Jézus Szíve Péntekjét megüljük, de nem akadályozhatja meg, hogy ma az ünnep nyolcadába eső vasárnapon megmutassuk, mennyire tiszteljük Jézus legszentebb Szívét, ezt az Isten Igéjével egyesített, végtelen fölségű Szívet. Rójuk le hálánkat ma e jósággal és szeretettel teljes szív iránt, amelyből oly sok jótétemény fakad egyéneknek és közösségnek. Mai ünneplésünk emlékeztessen, hogy ez az isteni szív az élet és szentség forrása, minden vigasztalás kútfeje, életünk és feltámadásunk és a benne reménylőknek üdvössége.

Kedves Testvéreim! Az Egyházat a Szentlélek kormányozza. A Szentlélek láthatatlan irányításának lehet köszönni, hogy *az Egyház minden időben megtalálja a lelkipásztorkodás korszerű eszközeit.* Így lett *a legújabb idők egyik legelterjedtebb és legkedveltebb ájtatossága a Jézus Szíve-tisztelet.* A világ minden részében egyre szaporodik azoknak a száma, akik magukat az Úr Jézus Szentséges Szívének felajánlják, akik első pénteken szentáldozáshoz járulnak és akik a Szentséges Szív képét lakásukban tisztelik. Az eredmények mutatják, hogy a Jézus Szíve-tisztelet nemcsak áhitatgyakorlat, hanem vallásos mozgalom, amely a társadalom megújulásához vezet mindenütt, ahol azt buzgón gyakorolják.

A Jézus Szíve-tiszteletet tulajdonképpen az Úr Krisztus alapította, amikor azt mondta: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatosszívű” (Mt 11,29). A liturgia a Jézus Szent Szívéről szóló litániában ezt az invokációt alkalmazza: Szelíd és alázatosszívű Jézus, alakítsd szívünket a te szíved szerint! Az Anyaszentegyház pedig 500 napi búcsút engedélyez mindazoknak, akik napközben, főleg kísértések idején, szívüket és lelküket ezzel a röpimával emelik az Úrhoz: Szelíd és alázatosszívű Jézus, alakítsd szívemet a te szent szíved szerint! E röpimával tulajdonképpen kifejezzük a Jézus Szíve tisztelet tárgyát és célját. *E kultusszal ugyanis Jézus szelíd és alázatos szívét vesszük körül, hogy minél jobban hasonuljunk az isteni Üdvözítőhöz, a mi eszményünkhöz és testvérünkhöz szelídségben és alázatosságban.*

Az Anyaszentegyház azt akarja, hogy a hívek a Jézus Szíve-tisztelet által minél jobban megismerjék az Úr Krisztus belső világát, lelkiségét, érzéseit, akaratát, szándékát és erényeit. *A Jézus Szíve-tisztelet tárgya Jézus istenemberi szíve, de abban a kibővített értelemben, amely az ember testi-lelki mivoltának bensejét, erkölcsi életének forrását, főként a szeretet székhelyét jelenti.* A szív szónak ez a bővített jelentése megvan minden nyelvben. Ilyen kibővített értelemben beszél a Szentírás a szív gondolatairól, cselekedeteiről, szándékairól, érzelmeiről és ilyen kibővített értelemben mondja magát az Üdvözítő alázatosszívűnek.

A Jézus Szíve-tiszteletben tehát tiszteljük Jézus testi szívét, amely személyes egységben van a második isteni személlyel, és amelyből, mintegy áldozati kehelyből, kiömlött szent vére a mi megváltásunkra. De e kultuszban tiszteljük és magunk elé állítjuk testi szívével kapcsolatosan egész istenemberi bensejét, lelkiségét, egyéniségét, mint üdvözítő emberszeretetének és a mennyei Atya iránt tanúsított alázatos engedelmisségének forrását. Tiszteljük szentséges Szívét, a szeretet lángoló tűzhelyét, a gyalázatokkal tetézett szívet, a gonoszságainkért megtört szívet és a mindhalálig engedelmes szívet.

Amint látjuk tehát, *a Jézus Szíve-tisztelet által Anyaszentegyházunk Krisztus Urunk szent emberségét állítja eléink, mint tökéletes eszményképet*. Jézus szent embersége személyes egységben egyesült a második isteni személlyel. Ezért Jézus a legtökéletesebb ember. Ő a kiegyensúlyozott, harmonikus egyéniség, az igazság és a szeretet tárháza, a minden erény mélysége. Ő az eszményi, a tökéletes ember, akinek egyéniségét kell magunkban minél jobban kialakítani. A Jézus Szíve-tiszteletnek tartalma, tárgya ennek a szent és tökéletes egyéniségnek lelkiségét, gondolatait, érzelmeit, szándékait megismertetni; minél hívebben, minél színesebben eléink adni azokat a vonásokat, melyek Krisztus szent egyéniségén, lelkiségén az emberszeretet és az istenszeretet gyakorlása közben felragyogtak.

A Jézus Szíve-tisztelet célját is az Üdvözítő jelölte meg, amikor kifejezte szándékát, hogy követői szelídek és alázatosságúak legyenek. Ő mondotta nyomatékkal: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatosságú.” Az ember felteszi a kérdést: miért éppen ezt a két erényt: a szelídséget és az alázatosságot köti annyira lelkünkre az isteni Mester? Jézus azért akarja, hogy *eltanuljunk tőle a szelídséget és alázatosságot, mert ezeken az erényeken épül fel az emberi életnek két legfontosabb vonatkozása: az embertársához és Istenhez való viszonyunk*. Embertársainkhoz, felebarátainkhoz való viszonyunkat rendezi a szelídség, Istenhez való kapcsolatunkat pedig az alázat.

Maga az Üdvözítő mondotta: „*Boldogok a szelídek, mert ők bírnak a földet*” (Mt 5,5). A szelídség megnyeri, meghódítja a világot, míg a durvaság elviselhetetlenné teszi az emberi életet, családban és társadalomban egyaránt. A szelídség az Isten szelíd Bárányának hagyatéka. Ez a szelídség szeretetből fakad bennünk is, mint Jézusban. Ez a szelídség jóindulatot sugároz, nem gyűlöl senkit, arra törekszik, hogy mindig a jobbnak győzelmét mozgassa elő. Jézusban a szelíd türelem világot megváltó és átalakító győzedelmes erővé lett. A mi szelíd és türelmes magatartásunk is elsöpri a gyűlöletet és durvaságot.

Kedves Testvéreim! A szelídség rendezi felebarátunkhoz való viszonyunkat. Az alázatosság rendezi Istenhez való kapcsolatunkat. *Az alázatosság fontos, nélkülözhetetlen alap istenszeretetünk kialakításában*. Istent ugyanis mindenekfölött kell szeretnünk. Ez abban áll, hogy őt tekintjük legfőbb Urunknak, akinek törvényeit, parancsait alázatos lelkülettel követjük. Az ateizmus, az istentelenség mindig kevélységből sarjad. A kevély ember ellenáll az Isten kegyelmének, de az Isten maga is megtagadja kegyelmét a kevélytől. Szent Péter apostol levelében olvassuk: „*Isten a kevélynek ellenáll, az alázatosnak pedig kegyelmet ad*” (1Pt 1,5). Ezért volt Jézusnak a végtelen Istennel szemben álló emberi lelke kimondhatatlanul alázatos. Jézus emberi lelkét állandóan az imádás és hódolat töltötte el. Legmélyebb lett alázata az Olajfák-kertjében és a kereszten.⁷ Isten az ilyen alázatos lelket meghallgatja és közli vele kegyelmét. A kevély szívek elzárkóznak Isten kegyelmétől s a kegyelem hiányában kiapad, kiszárad bennük a felebaráti szeretet. E kevély emberek válnak durvákká és gyűlölködökké.

Kedves Magyar Testvérek! Ha azt akarjuk elérni, hogy a durvaság és gögös kevélység biztosan távozzék földünkéről, akkor fokozott buzgósággal alakítsuk szívünket, gyermekeink szívét, az egész nemzet szívét Jézus Szentséges Szíve szerint szelíddé és alázatossá. Mi látjuk most, hogy a durvaság és kevélység miként alapozták meg az erőszak, az önzés és a hazugság uralmát hazánkban. Tehát szelídség és alázat kell újra a világba! Az a szelídség és alázat, melyet Jézus Szentséges Szívének tisztelete által alakítunk ki magunkban. *A szelíd és alázatos szívek gyűjtják majd meg újra a felebaráti és istenszeretet lángját ebben a fagyos, kihűlt világban*.

Testvérek! Ne hagyjuk magunkat lelohasztani sem a rosszal, amit látunk, sem a bajokkal, melyek nehezítik életünket. Ezeket Isten kezéből fogadjuk és ne nézzünk rájuk, mint

⁷ Vö. Prohászka, i. m. 725. o.

ellenségünkre. A rosszat pedig, az erkölcsi rosszat, zárjuk ki magunkból és másokból.⁸ Szítsuk fel buzgalmunkat, acélozzuk erényünket Jézus Szentséges Szívénél: főként elsőpénteki szentáldozásainkban és azáltal, hogy nehézségeink és megpróbáltatásaink közepette szüntelenül figyeljünk az Úr Krisztusra, aki ma is mondja: *„Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve, mert én megenyhítelek titeket... Vegyétek magatokra igámat és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatosszívű, és nyugalmat találtok lelketeknek”* (Mt 11,28-29). Amen.

Elhangzott 1955 június 19-én.

⁸ Vö. Prohászka, i. m. 720. o.

IV. Egyház és magyarság

Nemzeti egyház?

Kedves Magyar Testvéreim!

Vízkereszt ünnepe azt mondja: *az Isten országa, az Anyaszentegyház mindenkié.* Betlehemben a napkeleti bölcsek a kisded Jézus jászolánál a pogányokat képviselik. Azt a hatalmas embercsoportot, amely kegyelem hiányában az üdvösség útjának csak a szélein inségeskedett. A napkeleti bölcsek azoknak a pogányoknak a nevében és képviselőként jöttek Betlehembe, akik kinyilatkoztatás nélkül a lelki halál árnyékában vakoskodva csak saját értelmük pislákoló fényére támaszkodhattak. Ezek a nyomorult pogányok az ószövetségből ki voltak zárva.

A napkeleti bölcsek jelenléte Betlehemben azt jelzi, hogy a kinyilatkoztatás és kegyelem nélkül botorkáló pogányok is meghívhatnak majd az Isten országába. Vízkereszt ünnepe félreérthetetlenül megmutatja, hogy *Jézus Krisztus, aki test szerint Izraelből származik, minden népé.* A napkeleti bölcsek hódolata a Megváltó előtt jelzi, hogy *az általa alapított vallás nem egyetlen nemzeté, nem valamely földrészé, hanem az egész emberiségé.* A keresztény katolikus vallás az egész emberiségnek egyetlen igaz vallása. A kereszténységből sohasem lehet nemzeti vallás, mert isteni intézkedés folytán a világ végéig nemzetek fölött kell állnia.

Kedves Testvéreim! A három napkeleti bölcst tulajdonképpen azokat előzte meg Betlehemben, akikről az Úr Krisztus mondotta: Sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról és letelepednek Ábrahám, Izsák és Jákob mellé a mennyek országában (Mt 8,11). A pogányok tömeges megtérítésére *Jézus a következő parancsot adta apostolainak: „Nekem adatott minden hatalom mennyben és földön. Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet, kereszteljétek meg őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Tanítsátok őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek. Íme, én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig”* (Mt 28,19-20).

Az apostolok lelkesen vállalkoztak az óriási feladatra. Szent Márk evangéliumában olvassuk: Azok pedig szétszéledtek és mindenütt hirdették az igét. Az Úr együttműködött velük és tanításukat csodákkal kísérte és hitelesítette (Mk 16,20).

Az egyház sohasem feledkezett el Krisztus Urunk parancsáról. Minden nemzedék újra és újra felfigyel e szavakra: Menjetek az egész világra, tegyetek tanítványommá minden népet. Minden korban hatalmas anyagi áldozatokat hoz és papságának legjavát áldozza a római egyház a missziós munkának. Az ókorban térített az egész római birodalomban. A középkorban Európa minden népét megtérítette. Az újkor elején Amerikában fejtett ki hatalmas térítő munkát, majd Keleten Ázsia és a Szigetvilág népeit téríti állandóan.

Az egész világra kiterjedő egyháznak az Úr Krisztus akarata folytán *van feje, van központja.* Jézus Szent Pétert tette egyháza fejévé. Először megígérte neki: *„Te, Péter, azaz kőszikla vagy s erre a kősziklára építem Anyaszentegyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. Neked adom a mennyek országa kulcsát s amiket megkötysz a földön, meg lesznek kötve a mennyekben is és amiket föloldozol a földön, föl lesznek oldozva a mennyekben is”* (Mt 16,18-19). Feltámadása után a Genézreti-tó partján átadta Péternek ezt a szédületes

hatalmat. Egyháza nyája és pásztorai fölé rendelte e jelképes, de félreérthetetlen jelentésű szavakkal: „*Legeltesd bárányaimat, legeltesd juhaimat*” (Jn 21,15-17).

Jézus akarata világos: minden népnek ehhez az egyetemes egyházhoz kell tartoznia. Az egyház követi pontosan Krisztus utasítását. Sehol nem alapít és nem enged alapítani nemzeti egyházat. Ha valahol az erőszak, vagy a kevélység, érzékiség és kapzsiság létrehozza az úgynevezett nemzeti egyházat, sírva, de határozottan jelenti ki: az illető nemzet megszűnt Krisztus egyetlen üdvözítő egyházának tagja lenni.

Érthető ez az isteni intézkedés, hiszen az egymástól független nemzeti egyházak részekre darabolták volna az egységes, egyetemes Istenországot. A történelem mutatja, hogy ez mindig és mindenütt bekövetkezett, ha az erőszak a hívő tömegekre rákényszerítette a nemzeti egyházat. Ezekben a független *nemzeti egyházakban* minden esetben *megfogyatkozott a hit*. Ezen nem is lehet csodálkozni, hiszen nem volt ott Péter, az egyház látható feje, sziklája, akinek Krisztus ezt mondta: „*Simon, Simon, a Sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát. Én azonban imádkoztam érted, hogy meg ne fogyatkozzék a hited, hogy te egykor megtérve megerősítsd testvéreidet*” (Lk 22,31-32). Ki kételkedhetnék abban, hogy Jézusnak imája, melyben Péterért könyörgött, csatlakozhatatlanul eléri eredményét! De akkor ez azt jelenti, hogy Péter és utódai, *a római pápák, a hitnek tévedhetetlen tanítói és őrzői*.

A történelem azt is tanúsítja, hogy az úgynevezett nemzeti egyházak nemcsak a hitet nem tudják épen megőrizni, de tovább szakadoznak részekre. Ez is egészen magától értetődő, mert a részegyház, amilyen a nemzeti egyház, nincs eleven egységben az egyház fejével. Az egyetlen keresztény egyház ugyanis az Úr Jézusnak egyetlen titokzatos Teste, melynek ő maga a láthatatlan és a római pápa a látható feje. *A test tagjai nem élhetnek a fő nélkül*. Valamiképpen a római pápára, az egyház látható fejére, Krisztus földi helytartójára is áll, amit az Úr Krisztus magáról mondott: „*Én vagyok a szőlőtő és ti a szőlővesszők*” (Jn 15,5). Krisztus a szőlőtő és a hívek a szőlővessző. Ha a szőlővessző nem marad a szőlőtőn, nem hozhat gyümölcsöt. A szőlőtőről leszakított venyige elszárad, meghal.

Kedves Magyar Testvéreim! *A gonosz lélek* ezt tudja. Ezért az egyháztörténelem folyamán állandóan *arra törekszik, hogy az Egyház testéről leválassza az élő tagokat*. Célja érdekében felhasznál érzékiséget, kapzsiságot és sokszor hatalmi gögöt, kevélységet. A történelem folyamán többször megesett, hogy uralkodók kísérleteket tettek nemzeti egyház alapítására. Azért kell nekik a nemzeti egyház, mivel ez aláhelyezi magát a hatalomnak és a tévesen megfogalmazott nemzeti érdekeknek. Így a földi hatalom illetékesnek érzi magát, hogy a vallás és a rajta felépült erkölcs megmásíthatatlan igazságain és törvényein is változtasson. Azért ellenségei a nemzetek fölött álló, egyetemes egyháznak, mert tudják, hogy az általa képviselt és védelt isteni hitet és erkölcsöt sohse engedi gyenge erkölcsű uralkodók, istentelen pártok és zsarnoki diktátorok hatáskörébe utalni. Érzékies, kapzsi és kevély emberek mindig és mindenhol féltek az egyetemes, a nemzetek fölött álló egyháztól, mivel az isteni hatalommal és eréllyel tudja képviselni azokat az elveket, melyek az uralkodókat és hatalmasokat is kötik.

Az első nagy egyházszakadás szikráját is érzékiség pattintotta ki 857-ben, Vízkereszt napján Konstantinápolyban. A szentéletű Ignác pátriárka a tulajdon menyével vérfertőzésben élő Bárdász hercegnek, aki a kiskorú Mihály császár helyett uralkodott, megtagadta a szentáldozást. A keresztény hit és erkölcs kemény és hajthatatlan öre, Ignác pátriárka, nem engedte Bárdászt a szentáldozáshoz, mivel félt a botránytól, melyet a képmutató cselekedet a hívők lelkében okoz. Bárdász ugyanis nem volt hajlandó vérfertőző erkölcstelen életén változtatni. Bárdász az eset után a szentéletű és bátor főpapot mint árulót és összeesküvőt megfosztotta méltóságától, száműzte, internálta. Pontosán úgy történt Bizáncban, mint 1200 évvel később Zágrábban, Budapesten, Prágában és Varsóban. Bárdász Ignác helyébe az

ambiciózus Photiust ültette s ezzel elindította azt az eseménysorozatot, mely a keleti egyház elszakadásához vezetett.

Nálunk hasonló próbálkozás folyik most. Vigyázzatok és ébren legyetek!

Kedves Keresztény Testvéreim! Figyeljete a Szentatyának a kínai katolikusokhoz intézett üzenetére:

Azokkal, akik az Isten és az egyház iránt való hűségükért megpróbáltatásokat szenvednek, együttérzünk, – mondja a Szentatya, és atyai szeretettel buzdítja őket, tartsanak ki továbbra is az egyenes úton bátran és megingathatatlanul. Tartsák szem előtt Jézus szavait:

„Ne féljete azoktól, akik a testet megölik, a lelket azonban nem tudják megölni... Inkább féljete attól, aki a testet is meg a lelket is örök kárhozatra vetheti... Nektek minden hajatok szála meg van számlálva. Tehát ne féljete... Mindaz, aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom őt Atyám előtt” (Mt 10,28-33).

Erre a krisztusi intelemre ügyeljünk Vízkereszt napján s akkor mi benne maradunk az egyedül üdvözítő római katolikus egyházban. Amen.

Elhangzott 1955. január 6-án, Vízkereszt napján.

Antemurale christianitatis

Kedves Magyar Testvéreim?

Július hónap folyamán szerte a világon a katolikus tömegek három magyarvonatkozású eseményre figyeltek fel. Az *első esemény ezer évvel ezelőtt* történt az Augsburg mellett fekvő *Lech-mezején*, ahol kalandozó pogány őseink súlyos vereséget szenvedtek. E győzelem következtében a nyugati kereszténység nyugalomban és békességben fejleszthette tovább vallási és kulturális intézményeit. Ennek azonban nemcsak az volt az oka, hogy a pogány magyarok megszűntek háborgatni őket, hanem sokkal inkább az, hogy *a keresztény hitre tért magyarság biztos védelemben részesítette ettől kezdve a nyugati kereszténységet*. A Lech-mezei csata ezeréves fordulója alkalmával Augsburgban Szent Ulrich-ünnepséget rendeztek július 2-től 11-ig. A nagyszabású ünnepségekről színes tudósításokban számoltak be a lapok.

A *másik eseménynek* a jövő évben lesz 500 éves évfordulója, melynek megülése készülnek a katolikusok szerte a nagy világban. *1956. július 21-én* lesz ugyanis 500 éve annak, hogy Hunyadi János csapatai és Kapisztrán Szent János keresztesei *Nándorfejérvárnál* megsemmisítették II. Mohamed török szultánnak Európa meghódítására indított hatalmas seregét.

A *harmadik magyarvonatkozású esemény*, amely még jelenleg is élénken foglalkoztatja a világlapokat, a budapesti moszkovita kormányának az a bejelentése, hogy *Mindszenty József bíboros fegyházbüntetését felfüggesztették*, betegségére való tekintettel. E bejelentés újra mártírbíborosunk börtöne felé irányította az egész világ figyelmét.

Kedves Testvérek! Az első eseményt a másodiktól 500 év választja el, a másodikat a harmadiktól szintén 500 év. *E három esemény azonban a közben lefolyt ezer év ellenére a legszorosabb kapcsolatban van egymással*. Mivel a történelem, életünknek e fontos és személyiségünket is befolyásoló kerete, semmiképpen sem lehet a véletlenek eredménye, e három esemény: a Lech-mezei csata, a nándorfejérvári győzelem és Mindszenty bíboros vértanúsága szoros egymásbakapcsolódását is csak a történelmet irányító bölcs isteni Gondviselésnek tulajdoníthatjuk. Nemcsak az egyetemes egyháztörténelemnek tétele, de a magyar történetírás is helyesen tanítja, hogy *a Lech-mezei vereség által a történelem Ura* egy nemesgondolkodású, lovagias, harci erényekben is kiváló népet, *a magyar nemzetet állította Európa keleti határára, mint az egyetemes kereszténység védelmezőjét*.

A *nándorfejérvári győzelem és Mindszenty bíboros börtöne* pedig napnál világosabban mutatják, hogy *a kereszténnyé lett magyar nemzet hűségesen teljesíti egy évezreden át a történelem Urától rábízott nehéz feladatát*. Vérével és életével védte tatártól, töröktől, minden keletről jövő veszedelemtől az egyetemes kereszténységet. Amikor nagy volt és hatalmas, akkor fegyverével és gazdagságával, de megfelelt e nemes kötelességnek akkor is, amikor leigázták és kifosztották.

Így történt ez az utolsó évtizedben is, amikor kifosztottabbak lettünk az útszéli koldusnál, mert elrabolták minden anyagi erőnket. Jelenleg nincs vagyonunk, nincs hadseregünk, nincs fegyverünk. És ez az anyagiakban, fizikai erőben meggyengült nemzet a maga többségében, de főként nagy fiában, Mindszenty József bíboros bátor és hősiességében az egész világ bámulatára és okulására megmutatta, hogyan lehet a lélek és a szellem erejével az anyagi és hatalmi erőkre támaszkodó romboló mozgalmat megállítani.

Kedves Magyar Testvéreim! *E három eseményre a jelen magyar nemzedéknek is feszülten kell figyelnie*, hogy összefüggésükben meglássa a történelem Urának akaratát. E felismerésre pedig azért van szükségünk, hogy növelje bennünk azt a szellemi és erkölcsi erőt, amelynek segítségével a keresztény magyarság a Gondviseléstől kapott feladatát az iszonyatosan megnövekedett nehézségek között is eredményesen teljesítse.

A Lech-mezei csatáról *XII. Pius* pápa az augsburgi püspöknek küldött apostoli levelében többek között ezeket írta: „E csatát a keresztények megnyerték. Nem arra használták azonban győzelmüket, hogy megsemmisítsék a pogány magyarokat. *A magyaroknak alkalmat adott vereségük arra, hogy utána hamarosan keresztény hitre térjenek.* Ötven évvel később – mondja a magyarokról *XII. Pius* pápa – virágzó keresztény nép lett belőlük, mert első szent királyuk, István bevezette őket a keresztény népek nagy családjába. A magyarok így lettek részesei és védelmezői annak a kereszténységnek – mondja a pápa – melyre félszázaddal előbb még halálos veszedelmet jelentettek. *Vajha az akkori megoldás példakép lenne a jelenben is!*”

Kedves Magyar Testvéreim! Én lelkiismeretesen és felelősséggel merem mondani, hogy *XII. Pius* pápának óhaja megvalósul, ha a keresztények megmaradnak hitükben és nem szűnnek meg buzgó imával, vezekléssel, engeszteléssel ostromolni az Egek Urát. Minden idők történelmi eseményeit a történelem Ura irányítja. Jelenleg is csak az történhetik, amit ő megenged, vagy akar, hogy megtörténjék. *Minden zűrzavar és felbomlás ellenére itt van a történelemben az Úristen.* Igaz, az emberiség jelentős része Keleten és Nyugaton egyformán messze került vallástól, Egyháztól, Istentől.

A nándorfejevári csata előtt is úgy látszott, hogy a félhold kiszorítja a keresztet Európából. II. Mohamed 1453. május 29-én elfoglalta Konstantinápolyt és az egész nyugati kereszténység meghódítását határozta el. III. Kallixtus pápa a veszedelem nagyságára így hívta fel bullában a keresztény Nyugat figyelmét: „A törökök zsarnoka az eddigi sikerekkel meg nem elégedve, felült a gög szekerére és az egész keresztény világnak elpusztítását vette tervbe... az lévén legfőbb vágya, hogy Krisztus szent nevét a földről kiirtsa.”⁹

Egész Európán a félelem és rettenet érzése hullámozott végig. Tettekre azonban az Egyháztól elszakadt felső réteg elpuhultsága miatt Európa már nem volt képes. Az akkori állapotokra jellemző, amit Aeneas Sylvius, a későbbi II. Pius pápa Kapisztrán Szent Jánosnak mondott: Ha az európai fejedelmek az emberi nemet meg tudnák menteni azáltal, hogy csak egyetlen napra lemondjanak élvezeteikről, nem tennék meg...¹⁰ Ilyen körülmények között a pápa minden erőlködése hiábavalónak bizonyult. Végül *lelki kereszteshadjáratot hirdetett.* Bullában szólította fel a hívőket, hogy imádkozzanak, vezekeljenek, engeszteljenek, tartsanak bűnbánatot és jócselekedeteiket ajánlják fel a szorongatott keresztények győzelméért.

E bullát, mely a déli harangozást is elrendelte, 1456. június 29-én hirdették ki a római Szent Péter templomban. *Az egész keresztény világ beállt a lelki kereszteshadjáratba, imádkozott, vezekelt és a következő hónapban bekövetkezett a világraszóló győzelem Hunyadi és Kapisztrán Szent János vezetésével Nándorfejevárnál.* A török szultán kitűnően felszerelt, Hunyadi csapatait számban kétszeresen felülmúló serege, 1456. július 22-én megfutamodott és hatalmas veszteséggel menekült a vár alól. Magyarország és Európa meg volt mentve.

A két hétnél tovább tartó ostrom alatt *a keresztések csodát műveltek.* Egy olasz ferences szemtanú mondja róluk, hogy a vár rommálövése után „ők voltak a vár falai, ők a tornyai, és bástyái. Mindnyájan készek voltak életüket Krisztusért feláldozni és a számukra kijelölt helyről el nem távozni, míg vagy halálukat ott nem lelik, vagy a várat ellenségeiktől meg nem szabadítják.” A várban lévő asszonyokról is azt mondja, hogy „nem nőknek, hanem oroszlánoknak látszottak”.¹¹ Ez előtt *a lelki nagyság és erkölcsi erő előtt szükségszerűen meg kellett hódolnia az ozmánok anyagi és fizikai fölényének.* A hit és a hazaszeretet nagyobb hatalomnak bizonyult, mint a hódítás, a fosztogatás és leigázás vágya.

Kedves Magyar Testvéreim! A magyar népben él történelmi hivatásának tudata. *A kereszténységgel való összeforrottság legdöntőbb vonása jelenleg is nemzeti életünknek.* Mindszenty bíboros, aki egyszerre hozta meg nagy áldozatát a nemzetért és az egyetemes

⁹ Dr. Vecsey Lajos, Az imádságok bullája s a déli harangszó. Appenzel, 1955. 39. oldal.

¹⁰ Dr. Vecsey Lajos, Az imádságok bullája és a déli harangszó. Hiszek 4. évf. 6. sz.

¹¹ Dr. Vecsey Lajos, i. m.

keresztény értékekért, százezernél több magyar helyeslése közben jelentette ki: „*Mi, Szent István országának polgáraivá születünk és a Boldogasszony iskolájába iratkoztunk. Mi Boldogasszony tanítása szellemét valljuk és nem fogadunk be megszentelt hagyományok helyébe árvízi öntvényeket, omladékokat és hulladékokat...*”

„Mikor Ottawában voltam – folytatta a bíboros – a Mária-kongresszuson, elmentem a kongresszusnak akkor még üres színhelyére. Delet harangoztak és az ottawai bemondó így szólt: *katolikusok, el ne felejtétek elmondani a déli Úrangyalát! Nem mondta hozzá azt, amit én, mint magyar ember szívesen hallottam volna, hogy a déli Úrangyala a magyar dicsőség emléke. De ha Kanadában mondják az Úrangyalát, – magyarok, ha elhagytátok a déli Úrangyalát, hozzátok vissza az életetekbe! Mikor gyalázatban állunk, jó nekünk a magyar dicsőség emlékezetére ráemelni tekintetünket.*”

A hercegprímás ezután emelt hangon hirdette: „*Szent István országának polgárai lettünk és a keresztség révén újjászületünk a katolikus Egyházban. Mi úgy látjuk, hogy életünkben a kereszténység és magyarság a legrégibb és a legelhatározóbb mozzanat. Hogy milyen társadalmi osztályba tartozunk vagy milyen kaszinónak és tömörülésnek vagyunk a tagjai, higgyétek el, nem annyira fontos, mint az, hogy keresztények és magyarok vagyunk.*

Mi, katolikusok, világrészekben és örökkévalóságban gondolkodunk.”¹² Amen.

Elhangzott 1955. július 24-én.

¹² Mindszenty bíboros beszéde a szombathelyi Mária-kongresszuson 1947. szeptember 8-án.

Szabad-e adót fizetni a császárnak?

Kedves Magyar Testvéreim!

Nincs még egy másik szentírási részlet, amelyet annyiszor félremagyaráztak volna, mint ezt a mai vasárnapra rendelt evangéliumi szakaszt. Nincs a Szentírásban egy másik mondat, amelyet oly sokszor kiforgattak volna eredeti értelméből, mint ezt a kijelentést: „*Adjátok meg császárnak, ami a császáré és Istennek, ami az Istené*” (Mt 22,21).

Krisztusnak e kijelentésére szoktak hivatkozni azok, akik az Egyház és állam teljes szétválasztásának a hívei és akik *a vallást magánügynek tekintik*. Egyes bibliamagyarázók, hogy alátámasszák e vélekedéseket, úgy értelmezik Krisztus szavait, mintha Krisztus függetleníteni akarta volna a császárt az Istentől.

Jézusnak erre a kijelentésére szoktak hivatkozni azok is, akik az *állami mindenhatóság* nevében az Egyházat rabszíjra szeretnék fűzni. Az udvari bibliamagyarázók úgy értelmezik Jézus kijelentését, mintha a császár felhatalmazást kapott volna arra, hogy az Egyház függetlenségét sértő vagy megsemmisítő törvényeket is alkothasson. Eszerint a szolgai szentírásmagyarázat szerint: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami az Istené”, azt jelenti, hogy az államot nem kötelezik a kinyilatkoztatott erkölcsi elvek.

A legfeltűnőbb magatartást ebben a kérdésben a *kommunisták* mutatják. Egyszer azt következtetik Jézus kijelentéséből, hogy a vallás magánügy. Máskor meg azt várják, hogy az Egyház a párt javára politizáljon. Akadt olyan békepap is, aki Jézus szavait egyenesen úgy értelmezte, mintha Jézus minden *hatalombitorlást* és zsarnokságot, minden elnyomást és hódítást törvényesnek ismert volna el.

Kedves Testvérek! Jézus szavainak: Adjátok meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami az Istené, csak egyetlen értelme van. Kijelentése válasz egy akkori sokat vitatott kérdésre. Azt kérdezték tőle: Szabad-e a császárnak adót fizetni, vagy nem? A kérdés izgató volt, mivel *az izraeliták idegen uralom alatt éltek*. Nemzeti önérzetüket nagyon sértette, hogy a pogány rómaiaknak kellett adót fizetniük. Akadtak olyanok is, akik azt hirdették: Isten törvényei megtiltják, hogy a választott nép adót fizessen a pogány államhatalomnak, tehát *aki adót fizet, Isten törvényét sérti meg*.

A kérdés mindenkit érintett s valójában az egész népet izgatta. Ezért volt tehát időszerű és fontos. Senki sem merte eldönteni, mivel félt a következményektől. *A farizeusok Jézust szerették volna tőrbe csalni*, azért tették fel neki a kérdést: Szabad-e adót fizetni a császárnak? Jézus ellenségei biztosan remélték, hogy most sikerült nekik csapdába ejteniük. Ha ugyanis Krisztus azt válaszolja, szabad adót fizetni a császárnak, egy csapásra elveszíti népszerűségét a pogány hódítókat gyűlölő tömegek előtt. Ha azt válaszolná, hogy nem szabad adót fizetni, akkor fel lehet jelenteni a római hatóságoknál, akik majd eltávolítják az útból. Ha pedig hallgat, akkor is ki lehet ábrándítani a népet. Azt lehet terjesztani közöttük: nem olyan nagy és bölcs próféta ez a názáreti Mester, mint amilyennek hiszitek.

Jézus pontosan tudja, miről van szó. S ezért a három lehetőség mellett egy negyediket választ. Adjatok egy adópénzt – mondja nekik. Kinek a képe és felirata van ezen a dénáron? – kérdezi. – A császáré, – felelték azok gyanútlanul. Erre mondja Krisztus: Adjátok a császárnak, ami a császáré. Válaszával csak ennyit mond: az adófizetés a közérdek miatt általában jogos, tehát *nem sértitek meg az Isten törvényét, ha megfizetitek a kivetett adót*. Ezért teszi hozzá azonnal, és adjátok meg az Istennek, ami az Istené! Nem azzal tesztet eleget az Isten törvényeinek, hogy nem fizettek adót. Ne gondoljátok, hogy Isten jogait, vagy parancsait sértitek, amikor adót fizettek. Ha az Istennek kedvében akartok járni, akkor ne gondoljátok: Isten előtt az a legfontosabb, hogy nem fizettek adót. Ha Istennek kedvében

akartok járni, tartsátok meg azokat a parancsokat, amelyeken most olyan könnyedén túlteszitek magatokat. Végeredményben Jézus szelíd korholásban részesíti az izraelitákat.

Krisztus kijelentését: adjátok meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami az Istené, semmiképpen sem szabad úgy értelmezni, mintha Jézus az Egyházat és az államot akarta volna egymástól elválasztani, függetleníteni. Erről a kérdéstről itt kifejezetten semmit sem mond. Ezt nem akarta és nem is mondotta Krisztus.

Ugyanilyen elhibázott magyarázatnak kell tekinteni azt is, amely úgy szeretné értelmezni Jézus kijelentését, hogy Jézus nem akart független Egyházat. Teljesen helytelen az az értelmezés, amely Jézus szavaiból azt következtetné, mintha Jézus azt akarta volna, hogy a vallási ügyek intézése is végső fokon a császár felségjogai közé tartozzék. Így értelmezték e kijelentést az udvari biblíamagyarázók és így tettek a bizánci császárok, majd később a cárok s legújabbban a diktátorok.

Kedves Magyar Testvéreim! Az *egyház és állam* viszonyának a kérdése ma nálunk is nagyon időszerű. Szükségesnek vélem ezért is, hogy a mai vasárnapi evangélium kapcsán összefoglaljuk és felfrissítsük az idevágó katolikus tanítást.

A katolikus egyház szerint a vallás nem magánügy. Az egyház felfogása és gyakorlata szerint az evangéliumi elveknek érvényesülniök kell az állami, a gazdasági és az egész társadalmi életben. Isten ugyanis egyszülött Fia által a kereszténységben nyilatkoztatta ki a legtisztább erkölcsi törvényeket. Jézus az Egyházat tette felelőssé azért, hogy ez a minden tekintetben tökéletes erkölcsi rendszer megvalósuljon. Jézus akarata szerint az erkölcs legfőbb őre az Egyház. A jelentkező csőd alapján ma már mindig többen belátják, hogy nemcsak az egyéni élet, de a közösség sem mentesítheti magát az erkölcsi törvények irányító befolyása alól. *A jognak, a gazdasági életnek, a művészetnek is erkölcsösnek kell lennie.* Minden emberi cselekedetnek meg kell egyeznie az erkölcsi elvekkel. És ennek a minden emberi cselekedet zsinórmértékét képező erkölcsnek a legfőbb őre az Egyház. Neki kell fölötte örökölnie és szavát felemelnie, akkor is, ha a közhatalom birtokosai, vagy bitorlói könnyelműségből vagy rosszindulatból nincsenek tekintettel ezekre az örök erkölcsi törvényekre. Ennek a súlyos, Istentől rendelt feladatnak csak akkor tud megfelelni az Egyház, ha szuverén, ha független minden földi hatalomtól. Ezt a szuverén lelki hatalmat az apostolok nem a császártól kapták, hanem magától az Istenembertől, Krisztustól.

Ebből világosan következik, hogy *az állam köteles az Egyház szuverén jogát lelki téren elismerni.* Az egyház függetlenül gyakorolja törvényhozói, bírói és kormányzói jogkörét. Az államhatalom köteles olyan feltételeket teremteni törvényeivel és rendeleteivel, hogy az Egyháznak ez a szükséges függetlensége biztosítva legyen.

Az államhatalom köteles saját törvényeiben és rendeleteiben az erkölcsi törvényeket zsinórmértékül elfogadni. Egyetlen törvénye vagy rendelete sem lehet jogos, ha ellenkezik az evangéliumi hittel és erkölccsel. Erre az esetre állnak a Szentírás szavai: Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek.

Az erkölcstelen és hitellenes törvények nem kötelezik a polgárokat. A hatalombitorlókkal szemben jogos a passzív ellenállás. A katolikus erkölcs egyenesen kötelességévé teszi a hívőnek, hogy tartózkodnia kell minden olyan cselekedettől, amely a hatalombitorlók helyzetét erősítené. Természetesen nem jöhet létre beszámítható emberi cselekedet kényszer hatása alatt. A kikényszerített cselekedeteket senki sem tekinti a bitorolt hatalom elismerésének.

A teljes függetlenség ellenére az egyház és állam között szoros kapcsolatnak kell létesülnie. *Az állam isteni rendelkezés alapján köteles védeni és támogatni az Egyházat.* Köteles az államhatalom törvényben biztosítani a vallás és erkölcs védelmét. Az Egyháznak joga és kötelessége a népnevelés. Ezért joga van iskoláihoz, igénybeveheti a hírközlés minden eszközét. Az államhatalom nemcsak e jogok védelmére van kötelezve, de azok előmozdítására is. Ezenfelül köteles saját törvényeivel és rendeleteivel visszaszorítani a

nyilvánosan fellépő hitetlenséget és erkölcstelenséget és büntetni kell minden vallásghalázást.

S itt meg kell mondani, hogy szemfényvesztésnek tartjuk azokat a paragrafusokat, melyek a bolseviták úgynevezett alkotmányaiban a lelkiismereti és vallásszabadságot biztosítják. A kommunisták szerint minden embernek joga van nemcsak vallástalanul élni, hanem vallásellenes felfogását terjeszteni, sőt nyílt vallásellenes akciókat szervezni és végrehajtani. Nem véletlenül fogalmazzák alkotmányaikat mindig így: „A magyar népköztársaság biztosítja a polgárok lelkiismereti szabadságát és a vallás szabad gyakorlásának jogát.” *A lelkiismereti szabadság tulajdonképpen, vallásüldözést jelent a bolsevisták alkotmányaiban.* Az állam jogot ad a lelkiismereti szabadsághoz: jogot az egyéni vallástalan élethez, jogot a vallásellenes és erkölcstelen sajtóhoz és irodalomhoz, sőt a nyílt egyház- és vallásellenes akciókhoz. Ugyanakkor a *vallásszabadság* nem jelent többet, mint ellenőrzött *templomi istentiszteletet*.

Az államnak kötelessége törvényeivel és rendeleteivel biztosítani, hogy a sajtó, a tudomány, a művészet terén is érvényesüljenek a keresztény elvek.

Kedves Magyar Testvéreim! Krisztus szavai: Adjátok meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami az Istené, nem jelentik azt, mintha a vallás magánügy volna, vagy mintha az Egyház az államtól függne. Jézus szavainak helyes értelme: *Az államnak is vannak jogai, meg az Egyháznak is, és ezeket békés harmóniában kell gyakorolni az emberek lelki üdvössége érdekében.* Amen.

Elhangzott 1954. november 7-én.

V. Világ királynője – Magyarok Anyja

A kígyótipró asszony

Kedves Magyar Testvéreim!

Ma fejeződik be Rómában a Mária-év, melyet egy évvel ezelőtt hirdetett meg XII. Pius pápa. A befejező ünnepségeket Róma ősi bazilikájában, a Santa Maria Maggioreban tartják. XII. Pius pápa, aki ezt a Mária-évet megrendezte és aki annyit fáradozott, hogy ebben az évben a hívők közül minél többen fordítsák tekintetüket a Világ Királynője felé, nem tud megjelenni az ünnepségen, mert súlyos betegsége ágyhoz köti. Betegágyából mondja el záróbeszédét és onnan adja áldását is az örök városra és a keresztény világra.

Szentséges Atyánk azért rendelte el a Mária-évet, mert méltóképpen akarta megünnepeltetni a keresztény világgal a Szeplőtelen Fogantatás ünnepélyes kihirdetésének századik évfordulóját. Ma van ugyanis száz éve, hogy *IX. Pius pápa* 1854. december 8-án ex cathedra kihirdette a *Szeplőtelen Fogantatás hittételét*, amely kimondja, hogy *Mária fogantatásának első pillanatától ment volt az eredeti bűntől*. E dogmahirdetéssel új korszak kezdődött. Az új korszak jelenségei a máriás jelleget mutatják.

Száz évvel ezelőtt az istentelenek és egyházgyűlölők gúnyolták az új dogmát. 1858-ban azonban, négy évvel a dogmahirdetés után, a *Lourdes-i jelenések által Isten igazolta Egyháza tévedhetetlenségét*. Lourdes-ban Bernadette-nek, a szegény Soubirous molnár-család egyszerű leányának megjelent a Boldogságos Szent Szűz. A leány a papok utasítására az egyik jelenés alkalmával megkérdezte az elragadó szépségű Szület: Ki vagy te? – Amire ő így válaszolt: Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás. Ettől kezdve immár száz éven keresztül a csodás gyógyulások és megtérések ezrei bizonyították, hogy a Világ Királynőjének dicsőségét hirdető Egyház mellett tanúságot tett az Ég.

A Szentatya a Mária-év megrendezésével ezeket a száz év előtti természetfölötti eseményeket akarta az emberiség emlékezetébe idézni.

A pápa a Szűz Anyának egy másik szentélyéből, Fatimából is indítást kapott, hogy a Mária-évet elrendelje. Ő ismeri a fatimai kijelentéseket és azokat hiteleseknek tartja. *A Szent Szűz Fatimában felhívta az emberiséget, főként a keresztényeket: térjenek meg, vezekeljenek és engeszteljenek*. Fatimából jött a figyelmeztetés, hogy az emberiséget elárasztó önzés, bosszú és gyűlölködés, a sötétség fejedelmének műve, aki Isten országa ellen harcol gonosz csatlósai által. Ezért az emberiségnek, ha társadalmi és erkölcsi bajait orvosolni akarja, égi hatalomhoz kell fordulnia. Ha lelki és szellemi értékeinket meg akarjuk menteni, a legbiztosabb közbenjáró, a Kígyótipró Asszony oltalmát kell kiesdenünk. Ezért kell imáinkat, felajánlásainkat, áldozatainkat és szenvedéseinket az ő Szeplőtelen Szívén keresztül az irgalmas Isten trónja elé terjesztenünk.

A Fatimai Szent Szűz által előremondott megpróbáltatások évtizedek óta gyötrik az emberiséget. XII. Pius pápának szinte egész uralkodása alatt azt kell figyelnie, hogyan bomlott fel a világ politikai és gazdasági szerkezete, hogyan nehezítik meg a tisztánlátást az elszabadult szenvedélyek. Az iszonyatos viharban meggyötört lelkek keresik a fényt a szellem éjszakájában. Ezért állította pápaságát a máriológia jegyébe. Óhaja, hogy a Fatimában elhangzott égi üzenet, a bűnbánó vezeklésre való felhívás, visszhangra találjon minden ember lelkében. Az intenzívebb, buzgóbb Mária-tiszteletet elmélyíteni törekvő

fáradásainak koronáját jelenti 1950. november elseje, amikor ünnepélyesen kihirdette Mária mennybevitelének dogmáját; azután ez a ma végetérő Mária-év, majd az alig egy hónappal ezelőtt, november elsején kibocsátott „Ad Coeli Reginam” enciklikája, amelyben elrendelte, hogy Máriát a Világ Királynőjének nevezzük és ünnepét minden évben május 31-én bensőséges hódolattal megüljük.

Kedves Testvérek! Jólesik megállapítani, hogy *mi, magyarok*, felfigyeltünk a Világ Királynőjének felhívására és *köveztük a fatimai üzenetet*. Kiváló püspökeink és papjaink apostoli buzgósága folytán megjelentek mindenfelé az ország templomaiban a fatimai Szent Szűz szobrai és képei. A hívők ezrei jöttek eléjük, hogy engeszteljék a megsértett isteni fölséget imádsággal, önként vállalt áldozatokkal, de leginkább a sokféle súlyos magyar megpróbáltatások türelmes elviselésével. Tömegeket mozgattak meg a fővárosban is minden hónap 13-án, a fatimai jelenések napján, a hercegprímás felhívására rendezett sziklakápolnai ájtatosságok a Szent Gellért-hegyen. Engesztelésünk kiváló gyümölcsöt érlelt a sok megtérésben és kegyelmi megerősödésben, melyet főként az 1947–48-as Mária-évünk eredményezett.

Világos, hogy *a Sátánt izgatta a gyönyörű eredmény*. Csatlósai felhasználása által ravasz ürügyekkel bezáratta a fatimai üzenet szellemében végzett engesztelés színhelyét, a Gellért-hegyi sziklatemplomot. Pesten pedig lebontatta a Regnum Marianum egyházközség templomát, amelyet a magyar népnek engesztelésben megnyilatkozó áldozatos szeretete és hűsége emelt a Boldogasszonynak. Ezenfelül kétségbeesett izgalmban egy nagyon otromba eszközhöz, a kalocsai érsek komédia-peréhez nyúlt, hogy értelmük és akaratuk használatától megfosztott papok szájába adott vallomással nevetségessé tegye magát Fatimát, a hozzákapcsolódó ájtatosságot és engesztelést.

A magyar nép azonban *a durva tréfán nem nevetett* és nem mosolygott, hanem azóta is rendíthetetlenül követi nagy engesztelő főpásztorainak szavát és példáját.

Kedves Testvérek! A fatimai üzenet imát, vezeklést és áldozatot kér tőlünk. Ezenkívül engesztelő szentáldozásokat a hónap első szombatján a Szűz Anya tiszteletére. Imádkoznunk kell gyakran a szentolvasót. Az egyes tizedeket zárjuk azzal a fohással, melyre Mária tanította meg kicsi ártatlan kiválasztottjait: „*Ó, Jézusom, bocsásd meg bűneinket, ments meg minket a pokol tüzétől, vidd a mennybe a lelkeket, különösen azokat, akik legjobban rászorulnak irgalmadra.*”

Kedves Magyar Testvéreim! Ma Rómában fényes ünnepségek keretében befejezik a Mária-évet. Befejeződik ez is, mint ahogyan bezárták az 1950-es szentévet is anélkül, hogy ott lehettünk volna mi, magyar katolikusok. Ha szenvedünk és felfakad lelkünkben a keserű panasz, hogy másfél évtizeden át el vagyunk zárva Rómától, a kereszténység központjától, ne keseredjünk el!

Mindenekelőtt vigasztaljon meg bennünket az a tény, hogy a mi elődeink már 900 évvel ezelőtt megcselekedték azt, amit a Szentatya a Mária-évben a világ népeitől kért: ajánlják fel magukat a Világ Királynőjének. Milyen vigasztaló arra gondolni, hogy Szent István, magyar király volt az első, aki ezt a felajánlást halálos ágyán, 1038-ban elvégezte. Örömről szólhat az is, hogy nemzetünk történelme folyamán hű maradt ehhez a felajánláshoz és azt időről-időre hűségesen megújította. A világ nemzetei közül *mi, magyarok lettünk először Mária népe!*

Ha a Szeplőtelen Fogantatás gyönyörű ünnepén fáj, hogy korábban a háború, most pedig a drótsövénny és aknazár távoltart bennünket a keresztények Atyjától, attól a pápától, aki szeretett és ismert bennünket, ne csüggedjünk el!

Enyhítsék fájdalmunkat azok a nagyértékű eredmények, melyek a fatimai üzenet szellemében végzett engesztelésünk és vezeklésünk nyomán fakadtak. Ennek köszönhetjük, hogy *egymásra találtunk és megszületett a testvéri együttérzés közöttünk*. Felismertük, hogy a szenvedőknek is vannak örömeik, amilyen a részvét, a szánalom, a ragaszkodás. Ezt az

eredményt csak akkor tudjuk igazán értékelni, ha meggondoljuk, hogy elnyomóink egymástól el akarnak idegeníteni bennünket. A magyar társadalom rétegeit egymás ellen akarják uszítani, hogy ezáltal könnyítsék a maguk ingatag helyzetét.

A Vallási különbségeket is fel akarták használni, hogy magyart a magyar ellen uszítsák. Protestánsokat katolikusok ellen, haladó katolikusokat konzervatívnak nevezett katolikusok ellen, legújabbán szovjet békepapokat katolikus papok ellen akarnak felhasználni. S mi ennek a fáradságos mesterkedésnek az eredménye? Az, hogy *ma nem pártokban és társadalmi osztályokban gondolkodik a magyar nemzet*. Ma Magyarországon csak két csoport van: egy icipici, idegen fegyverekre támaszkodó, áruló csoport és a magyar népmilliók, akik velük szemben állanak és lelki erejükben bíznak.

A népmilliókat a közös sors testvérekké kovácsolta. Hadd mondjak el a sok megható esetből egyet. A Nagyalföld egyik városában a katolikusok Mindszenty bíboros fogadására készültek. A fogadást úgy tervezték, hogy a hercegprímás kiszáll gépkocsijából a város szélén, ahonnan a férfiak egy-egy sor díszkíséréte között lovas hintón teszi meg az utat a plébániáig. A protestánsok megjelentek a plébánosnál és kérték, hogy ők is résztvehessenek a díszkíséretben. Így adtak katolikusok és protestánsok Mindszenty József hercegprímásnak két-két sorból álló díszkíséretet. Íme, ilyen felemelő példák sorozatát gyümölcsözte magyar földön a Mária-év...

Kedves Magyar Testvérek! Köszönjük meg ma, a Szeplőtelenül fogantatott Szent Szűz ünnepén a fatimai üzenet szellemében végzett engesztelésünknek ezt a gyönyörű eredményét. Erősítsen bennünket a hitünkért és nemzeti létünkért folytatott harcban az ő vigasztaló üzenete: „*Az én Szeplőtelen Szívem diadalmaskodik!*” Amen.

Elhangzott 1954. december 8-án,
Szeplőtelen Fogantatás ünnepén.

Édesanyánk

Kedves Magyar Testvéreim!

Száz évvel ezelőtt, *1855-ben május első vasárnapján ünnepelte meg a magyar nemzet a Szeplőtelen Fogantatás dogmájának kihirdetését.* Roskoványi Ágoston, egykorú jeles egyházi író feljegyzései szerint az országos ünneplés egy teljes hétig tartott. Május első szombatján a katolikusok szigorú böjtöt tartottak. A templomokat mindenütt szőnyegekkel, friss falombokkal díszítették fel. A főoltáron elhelyezték a Szent Szűz képét vagy szobrát. Mindenütt e felírás látszott: „Szeplőtelenül Fogantatott Királyné, Könyörögj érettünk!” Nemcsak a helységekben, de a mezőkön is felékesítettek minden Mária-szobrot és minden Mária-képet.

Száz évvel ezelőtt május első szombatján este félórás harangzúgás figyelmeztette a híveket a másnap kezdődő ünnepségekre. Vasárnap hajnalban újra félóráig szóltak a harangok. A népes körmenetek az iskolákból, vagy főterekről indultak a templomba. Szentmise közben az evangélium után a miséző pap felolvasta a pápai bullát és kifejtette annak tanítását a Boldogságos Szent Szűz szeplőtelen fogantatásáról. Mise végén Te Deum-ot énekeltek. Egésznapos szentségimádás volt a kitett Oltáriszentség előtt. A következő hét minden napján Te Deum-mal összekötött litániára gyűlt össze a lakosság.¹³

Száz évvel ezelőtt *az egész ország megmozdult. Az elnyomatás nehéz éveiben* lelkesen ünnepelte a Magyarok Nagyasszonyának megdicsőülését és esedezve kérte hathatós közbenjárását Mária országáért, szerencsétlen hazánkért. A katolikusok tömegesen járultak a szentségekhez. Hiteles tanúk szerint sok helyen kevés volt a pap a szentségek kiszolgáltatásához. Szcitovszky János, az akkori hercegprímás levélben számolt be *IX. Pius* pápának az ünnepségekről: a magyar nép buzgóságáról, impozáns megmozdulásáról. A prímás levelére 1855. június 27-én, Szent László király napján válaszolt a pápa. Levelének egyik részlete így hangzik: „Szavakkal nem tudjuk kifejezni, mennyire örültünk levelednek és annak a hírnek, hogy a pompás ünneplés idején a magyar hívek oly buzgón és akkora tömegben járultak a szentgyónáshoz és a szentáldozáshoz, hogy sok helyen kevésnek bizonyult a papok száma. Hálatelt szívvel kérjük Istent, sokszorozza meg irgalmát a magyar nép iránt.”¹⁴

És az Úristen megmutatta irgalmát a magyar nép iránt. Az elnyomatás lassan enyhült és nemsokára meg is szűnt, amikor egy nagy magyar Mária-tisztelő politikusunknak, *Deák Ferencnek* sikerült a nemzetet királyával kibékítenie. Ez a nagy Mária-tisztelő államférfi kell, hogy példaképünk legyen a mai, – a száz évvel ezelőttit sokszorosán felülmúló – nemzeti megpróbáltatás idején. A hűségnek, a türelemnek és a tisztességnek örök példája ő a magyar nép számára. Két évtizeden keresztül várt és rendületlenül bízott a törvénynek és jognak erejében. A türelmetlenebbek megpróbálták összeesküvésbe belevinni, mások be akarták fogni az akkori jelenbe, de Deák Ferencnek nem kellett szennyes mandátum. Kérték, zaklatták, de nem hajolt. *Tudta, hogy az igazságnak győznie kell.* A haza bölcse mondotta: „Tisztelem én a közvélemény hatalmát és tudom, hogy az olyan hatalom, amely vagy elsodor vagy eltípor. De van egy hú barátom, akinek szava még a közvélemény szavánál is fontosabb előttem, kivel soha nem alkuszom, mert parancsát szentnek tartom és kinek neheztelését magamra nézve a legsúlyosabb csapásnak tekinteném és ezen hú barátom: önlelkiismeretem.”¹⁵

¹³ Roskoványi Ágoston, *Beata Virgo Maria in suo conceptu Immaculata*. 1874–81. 6. kötet.

¹⁴ Roskoványi, i. m. 352. o.

¹⁵ Vö. Mindszenty hercegprímás 1947. szeptember 21-én Egerben mondott beszédét.

Deák Ferenc, a száz évvel ezelőtti elnyomatás korának legnagyobb magyarja, szerette és tisztelte hazája Boldogasszonyát: a régebbi országházban az ülések előtt Rózsafüzért imádkozgatott. Szűz Mária skapuláréját mindig a nyakán hordta, azzal is hunyta le szemét, miután a Boldogságos Szent Szűz oltalmába ajánlotta honát.

Kedves Magyar Testvéreim! Anyaszentegyházunk évszázadok óta a Tisztaságos Szent Szűznek szenteli május havát. Milyen lélekhez szóló, szívet megindító a május-esti ájtatosság! A magyar nép falun és városon hatalmas tömegekben vett részt minden évben a május-esti litániákon. Az idén is *térdeljen az egész nemzet esdekelve Nagyasszonyunk elé!* Kössük meg vele újra és minél többen a szentistváni szövetséget. Először is ajánljuk hathatós oltalmába életünk egyetlen biztos irányítóját, katolikus Anyaszentegyházunkat. Kérjük Május Királynőjét, esdekелje ki, hogy a keresztény hit világossága oszlassa el a bűn sötétségét és a pogányság éjszakáját Mária országában.

Kérjük meg Május Királynőjét, *vegye oltalmába a sokat próbált magyar családokat: a magyar apákat, hogy keményen állják a mai nehéz idők küzdelmeit és állhatatos türelemmel viseljék az élet terheit. Oltalmazza és erősítse meg hivatásuk szeretetében a magyar anyákat, hogy gyermekeikben hűséges és igaz polgárokat tudjanak nevelni Anyaszentegyházunknak és drága magyar hazánknak. Terjessze ki anyai oltalmát a magyar ifjúságra, melynek hite, tisztasága és egyházhűsége oly rettenetes veszélyeknek van kitéve minden pereben.*

Kérjük Május Királynőjét, áldja meg *a gyárak dolgozó népét, hogy a nehéz robot alatt el ne nehezedjék lelkük. Erősítse őket, hogy keresztény hitüket a meg nem szűnő rágalmak és támadások ellenére továbbra is tántoríthatatlanul őrizték.*

Könyörögjünk valamennyien buzgón Május Királynőjéhez, hogy vegye különös pártfogásába nemzetünknek pillanatnyilag legtöbbet szenvedő rétegét, a magyar föld népét. Tartsa meg őket a Magyarok Nagyasszonya abban a töretlen keresztény lelkületben, melyről különösen 1947-ben és 1948-ban, Boldogasszony évében ország-világ előtt, a nemzet minden rétegével együtt tanúságot tettek.

Könyörögjünk valamennyien buzgón Május Királynőjéhez, vegye pártfogásába a kitelepítetteket, *a hadifoglyokat és minden számkivetésben élő magyart. A Magyarok Nagyasszonya vezesse őket minél előbb haza a hontalanságból, hogy az erőszakosan szétszaggatott magyar családok ismét egyesülve ápolhassák megszentelt nemzeti hagyományainkat, kereszténységünket és benne a hagyományos magyar Mária tiszteletet. Addig is tartsa meg a számkivetett magyarságot egyetértésben, erkölcsi tisztaságban, hogy eredményesen munkálkodhassék hazánk felszabadításának szent ügyén.*

Májusi ájtatosságainkon kérjük az Apostolok Királynőjét: legyen erőssége a magyar papságnak, eszközöljön ki mindegyiküknek élő hitet, hősi áldozatosságot, apostoli buzgóságot és a nagy megpróbáltatások idején ezzel tegye őket boldoggá szent papi hivatásukban.

Kedves Magyar Testvérek! Gondoljunk az idei májusi ájtatosságainkon azokra az impozáns ünnepekre, melyeknek 1947-ben és 1948-ban csodálója volt ország-világ. Igen nagy kegyelmeket hozott ez az év Mária országának. A legilletékesebb testület, a magyar püspöki kar állapította ezt meg 1948. november 3-án:

„A magyar püspöki kar – hangzik a nyilatkozat – a Boldogasszony éve befejezésének közeledtével Isten iránt érzett nagy hálával tekint vissza azokra a kegyelmekre, amelyek ez időben oly bőségesen áradtak ki magyar népünkre. Az élő hit, Magyarország Patrónájába vetett bizalom, Anyaszentegyházunkhoz való hűség, országépítő munkakedv és egymás iránt érzett szeretet és összetartás megerősödése kísérte az ország minden részében Boldogasszony búcsújárását.

Ennek megindítása és állandó erőbentartása történeti érdeme bíboros hercegprimásunknak, aki erős hittel, lángoló szeretettel és nem csüggedő buzgósággal hirdette népének az igazság és élet ígét.”

A Sátán mindent elkövetett, hogy a *Mária-kongresszusokat* zavarja, azok megtartását lehetetlenné tegye. Emlékezetünkben vannak még a moszkoviták ravasz gáncsoskodásai és a politikai rendőrség támadásai. A nagy Mária-tisztelő bíborost, *Mindszenty József* hercegprímásunkat börtönbe vetették, hogy pontot tegyenek felbecsülhetetlen apostoli munkájára, mellyel a hagyományos magyar Mária-tiszteletet terjesztette és erősítette az egész országban. A bíboros azonban áldozatával *csak mélyebbre ültette a Mária-tiszteletet az elnyomott magyarság lelkében.*

Kedves Magyar Testvérem! Én tudom, hogy ma, május elsején keserűséggel tölt el az az erőszakolt, primitív felvonulás, melyet az ország lakosságára az idén is rákényszerített az elnyomó, brutális hatalom. Kérve-kérek mindenkit, ne keseredjete el és főként ne csüggedjete el!

A jövő azoké, akik szilárdan remélnek és nem a megalkuvóké! Amen.

Elhangzott 1955. május 1-én.

Magyarok Nagyasszonya

Kedves Magyar Testvéreim!

Ma *Magyarok Nagyasszonyának ünnepét* üljük. „Az apostoli Szentszék kegyéből, a magyar történelem szelleméből és mélyéből lépett elő ez az ünnep, és üljük most mi, szegény, letört magyarok az Édesanya felé esengő bizakodással. Hiszen a Magyarok Nagyasszonyának tisztelete nem más, mint egy árva, ágtalan, megtépett, megszaggatott nemzetnek odahanyatlása az Isten Anyjának és a nemzet Anyjának lábai elé. Kitarjuk a sebeket, elpanaszoljuk keresztjeinket és csalódásainkat, megmutatjuk arcunkon a székenpírt, amit hordozunk.”¹⁶

Amikor nemzetünk 1896-ban ezeréves fennállását ünnepelte, örömét azzal fejezte ki és háláját azzal róta le a történelem Ura előtt, hogy ünnepet szentelt a Magyarok Nagyasszonyának. A sok viszontagságon keresztülment Magyarország a fényes *milleniumi ünnepségeken* így hálálkodott a nemzet Anyja előtt: „Hozzád fordulunk könyörgő imánkkal, Isten dicsőséges Anyja, Magyarok Nagyasszonya, Szentséges Szűz Mária. Kilencszáz éven át élvezett pártfogásodat megköszönve, kérünk, hogy ezután se vond meg tőlünk anyai jószágodat. Első szent királyunk előre látta népe árvaságát és neked ajánlott minket. Mi tehát nem az idegen félelmével, hanem a gyermek bizalmával fordulunk hozzád, mert tudjuk, hogy sohasem hagytad cserben azokat, akik közbenjárásodért hozzád folyamodtak. Hatalmas szószólónk voltál szent Fiadnál a letűnt századok alatt. Csak így maradhattunk meg tengernyi ellenség közt kereszténynek és magyarnak. Anyai oltalmadban bízunk most is.”

Kedves Testvérek! A mi hagyományos Mária-tiszteletünknek és a Szűz Anyával kötött szövetségünknek alapja *Szent István* királyunk ünnepélyes cselekedete, amellyel *hazánkat a Boldogasszony oltalmába ajánlotta*. Történeti krónikájában Hartvik püspök a szent király felajánlását így örökölte meg: „Azután atyailag az elnyert igaz hit fenntartására és az igazság követésére inté őket (ti. a betegágyához hívott egyházi és világi nagyokat), szívükre kötötte a testvéri szeretet láncait, a tisztaság gyakorlását, az alázatos lelkületet, s különösen a kereszténység zsenge vetésének ápolását. E szavak után kezét és szemét az égre emelte s így kiáltott fel: *Mennyei királynőm! a világ dicső megújítója, pártfogásodba helyezem az anyaszentegyházat a papsággal és püspökökkel, az országot pedig a vezetőikkel és az egész néppel egyetemben* s tőlük most végső búcsút veszek és kezedbe ajánlom lelkemet...”¹⁷

Szent István népe 1038 óta tartja ezt a szövetséget. Ismételten *megújította első szent királya felajánlását*. Történelme folyamán mindenkor Boldogasszony népének vallotta magát, országunkat Mária örökének tekintette, imádságaiban e szövetségre hivatkozva könyörgött segítségért.

Szent István végrendeletét sohasem felejtette el a magyar nép. E szövetség alapján rendelte el *Szent László*, hogy Szűz Máriát Magyarország Pátronája címmel illessük, és országunkat Regnum Marianum-nak, Mária országának nevezzük.

E szövetség erejében bízott *Hunyadi János*, aki Rózsafüzérrel kardja markolatán indult győzelmes csatáiba és fia, *Mátyás*, aki fogságából kiszabadulva Budán a Boldogasszonynak ajánlotta magát és nemzetét.

A Boldogasszony oltalma alá menekült a nemzet a *török megszállás* idején és amikor megmenekült, szabadulását a Nagyasszonynak tulajdonította. A török rabságból szabadult nemzet újra a Boldogasszonynak ajánlotta magát. E szabadulásra és felajánlásra emlékezteti a nemzetet *Esterházy Pál* nádor imája: „Hozzád kiáltottak őseink és minden ínségükből

¹⁶ Mindszenty kardinális beszéde Vácott 1947. október 9-én.

¹⁷ Dám Ince, A Biboros fogadalma. Katolikus Szemle V. évf. 4. szám.

kiszabadultak, mert éber szemed folyton-folyvást vigyázott örökségedre, mindörökké áldott Nagyasszonyunk! Tapasztalatból mondhatjuk, hogy éretted áldott meg minket az Úr!”

E szövetség kötelezte a nemzetet, hogy Boldogasszony tiszteletére országszerte templomokat emeljen és képeivel díszítse pénzeit, zászlóit és bélyegeit.

Történelmünk tanúsága szerint Szent István öröksége soha egy pillanatig sem ment feledésbe magyar földön. Élénken emlékeztében tartja *a jelen nemzedék*, amely történelmünk legnagyobb megpróbáltatásait szenvedti. „*Mind-mind deportált magyarok vagyunk. Ha a Duna és a Garam mellől nem vitték ki minket, hát kivittek magunkból, ezeréves múltunkból. Vissza! vissza! Nem a természethez, hanem a történelmi materializmus lobogója alatt száműzött, deportált természetfölöttiséghez, annak Isten után következő tündöklő ormához, Máriához. És amit 1038, 1697 és 1896 magyarja hűségnyilatkozatként elmondott a Magyarok Nagyasszonyához, azt elmondjuk az örvények örvényléséből mi, 1947–48 magyarjai is*”¹⁸

Mindszenty bíboros 1948. január 1-én a következő szavakkal mutatott rá az egész nemzet felelősségére: „*Felelőssé teszek minden magyart, elsősorban a katolikusokat a nemzet eme biztos horgonyáért és a hozzá való görcsös ragaszkodásért, hogy a múltévi nyilvános és ünnepélyes elkötelezettségeink nem lesznek csak merő jószándék, vízre írt betű, érett fejvel is csacska gyerekbeszéd...*”¹⁹

A magyar nemzetnek ez az elkötelezettsége: megtérése, vezeklése és engesztelése.

Történelmünk letragikusabb korszakának hercegprímása is szükségét érezte, hogy újabb szerződést kössön a nemzet Anyjával. Imént említett körlevelében kijelentette: „*Október 8-át, Magyarok Nagyasszonyának ünnepét, majd nyilvános ünneppé tesszük, vásárnapként magunkra vállalt szentmisével és munkaszünettel üljük meg, ha a Nagyasszony ezeréven át mindenkor tapasztalt nagy hatalmával és édesanyai szeretetével átsegít minket a gyászbaborult egek, háborgó tengerek viharán, vészín át.*”

A nemzet elkötelezte magát nyilvánosan a Nagyasszonynak Esztergomban a Mária-év megnyitásakor: „*Egyént családot, nemzetet nem engedünk beöltöztetni testüinktől, lelküinktől idegen gondolatokba. Ragaszkodunk tépett országunknak a múltból örökölt, kipróbált nagy történelmi alapjaihoz és ápolunk titokban és nyíltan minden fenntartó erőt. Imádkozunk a lelki Szahara hordozóiért, akiknek nincs Máriájuk, akik nem akarják tudni, hogy hazánk a Boldogasszony birtoka. Amit szenvedésben egy évtizede viselünk, azt vezeklésül ajánljuk fel. Felajánlásunkba belevisszük az idegenlégióbeli katonák sóhaját, a Szudéták hulló könnyét, a Mátyusföldje rettegését, a hontalan kifosztottak keservét. Ezek mossák le vezekelve a bűnt! Készek vagyunk szenvedni, Fájdalmas Anyánk, de arra kérünk, emelj fel minket, régi nemzetedet.*”²⁰

A jelen magyar nemzedék vértanú hercegprímása útmutatása szerint szívébe írta a Boldogasszony tiszteletét és meggyőződéssel vallja, hogy ez az eleinktől reánk hagyott szent örökség szabadulásunk legbiztosabb záloga.

Itt rá kell mutatnom arra a feltűnő jelenségre, amely Mária országában az 1954-es Mária-évben történt. A világegyház Mária-évére esett az a megenyhült egyházpolitika, amely lehetővé tette, hogy *a magyar nép váratlanul ismét nyilvánosan kifejezhette hódolatát a Magyarok Nagyasszonya előtt*. Tudjuk, hogy a bolsevisták megtévesztő és félrevezető taktikai fogásnak szánták ezt az enyhülést. Hívó embert azonban semmiképpen sem tud megnyugtatni olyan magyarázat, mintha a Nagyasszony közbenjárása nélkül történt volna ez a feltűnő fordulat.

Kedves Testvérek? Múltunk és jelenünk vigasztalóan bizonyítja, hogy *Boldogasszonyunk a vele kötött szövetséget tartja*.

¹⁸ Mindszenty hercegprímás beszéde a Mária-év megnyitásakor. Esztergom, 1947. augusztus 15.

¹⁹ Újévi körlevél. Esztergom, 1948. január 1.

²⁰ Mindszenty kardinális beszéde a Mária-év megnyitásán. Esztergom, 1947. augusztus 15.

Édesanyai oltalma és szeretete virraszt fölöttünk.

*Éjjél van a Duna táján,
Magyaroknak éjszakáján
Nincs más, ki virrasszon;
Baráttalan, testvértelen,
Hozzád ver a veszedelem,
Boldogságos Asszony.²¹*

Jó Anyánk! Te uralkodjál fölöttünk. Amen.

Elhangzott 1954. október 10-én.

²¹ Sík Sándor, Az andocsi Máriához.

VI. Mit üzen a Zengő?

A Zengő

Kedves Magyar Testvéreim?

A mai szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből való. E levelét az Apostol abból a fogságából írta, amely Krisztus előtt 58-ban kezdődött Jeruzsálemben és amelyből csak öt év múltán szabadult ki Rómában a császári törvényszék felmentő ítélete folytán.

Pál apostol harmadik térítő útja végén Jeruzsálembe ment, ahol áldozatot mutatott be a templomban. Néhány kisázsiai zsidó észrevette és felizgatták ellene a lakosságot. Azt kiabálták, hogy Pál mindenfelé és mindenki előtt a nép, a törvény és a szent hely ellen irányuló tanítást terjeszt. A felbőszített tömeg megragadta és kivonszolta a templomból. Már azon voltak, hogy megölik, amikor a helyőrség parancsnoka, Liziász ezredes, megjelent a csődületben. Odament az apostolhoz, letartóztatta, bilincsbe verette és bevitette a helyőrségre, az Antónia várba.

Közben kiderült, hogy Pál apostol római polgár. Azután az ezredes arról is értesült, hogy negyven mindenre elszánt zsidó megesküdt, hogy Pált megölik. Ezért egy éjszaka megerősített őrizettel átküldötte Cezáreába a római helytartóhoz. Félix helytartó tekintélyes váltságdíjat remélt s ezért két éven át ítélet nélkül fogva tartotta az apostolt.

Krisztus után 60-ban a rómaiak új helytartót küldtek Palesztinába. A zsidó főtanács az új helytartó, Fesztusz előtt megismételte a két évvel azelőtt emelt vádakát. Pál apostol azonban, mivel tudta, hogy a zsidók csellel akarják megölni, fellebbezett a császárhoz. Ezután hamarosan hajóra szállt és néhány munkatársától kísérvé, elindult a birodalom fővárosába.

Útközben hajótörést szenvedtek, de azért *61 tavaszán sikerült megérkezniök Rómába*. Itt újabb két évet töltött el vizsgálati fogságban. Nagy öröme szolgált azonban, hogy folytathatta apostoli munkáját. *Engedélyt kapott* ugyanis arra, hogy *magánlakásban maradjhasson*, bár állandóan a császári testőrség egy katonájához volt kötve bilincsekkel.

Mivel minden egyházközség gondját viselte, azokkal az egyházközségekkel, melyeket ő térített a keresztény hitre, levelek útján tartotta fenn a kapcsolatot. Ebben az időben és így keletkeztek az úgynevezett fogságban írt levelei, köztük az efezusi levél is. Ebből a levélből való a mai vasárnap szentleckéje, amelyből röviddel előbb felolvastuk *a fogoly apostolnak efezusi híveihez intézett megható üzenetét: „Kérlek benneteket, ne csüggedjetek értetek viselt szenvedéseim miatt. Ez csak dicsőségtekre szolgál”* (Ef 3,13).

Kedves Magyar Testvéreim! Két hónap múlva, november 18-án lesz hét éve annak, hogy ez a *Szent Pál-i önfeláldozás, bizalom és szeretet magyar nyelven, magyar apostoli lélekből csendült ki. Mindszenty József hercegprímás* röviddel letartóztatása előtt szózatot intézett a magyar néphez. Ebben többek között ezeket mondta: *„Nyugodtan nézem a mesterségesen felkorbácsolt hullámokat. Azon a helyen, ahol nem pártok, de az Apostoli Szentszék kegyéből és bizalmából őrt állok, a tajtékzó hullámok nem szokatlanok. A történelem változatos... Elődeim közül azonban senki sem állott annyira eszközök híjával, mint én: Annyi célzatosan megszótt, százszor megcáfolt, de konokul tovább hirdetett valótlanág nem tajtékzott mind a hetvennyolc elődöm körül együttvéve sem, mint körülöttem.”*

„Állok Istenért, Egyházért, Hazáért, mert ezt a kötelességet rója rám a nagy világon legárvább népem történelmi szolgálata. Nemzetem szenvedése mellett a magam sorsa nem fontos.”

„Nem vádolólok vádlóimat. Ha a helyzetet időnként megvilágítani kényszerülök, ezt csak nemzetem feltörő fájdalma, kicsorduló könnye, megrázó igazsága teszi.”

„Imádkozom az igazság és szeretet világáért. Azokért is, akik Mesterem szava szerint nem tudják, mit cselekszenek. Szívből megbocsátok nekik.”²²

Nemsokára hét éve lesz annak, hogy a világtörténelem legkegyetlenebb zsarnokainak helytartói Magyarországon letartóztatták és bebörtönözték az esztergomi érseket. *Küzdelme és vértanúsága azóta világtörténelmi távlatot nyert és börtöne az egész magyar nép, azontúl valamennyi szovjet rabságban sínylődő nemzet tragikus sorsát példázza. Az ítéletet, amelynek ürügyével még ma is fogva tartják, kémkedés, hűtlenség és valutaüzérkedés címén hozták ellene.*

Ez a komédia-per volt századunk legnagyobb botránya és a világegyház legbántóbb sérelme VII. Pius pápa bebörtönzése óta. *A hit és az emberi jogok védelmében magyar földön folyt le a legkeményebb csata az istentelen marxizmus és a keresztény világnézet között. Az egyházüldözés a történelemben eddig nem látott eszközökkel folyik: a hőhérokat nemcsak a keresztények testi életét oltják ki, de szeretnék a hitvallók kezéből a vértanúság pálmáját is kiragadni.*

Mindszenty bíboros előre tudta, hogy szellemi képességeitől: értelmének és akaratának használatától megfosztva kell majd a kommunista bíróság előtt megjelennie. Letartóztatása előtt pár nappal nyilatkozatot juttatott el a kalocsai érsekhez és az esztergomi káptalanhoz. Ebben kijelentette: *„Nem, vettem részt semmiféle összeesküvésben. Érseki tisztemről nem mondok le. Nincs vallanivalóm és semmit sem, írok alá. Ha mégis megtenném, az csak az emberi test gyöngeségének következménye és azt eleve semmisnek nyilvánítom.”*

E nyilatkozat mutatja, hogy bátran, apostoli lélekkel nézett a reá váró szörnyű szenvedések elé. Ez a magatartása csak még nagyobbá tette őt az egész emberiség szemében. Századok óta nem volt a magyarságnak olyan nagy fia, aki az egész kereszténységnek annyit mondott volna, mint Mindszenty József esztergomi érsek. Más egyházi nagyjaink is gazdagították az egyetemes kereszténységet, de inkább csak egyedi és nemzeti vonással. *Mindszenty bíboros azonban egyetemes érvénnyel jelölte meg és fejezte ki az egész kereszténységnek egyedül lehetséges magatartását a jelenkor romboló áramlatával, a marxizmussal szemben.*

Mindszenty bíborosban az egyházatyák keménységét láttuk megelevenedni. Beszédei, megnyilatkozásai mutatják, mily lelkesítően hatottak rá bátor magatartásukkal Szent Ambrus és Aranyszájú Szent János. A maga határozottságát több esetben is a konstantinápolyi érsek szavaival fejezte ki: *„Zúgnak a habok, rettenetes a vihar, de mi nem félünk, hogy elmerülünk, mert mi sziklán állunk! Ha még úgy dühöng is a tenger, ezt a sziklát nem tudja szétzúzni! Ha még úgy üvölt is az orkán, Jézus hajóját nem merítheti el! Valóban mitől is félnénk? A haláltól? Az én életem Krisztus és a halál nekem nyereség! A számkivetéstől? Az Úr a föld és minden ékessége!... Amivel a világ megrettent, azt megvetem, amivel csábít, annak szemébe nevetek.”²³*

Szent Ambrus milánói püspökről pedig többször is elmondotta, hogy a harcban álló pogányság és kereszténység között nem hintázott, nem akart a szenátus szemében reálpolitikusnak látszani és nem hagyta el székhelyét. Amikor erre kényszeríteni akarták, kijelentette: *Nem hagyom el híveimet és az Egyházat bajában!*

²² Primási szózat. 1948. november 18.

²³ Érseki körlevél. 1948. december 20.

Kedves Testvéreim! A magyar hercegprímás eszményképeihez hasonlóan nem hintázott, de még csak nem is ingadozott. Ezért mondta róla a rövidlátás, hogy nem reálpolitikus. Ezt azok mondták, akik csak a látható erőviszonyokat latolgatják és akiknek nincs elég hitük, hogy komolyan vegyék Krisztus szavait: Mit féltek kicsinyhitűek? A történelem már számtalanszor bebizonyította, hogy *az evangéliumhoz való töretlen igazodás a helyes reálpolitika*. VII. Gergely, VII. Pius és mások idejében ez világosan igazolódott. Mindszenty bíboros magatartásáról is ma egy egész világ állítja: ő volt a reálpolitikus!

Börtönében sem tudták megtörni. Nem igaz, amit a bolsevista hírverés állít, hogy a bíboros kérte a püspökszentlászlói háziőrizetet. Akarata ellenére és bizonyára a hóhérokat is zavarbaejtő történelmi helyzetalakulás folytán a Mecsek-hegység legkiemelkedőbb csúcsa, *a Zengő alatt*, egy magányos erdei lakban *imádkozik és engesztel most a nemzet vértanú apostola*. Eszembe jut, hogy pontosan nyolc évvel ezelőtt ezen a mai vasárnapon, szeptember harmadik vasárnapján, Egerben a Mária-napok főünnepségein Mindszenty bíboros így kezdte beszédét: „*Zengő hegyekről csak az Ezeregyéjszaka meséi regélnek. De Magyarországon délen van egy Zengő és Magyarországon másutt is vannak ilyen zengő hegyek, hogy csak a legkiválóbbakat említsem: Pannonhalma, Esztergom, Eger. A kő bizony itt is kő, de zeng ezeknek a szent hegyeknek minden kis kőporcikája. Ez ősi szentélyekből, vihartépett falakból, az időrágta sziklából titokzatos hangok áradnak szét. Csak legyen, aki értse ezeket!*”

Kedves Magyar Testvéreim! A magyar hercegprímásnak nincs meg az a lehetősége, ami Szent Pálnak volt, hogy érintkezhessék jelenleg híveivel. Helyette csak a Zengő kövei beszélhetnek. Ezért mostantól kezdve többször megszólaltatjuk majd a Zengő hegyet, hogy elmondjuk, mit üzen híveinek a nemzet vértanú apostola. Figyeljünk mai üzenetére és kövessük azt hűségesen:

„A mélyen vallásos nép jobban tud magán segíteni és jobban segíti az Isten is. Legyünk azért most az imádság nemzete, mert ha újból megtanulunk imádkozni, lesz honnét erőt és bizalmat meríteni. Ne veszítsétek el bizalmatokat! Tartsuk meg a mi reménységünk rendíthetetlen vallását. Így lesz erőnk a reánk váró küzdelemben!”²⁴ Amen.

Elhangzott 1955. szeptember 18-án.

²⁴ Prímási székfoglaló beszéd. Esztergom, 1945. október 7.

A szentolvasó ereje

Kedves Magyar Testvéreim!

Az Egyház ma világszerte az Olvasós Boldogasszony ünnepét üli. Emlékezik arról a győzelemről, melyet rózsafüzérrel a kézben a keresztény világ 1571-ben Lepantónál aratott. Rózsafüzér Királynője ünnepén egy magyar győzelemre is gondolunk, melyben a magyar és keresztény seregek 1716-ban Temesvárnál megtörték a török erejét. Ekkor az imádkozó magyarság segítette megszerezni a győzelmet. A *szentolvasó* így lett több ízben is *történelmet alakító tényezővé*. Legújabbán Fatimából hangzott el a felhívás, hogy az emberiség engeszteléssel, vezekléssel és főként a rózsafüzérrel mentse meg magát azoktól a szörnyű csapásoktól, melyeket különben el kell szenvednie.

Kedves Testvérek! Elmélkedjünk most a rózsafüzér értékéről és hatékonyságáról, hogy gyarapodjék azoknak a száma, akik azt naponként imádkozzák Magyarorszáért, romlott hazánkért, egyházunk szabadságáért és a magyar ifjúságért. *Látogassuk* most rendszeresen az *októberesti ájtatosságokat* és ott közösen végezzük a szentolvasót. Az ájtatosság végén a pappal együtt fohászkodjunk az Anyaszentegyház védelmezőjéhez e szép imával: „*Hozzád menekülünk szorongatásainkban, Szent József!... Könyörögve kérünk: tekints kegyesen az örökségre, melyet Jézus Krisztus saját véréen szerzett... Tartsd távol tőlünk, ó legszeretőbb atya, a tévelygés és romlottság mételyét. Védelmezz az égből, ó legerősebb támaszunk, a harcban, melyet a sötétség hatalma ellen harcolunk és amiként kiragadtad egykor a kisdéd Jézust a legnagyobb életveszélyből, úgy védjed meg most is az Isten szent egyházát az ellenséges cselvetésektől és minden bajtól.*”

Ezzel az imával fohászkodik a hívők serege mindenütt a földkerekségen az októberesti ájtatosságokon Szent Józsefhez, az Egyház védelmezőjéhez. Másutt is harcban áll az Egyház a Sátánnal, de sehol sem folyik olyan ádáz küzdelem a sötétség hatalmával, mint a bolsevizmus által rabigában tartott országokban. *Magyarországon is eláradt most a tévelygés és romlottság mételye és megsokasodott a cselvetés, főként az egyház szolgálai körül a hitélet kárára. E bajtól az Egyház védelmezője és főként a Rózsafüzér Királynéja tud bennünket megszabadítani, ha pártfogásukért és hathatós közbenjárásukért nem szününk meg esedezni.*

Kedves Testvérek, a rózsafüzér értékére rávilágít először is az a tény, hogy azt a hívek minden században hatalmas számban kedvelték és végezték. Vannak ájtatosságok, melyek egy-két évtized alatt átalakulnak s kihalnak. A szentolvasó több mint 700 éve változatlanul kedvelt ájtatossága egyháziaknak és világiaknak, tanult és egyszerű híveknek.

Egyikünk sem csodálkozik tehát azon, hogy legújabbán *Fatimából* jön az égi üzenet: *keresztények, imádkozzatok a rózsafüzért, ezzel mentsétek meg a bűnösöket és ezzel hárítsátok el a földkerekséget fenyegető veszélyeket!* Abból a kinyilatkoztatásból, amelyet a Szent Szűz Fatimában a három egyszerű pásztorgyermeknek adott, az derül ki, hogy a kígyótipró Szent Asszony és a Sátán között századunkban gigászi küzdelem folyik. A fatimai jelenések ismeretese az egész világon és hitelességükben XII. Pius pápa megnyilatkozásai után józanul kételkednünk nem lehet.

Pontosan abban az évben, melyben a bolsevisták zsarnoki és istentelen uralmukat Oroszországban megalapozták, 1917-ben, a Szűz Anya egy teljes félében keresztül *hat ízben jelent meg három, egyszerű portugál pásztorgyermeknek*. Az első jelenés 1917. május 13-án történt és az utolsó ugyanebben az évben október 13-án. Ez alkalommal a jelenések hitelességét igazoló napcsodát a jelenlévő hatalmas tömeg is láthatta.

A Szent Szűz a három gyermekre titkokat bízott és fontos felhívást intézett általuk az emberiséghez. Elsősorban a hívekhez, akiktől bűnbánatot, vezeklést és engesztelést sürgetett. A Boldogságos Szűz felszólított bennünket: első pénteken és első szombaton járuljunk a

szentáldozáshoz és különös buzgósággal imádkozzuk naponként az olvasót. 1917-ben kijelentette a Világ Királynője, ha az emberiség felhívását követi és megtér, akkor elkerülheti a második világháború rettenetes csapásait és a bolsevizmus térhódításából származó szörnyű megpróbáltatásokat.

Kedves Testvérek! *Ez előremondott megpróbáltatások évtizedek óta gyötrik az emberiséget.* Az emberiség fele és az egyháznak is nagy tartományai az istentelen és kegyetlen bolsevizmus igája alatt senyvednek. Valójában pedig az egész világ beteg, nem is egy, hanem több sebből vérzik. Beteggé a kegyetlenség és lázadás, az anyagiasság és a nyomor tette. A nyomor és a belőle fakadó elégedetlenség a hatalmi éhség eszközévé szegődött és amióta az elégedetleneket és nyomorgókat a hatalmi vágy védi, azóta a nyomor elviselhetetlen, az elégedetlenség leírhatatlan.

Korábban a tőke, most a *politika fűzi rabszljira a munkásmilliókat.* Bekövetkezett, hogy az emberiség söpredéke, a kegyetlenek és hóhérok kerültek az országok trónjára. Útonállókból félistenek váltak és tegnapi toprongyosokból előkelőbb urak lettek, mint amilyenek a kizsákmányoló kapitalizmus hatalmas fejedelmei voltak. Új zsarnokok ülnek a bőség asztalánál és amíg ezek lakmároznak, a rabszolgamilliók új forradalomról álmodoznak. *De a bolsevizmus be nem váltott ígéreteiért a proletárnak* nemcsak a vérét és testi erejét, hanem a lelkét, *a hitét is követeli.* A Sátán, a sötétség fejedelme, aki a szegények és elnyomottak védelmezőjének palástjában jár, elérkezettnek látja az időt, hogy az egész emberiséget igájába törje.

Még Krisztus híveinek egy része is a Sátán malmára hajtja itt a vizet. Most is vannak még hatalmasok, akik erkölcstelen üzelmeiket a kereszténységgel szeretnék palástolni. De majdnem súlyosabb teher a keresztény táborban az a társaság, amely az evangéliumot akarja összeegyeztetni a marxizmussal. Hályog van a szemükön: nem veszik észre, hogy az ő esetleges jószándékuk nem képes igazsággá változtatni a tévedést és hazugságot. Ezek a naiv lelkek veszélyesen zavarják a keresztény világ közvéleményét. E rövidlátásból is hasznot húz már jó ideje a bolsevista taktika. Nem csoda, ha felbomlik a világ gazdasági és társadalmi, művelődési és politikai szerkezete és a meggyötört lelkek révedezve keresik a fényt a szellem éjszakájában.

Kedves Testvérek! A hozzáértők tudják, mi a baj. *Új ember kell!* Az új ember kialakításához eszmény kell. Ez az eszmény csak az Úr Jézus Krisztus lehet, az Isten-ember és a legtisztább teremtmény, Mária, az ő szent Anyja. Az Úr Jézus Krisztust és az ő szent Anyját állítják szüntelenül élénk a szentolvasó titkai. Akik a rózsafüzért naponként rendszeresen imádkozzák, azoknak szüntelenül szemük előtt lebeg az alapvető igazság: az örök Ige testté lett, hogy minket megváltson és üdvözítsen. Ezt mondja az örömdetes és a fájdalmas olvasó. A dicsőséges olvasó pedig diadallal hirdeti, hogy Krisztus istenségét feltámadása, mennybemenetele és a Szentlélek megjelenése minden kétséget kizáróan bizonyítja. Aki a szentolvasót imádkozza, az tudja, azért élünk e világban, hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és ezáltal üdvözüljünk.

Akik így élnek, azokból lesz a krisztusi ember, aki áldás a társadalomnak, az államnak, a gazdaságnak és kultúrának egyaránt. Ezt mutatja a magyar történelem is. *Hazánk legnagyobbjai közül sokan szerették a rózsafüzért.* Hunyadi János kardja markolatán viselte győzelmes csatáiban, Rákóczi Ferenc házi kápolnájában apródjaival együtt imádkozta és Deák Ferenc az ülések között lévő szünetekben, a nehéz feladatok előtt, az országgházban rózsafüzérét morzsolgatta.

És Mindszenty József hercegprímás pontosan tíz évvel ezelőtt október első vasárnapján, székfoglaló beszédében a nemzetre szakadt károk és veszélyek felsorolása után ezt mondotta: „*Én a milliók imahadjáratában és édesanyámnak mostantól még szorosabbra fogott rózsafüzérében bízom.*” A bíboros 1948. május 13-án pedig a Sziklakápolnában így buzdított: „*Ha tehetném, a fővárosban és az országban kűszöbről-kűszöbre járnék és úgy kérnék fel*

minden családot: engesztelő lélekkel, Magyarországért ereszkedjetez térdre... Minél keresztesebb az utunk másokénál... annál inkább vegyétek és imádkozzátok a rózsafüzért; Magyarországért, romlott hazánkért, égő sebekért, Egyházatok szabadságáért és a magyar ifjúságért. Ma és holnap, rendületlen hittel, reménnyel, szeretettel, az üdvösség sóvárgásával!”

Kedves Magyar Testvéreim! Ma ezt üzeni felénk püspökszentlászlói magányából *a Zengőről az ország vértanú főpapja*. Ne legyen senki, aki nem érti a zengő hegy buzdító szavát. Imádkozzuk a szentolvasót naponként és erősítsen meg bennünket a ránk kényszerített harcban a Világ Királynőjének fatimai ígérete: „Végső fokon az én Szeplőtelen Szívem diadalmaskodik majd!” Amen.

Elhangzott 1955. október 2-án.

Pásztorok a viharban

Kedves Magyar Testvéreim!

Az a csodás gyógyulás, melyet a mai vasárnap evangéliumában olvasunk, akkor történt, amikor az Úr Jézus nyilvános működésének első évében Judeából visszatért az ország északi tartományába, Galileába. Kánába ment s megérkezése után hamarosan felkereste egy királyi tisztviselő Kafarnaumból, több mint 30 kilométeres távolságból jött és valószínűen Heródes Antipász negyedes fejedelem udvari tisztviselője volt. Jézus elé járult és előadta kérését: Halálosan beteg a fia és szeretné, ha a Mester átjönne Kafarnaumba és kivenné gyermekét a halál torkából.

Az Üdvözítő meghallgatta kérését, majd szelíd szemrehányással így szólt: „*Hacsak jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek*” (Jn 4,48). A fogalmazásból és az evangéliumi részletből világos, hogy Jézus megjegyzése nem egyedül a királyi embernek szól. Az Úr Krisztus figyelmeztetését általában ahhoz az előkelő vezető réteghez intézte, amely az alázatos és szelídszívű Mesterben nem tudta meglátni a megígért Messiást, annak ellenére, hogy állandóan érdeklődtek személye felől. Fel kell tételeznünk, hogy néhányan most is ott álltak körülötte. Az Üdvözítő szelíd szemrehányása természetesen rajtuk keresztül a választott nép zömét érintette s most az írott evangéliumban mindnyájunknak szól.

Mindig voltak és lesznek olyanok, akik a világtörténelemben, vagy a saját egyéni életükbe minduntalan külön isteni belenyúlást szeretnének. *Jézus korában honfitársai egyenesen elvárták, hogy Isten rendkívüli beavatkozással szabadítsa meg őket a gyűlölt rómaiak elnyomása alól.* E csodás szabadulásba vetett reménykedés hatása alatt az eljövendő Megváltó alakját és szerepét is meghamisították. Azért, amikor Krisztus megjelent közöttük, kevésnek találták, nem hódoltak előtte és nem követték tanítását. A Messiástól – különösen a nép előkelői és vezetői – nem azt várták, amit Jézus mutatott és ígért. Csalódtak benne, mert abban reménykedtek, hogy a Messiás, mint a választott nép vezére, csodákkal kísért feltűnő harci sikerekkel először kiszabadítja őket a rómaiak rabságából és azután az összes nemzetek fölött kezükbe adja a hatalmat.

E *hamis várakozás* hatása alatt a Messiás művéről, az Isten országáról is azt képzeltek, hogy abban a választott nép és mindazok, akik az egy Istenben való hit elfogadása által hozzájuk csatlakoznak, majd minden földi kényelmet és előnyt élvezni fognak.

Krisztus ezzel a helytelen felfogással fordul szembe s amint az evangéliumok mutatják, megragad minden alkalmat, hogy megértesse: *az Isten országa nem étel és ital.* Isten országának megjelenését nemcsak feltűnő jelek és csodák kísérik, hanem a lelkek átalakulása, a bűnösök megtérése és az összes nemzetek megszentelődése megy majd végbe benne és általa. Az Isten országának polgárai a lelki szegények, a szelídek, a békességesekek, a tisztaszívűek, az igazságot és az erkölcsi jót szomjúhozók. Sőt Isten országának, nyilván az Egyházzal van itt szó, azok a legrangosabb polgárai, akik hitükért üldöztetést, rágalmat és halált szenvednek.

A királyi tisztviselő megértette Krisztus figyelmeztetését. Hitt most már azzal a hittel, amellyel Jézus akarta, hogy higgyen. Nagy bizalommal újra kéri: „Uram, jöjj el, míg meg nem hal gyermekem.” Jézusnak ez a hit tetszik, amelyet nem feltűnő jelek és csodák hoznak létre az akaratnak szinte ellenállhatatlan meghajlásával, hanem amelyet a szív és lélek mélyén a kegyelem mélységes csendben érlel meg. Odafordul hozzá és jóságosan ennyit mond: „Menj, fiad él.” A királyi ember ezzel az új hittel indult el és ment haza. Útközben eléje jöttek szolgálói és jelentették, hogy fia életben van. Megtudta tőlük, hogy gyermekét abban az órában hagyta el a ház, amelyben Jézus neki azt mondta: „Menj csak, fiad él” (Jn 4,46-53).

Kedves Testvérek! Ez az *Isten-ember feladata: hívővé tenni minden embert*. Ő azért jött, hogy minden embert üdvözítsen és az üdvösség rendjében úgy van, hogy hit nélkül lehetetlen üdvözülni. Jézus azért jött, hogy tanúságot tegyen az igazságról és mindenki, aki hallgat az ő szavára, üdvözülni. Mikor eltávozott e földről, *a feladatot*, hogy az embereket az örök üdvösségre vezessék, *átadta helyetteseinek és képviselőinek*: az apostoloknak, majd azok utódainak, a püspököknek és az őket szent hivataluk gyakorlásában segítő papoknak. Helyetteseit és képviselőit igen magasra emelte. Nekik adta hatalmát: *Amint engem küldött az Atya, úgy, ugyanazzal a hatalommal, küldelek én is titeket*. Megtehetette, hiszen neki adatott minden hatalom égen és földön. Átadta papjainak tekintélyét: Aki titeket hallgat, – mondotta – engem hallgat, aki titeket megvet, engem vet meg. Az Úr Krisztus teljesen azonosította magát helyetteseivel és képviselőivel: azt tanítják, amit ő tanított, azt cselekszik, amit ő cselekedett, barátainak, testvéreinek nevezi és tartja őket. Sorsuk is azonos az övével: Amint engem üldöztek, titeket is üldözni fognak. Legfőbb feladatuk, amit közvetlenül mennybemenetele előtt bízott rájuk, ez: *Menjetek el az egész világra és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek. Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözülni, aki nem hisz, elkárhozik*.

Ezért a katolikus pap hivatása a legszentebb és legszebb ezen a világon. Szent Pál szavaival élve: A katolikus pap Krisztus helyett jár követségben és Isten titkainak sáfára, osztogatója. Feladata: Krisztushoz felemelni a lelkeket. Ő a krisztusi hitigazságok őre és hirdetője, Krisztus testének osztogatója, a lelkek orvosa, vigasztalója, erősítője. A katolikus papság isteni feladatot teljesít: Isten országát építi és tartja fenn a bűnös világban a lelkek megszentelése által. Ezért a keresztény hívő nép mélységes tisztelettel veszi körül papjait, nagy bizalommal van hozzájuk, egészen kivételes szeretettel gondoskodik róluk és védelmezi őket.

A papság kitaró munkájától és fáradhatatlan buzgóságától, szent életétől sok függ Isten országában. Boldog az a nép és az a nemzedék, melynek buzgó és szent papjai vannak! Akik hivatásukhoz hűek, akik rettenthetetlenek és bátran hirdetik az igazságot, akik valóban boldogok, ha üldözést szenvedhetnek az igazságért.

Kedves Magyar Testvérek! Milyen örömmel mondom ki, hogy ma *Magyarország a szent papok hazája!* Az egész világ csodálja azt a feltűnő jelenséget, hogy mi a tízéves kegyetlen üldözés megpróbáltatásai ellenére görcsösen ragaszkodunk keresztény hitünkhöz. Mindnyájan tudjuk, hogy hős magyar főpapok és névtelen papok gyújtották és élesztették a nemzet lelkében azt a lelki és szellemi erőt, amely a magyar kereszténységet és általa a nemzetet ma fenntartja.

A magyar papság zöme – hála Istennek – nem felejtette el börtönébe induló bíboros főpásztorának szavait: „*Mindig és mindenütt csak az történhetik velünk, amit az Úr rendel vagy megenged. Tudtán kívül egyetlen hajszál sem esik le fejünkről. Ő mondotta, mostanra is, ne aggódjatok éltetekről, mit egyetek, se testetekről, mibe öltözzetek. Mennyei Atyánknak van gondja ránk. Nem lehetünk tehát olyanok és nem viselkedhetünk úgy, mint akiknek nincs reményük és hitük!*”²⁵

Kedves Testvérek! Sajnos, ismeretes az is, hogy *egyes papjaink botránkoztatják híveiket*. Meg kell értenünk a hívő mélységes fájdmát, amit e szerencsétlen papok magatartása és élete jelent neki. Nem mehetünk el szótlánul a lelki kár mellett sem, amit egy-egy megtévedt pap nyájára hozhat. A legsajnálatosabb az, hogy még azt sem lehet elmondani róluk, amivel Jézus óvta követőit a farizeusoktól: Amit mondanak, tegyétek, de cselekedeteiket ne kövessétek! Azok, akiket mi most mély szomorúsággal emlegetünk, bábok és megfélemlített figurák egy istentelen, hataloméhes csoport kezében. Szerencsétlenségük, hogy azt kell mondaniok, amit a hit ellenségei adnak szájukba. Testvérek, sajnos, nem tudom

²⁵ Prímási körlevél. 1948. december 20.

valamennyiüket menteni, csak azzal, hogy ők is gyenge emberek. Lelketekre kötöm azonban: *ne tegyétek, amit cselekszenek és ne kövessétek, amit ördögi kényszer alatt nektek mondanak!*

Bánjunk velük úgy, ahogyan a börtönbe induló Mindszenty bíboros óhajtotta: „*Ha volnának köztünk, akiket az idők idegzetileg megviseltek, kik híveikkel és rémüldözésükkel gyötrelmére vannak önmaguknak, élet- és sorstársaiknak: nyugtalanságukat látva, imádkozzunk értük, hogy háborgó, zaklatott lelkükben csendüljön meg eligazításként és megnyugtatóképp az édes Üdvözítőnek a viharzó tengeren feltett kérdése: Mit féltek kicsinyhitűek?* – *Imádkozzatok* – folytatja a hercegprímás – *pásztor és nyáj szüntelenül egymásért.*”²⁶

Kedves Magyar Testvéreim! Ezt üzeni nekünk ma a fogoly bíboros szavaival a Zengő. Ha pásztorok és nyáj ez üzenetet megértik és szüntelenül imádkoznak egymásért, akkor nyugodtan nézhetjük a körülöttünk felkorbácsolt hullámokat. Azok nem meríthetnek el bennünket. Amen.

Elhangzott 1955. október 16-án.

²⁶ Prímási körlevél. 1948. december 20.

A sötétség fejedelme

Kedves Magyar Testvéreim!

Anyaszentegyházunk *Szent Pál* apostol szavaival figyelmeztet bennünket a mai szentleckében: „*Testvérek: öltözzetek az Isten fegyverzetébe, hogy meg tudjátok állni az ördög cselvetéseivel szemben.. Mert nem a test és vér ellen kell tusakodnunk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok ellen, e sötét világ kormányzói és az égi magasságok gonosz szellemei ellen*” (Ef 6,11-12).

A nemzetek apostola e sugalmazott írásában félreérthetetlenül tanítja, amit egyébként minden vallásos hit vall, hogy vannak az embernél kiválóbb tiszta szellemi lények. A katolikus vallás szerint *Isten tiszta szellemi lényeket is teremtett*, akiket angyaloknak nevezünk. A kinyilatkoztatás azt is tanítja, hogy ezekből a kiváló szellemi lényekből többen vétkeztek és ezek örök kárhozatba jutottak. Mivel sorsukon változtatni nem tudnak, gyűlölik Istent és irigykednek az örök életre meghívott emberre. E gyűlöletük és irigységük hajtja őket, hogy keresztezzék Isten terveit és elszakítsák tőle az embereket. Ezt azzal érik el, hogy bűnre kísértenek és ahol csak lehet, pusztítják üdvösségünk eszközlőjét, az Egyházat.

A Szentírás világos helyei tanúskodnak a jó és rossz angyalokról szóló hittételünk mellett. Szent Péter apostol második levelének második fejezetében ezt olvassuk: „*Isten nem kegyelmezett a vétkes angyaloknak, hanem, sötét alvilági mélységekbe taszította őket*”. Szent János apostol első levelének harmadik fejezetében ezt írja: „*Aki bűnt követ el, az ördögtől van, mert az ördög kezdettől fogva bűnös. Azért jelent meg az Isten Fia, hogy az ördög műveit lerontsa.*” Az Úr Krisztus maga tanítja, hogy az utolsó ítéleten az örök bíró így szól majd az elkárhozott emberekhez: „*Távozzatok tőlem, az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült*” (Mt 25,41).

A kinyilatkoztatás arról is értesít bennünket, hogy *a gonosz angyaloknak fejedelmük van*. A Szentírás gyakran említi, hogy ez a világ *a Sátán* birodalma. Szent Pál a korintusiakhoz írt második levelének negyedik fejezetében a Sátánt a világ „istenének” nevezi, aki elvakítja a hitetlenek értelmét, hogy ne ragyogjon számukra Krisztus evangéliumának világossága. *A világ fejedelme* mindent elkövet, hogy *megakadályozza Isten országának, az Egyháznak kibontakozását és virágzását*. Ezzel akarja elérni, hogy minél több embert kárhozatba taszítson. Komoly és megrendítő az a figyelmeztetés is, amit a Sátánról Szent Péter apostol első levelének ötödik fejezetében mond: „*Óvatosak és éberek legyetek. Ellenségtetek az ördög, mint ordító oroszlán jár körül, keresve, kit nyeljen el. Szálljatok vele szembe keményen a hit erejével.*”

A Sátán vitte bűnbe az ős-szülőket és így általa jött az első bűn a világba. Megkísértette magát az Urat is és nem kímélte apostolait sem. Jézus figyelmeztette Pétert: „*A Sátán megkívánt titeket, hogy megrostáljon benneteket, mint a búzát*” (Lk 22,31).

Kedves Testvérek! Amint látjuk, a kinyilatkoztatás és a tévedhetetlen Egyház tanítása szerint vannak angyalok és gonosz szellemek. Egyházi ájtatosságokban a jó angyalok közbenjárását kérjük, másokban a gonosz lelkek cselvetéseivel szemben segítségért esedezünk. Minden csendes szentmise végén Szent Mihály főangyalhoz fohászkodunk: „*A Sátánt és a többi gonosz szellemet taszítsd vissza a kárhozat helyére!*”

De az angyalokban és a gonosz szellemekben való hit egyetemes vallástörténeti jelenség is. Ez egyetemességnek csak az lehet kielégítő magyarázata, hogy ez a hit az őskinyilatkoztatásból származik és később az összes vallások megőrizték.

Az angyaloknak és az ördögöknek tevékenysége a gondviselés rendes keretei között mozog, azért közvetlenül azt meg nem tapasztalhatjuk. *A hittudósok és történetbölcselek*

ismernek azonban *egy tapasztalatból merített érvet* is, amely hozzáértő és nem elfogult ember előtt bizonyíték a gonosz lelkek létezése és tevékenysége mellett.

Mint legfeltűnőbb jelenségre rámutatnak arra a tényre, hogy a Sátán állandóan hadat visel az Isten országa, az Egyház ellen. Annak ellenére, hogy a föld különböző részein más-más ürügyekkel robbantják ki ezt a harcot, ki lehet mutatni, hogy *minden egyházellenes támadás végső célja a lelkek romlása*, kárhozatba döntése. Ha vizsgáljuk azokat a fegyvereket, melyekkel ez az egyházellenes harc folyik, rájövünk, hogy ezek egy olyan természetfölötti hatalom eszközei, aki csatlósaiban pokoli gyűlöletet és sátáni gonoszságot képes kelteni.

Nemcsak hittudósok, de történetbölcselek is vallják, hogy enélkül az emberfölötti sötét hatalom beavatkozása nélkül alig lehetne érteni, hogyan képes ember ember ellen akkora rosszakarattal, olyan gyűlölettel, vadsággal és kegyetlenkedéssel fellépni, mint aminek pl. ebben a mi kegyetlen korunkban tanúi vagyunk. Kétségtelenül helyes a keresztény történetbölcseleknek az a megállapítása, hogy *a történelemben rengeteg esemény pusztító talány és rejtély maradna, ha értelmezésüknél kikapcsolnók a természetfölötti elemet*. Vannak történelmi jelenségek, melyeket nem lehet megmagyarázni sem a hatalomért és létért való küzdelemmel, sem a gazdasági harc és elnyomás tényével. Valóban a történelem értelmezésénél nem lehet mellőzni a természetfölötti elemet. *A történelemben itt van az Isten, de itt van a világ fejedelme, a Sátán is*. A Sátán működése nélkül képtelenség volna megérteni az emberi elvakultságnak és gonoszságnak azt a fokát, amilyent egyes korok, köztük a mienk is, felmutatnak.

Kedves Testvérek! Mi az Egyház és a kinyilatkoztatás csálhatatlan tanításában feltétlenül hiszünk. Az ő tekintélyük alapján elfogadjuk az angyalok és gonosz lelkek létezéséről szóló és élénk adott hittételt. Előttünk azonban, mai nemzedék előtt, kétségtelenül bizonyító erővel bírnak azok az érvek is, melyeket a hittudósok és történetbölcselek a Sátán tevékenysége mellett mint tapasztalati érveket felhoznak. Sőt, ha a kérdés nem kimondottan hittétel körül forogna, majdnem azt merném mondani, hogy a Sátán működéséről nekünk tapasztalati ismeretünk is van.

Sohasem felejtsem el azt a *dunántúli gazdát*, aki előttem nagyon szemléletesen mutatott rá erre a kétségtelenül feltűnő tapasztalati valóságra. Egyszerű *józan ésszel kimondotta azt a nagy igazságot*, amit történettudósok és hittudósok sokoldalú tudományos felkészültséggel latolgatnak.

Néhány évvel ezelőtt, éppen így őszi időben, vendég voltam egyik vasárnapon egy dunántúli falusi plébánián. A gazda, akiről említést tettem, a fiatal káplán miséje és szentbeszéde után bejött a plébániára. Ott éppen velem találkozott, aki röviddel előbb tanára voltam a papnevelőintézetben fiatal káplánjuknak. Megszólított a folyosón és tettetett rosszallással megjegyezte: Tessék mondani, miért nem képezik ki a szónoklásban jobban ezeket a fiatal papokat? Még azt sem tudják, miről kell prédikálni, vagy miről nem kell beszélni! – Miről beszélt a káplán úr? – kérdeztem csodálkozva. – Arról prédikált, hogy van ördög, aki a megváltás kegyelmét visszautasító hitetlen embereket felhasználja gonosz tervei megvalósításában. – Dehát, ez nagyon jó szentbeszédtéma. Ez a hittétel igen lényeges és alapvető a keresztény hittanban. Nem értem, – mondtam neki – mi kifogása lehet ellene? – Ez igaz, de tessék mondani: *ki kételkedik ma Magyarországon ebben a hitigazságban, amikor mindegyikünk itt látja naponként a saját szemével bizonyos emberek ördögi cselekedeteit?*

Ez a dunántúli gazda, akinek volt keresztény hite és aki józan eszének világos útmutatását követte, a hittudomány és történetbölcselet által felvetett kérdésre megtalálta a helyes feleletet.

Kedves Magyar Testvéreim! E nehéz kérdésben is az az igazság, amit *Mindszenty bíboros* nyolc évvel ezelőtt Máriaremetén százezer férfizarándok előtt mondott: „*A búzának és a konkolyinak, a szeretetnek és a gyűlöletnek az együttlése akkor szűnik csak meg, amikor majd utoljára húzódik le a világtörténelem függőnye. Addig azonban a világtörténelem, meg egyes*

népek története is, időről-időre gyengébb vagy erősebb siralomvölgye, könnyek világa. Addig a gonosz bitorolja természetfölötti erővel a szédítő hatalmat az emberek világa fölött, amelynek tulajdonosa a bukott angyalok legnagyobbja: a Sátán. Erről a Sátánról – folytatta a bíboros – nem kell azt gondolnunk, hogy pusztán képzelet lenne, vagy hogy a rossznak és bűnnek megismerésítője, mint ahogyan a hitetlenek mondják. A Sátán nem mumusa a világtörténelemnek és az emberi nemnek, mert a Sátán élő valóság... A Sátánnak az a célja, hogy Istentől emancipálja, felszabadítsa az embert, s amikor az ember megszállva elhiszi már, hogy a szédítő hatalomnak ő a birtokosa, akkor veszi észre, hogy a tömeg mélyén, a rabszolgák között van.”²⁷

Kedves Testvérek, ez a Zengő mai üzenete számunkra s nekünk meg kell értenünk, hogy ezt műveli végeredményben a Sátán. Jegyezzük meg az apostol szavát: „Öltsétek magatokra az Isten fegyverzetét, hogy helyt tudjatok állni az ördög cselvetéseivel szemben!” (Ef 6,10). – „Ne felejtsetek, hogy Isten, minden kegyelem szerzője, aki rövid szenvedések után Jézus Krisztusban örök dicsőségre hívott meg titeket, maga készít majd fel, maga erősít, izmosít és szilárdít meg. Neki legyen dicsőség mindörökkön-örökké!” (1Pt 5,10-11). Amen.

Elhangzott 1955. október 23-án.

²⁷ Mindszenty hercegprímás beszéde Máriaremetén, 1947.szeptember 15-én.

VII. Magyar szentek

Szent István

Kedves Magyar Testvéreim!

A nemzeti szentek ünnepein bennünk magyarokban is, mint minden régi keresztény nép fiaiban, megelevenednek százados történeti emlékek és felragyognak biztató, erőt adó remények. Szent Istvánnak évről-évre visszatérő ünnepe talán minden más ünnepnél alkalmasabb arra, hogy őt dicsérve *vigasztaló emlékezéssel szálljunk vissza ezeréves múltunkba és bátorító reménységgel tekintsünk jövőnk felé.*

Kedves Testvérek! Közhelye a magyar történetírásnak, hogy *első szent királyunk mentette meg a pusztulástól nemzetünket*, még pedig úgy, hogy őseinket odavezette Krisztus keresztjéhez. Itt ráhullott lelkére a megváltás vére és egy rövid emberöltő alatt kereszténnyé lett az egész nemzet. Állami, gazdasági és társadalmi berendezkedésének alappilléreit az evangélium tanítására építette.

Keresztény lett egész kultúránk, melyben István király munkatársaival és művének folytatóival megteremtette a régi, maradandó értékek és a keresztény eszmék remek szintézisét. Így készítette elő világhírű magyar tehetségek kibontakozását. Szent István bölcs intézkedései nyomán indult el a magyar nép az emberi művelődés magaslatai felé. Első szent királyunké az érdem, hogy nemzetünk értékeivel, eredményeivel és a kereszténység védelmében felmutatott teljesítményeivel *hamarosan méltó társa lett az európai nemzeteknek.* Neki köszönhetjük, hogy ehhez a keresztény kultúrközösséghez tartozunk most a bolsevista leigázottság éveiben. Ez biztosítékunk arra, hogy a marxizmus nemzeti és állami létünket fenyegető zagyva tanításai nem találnak talajra magyar földön.

A bolsevisták kezdettől fogva jól látják, mit jelent nekünk Szent István és az ő öröksége, a kereszténység. Tudják, hogy az Istenben hívő ember sohasem teszi magáévá annak a kommunizmusnak társadalmi, gazdasági és állami rendjét, melynek alapja a dialektikus és történelmi materializmus örült tételeire felépített istentagadó marxizmus.

A bolsevisták nem is tétlenkedtek. A megszállás első éveiben taktikai meggondolásokból tartózkodtak a nyílt vallásüldözéstől. Inkább megtévesztéssel, félrevezetéssel, zavarkeltéssel, hitellenes agitációval és egyházellenes sajtóval akartak célt érni. Összeszorított ajakkal nézték végig az állandóan százezrekből álló tömeget, mely a szentistvánnapi körmeneteken ájtatos énekével és könyörgő imájával felvonult éppen annak dokumentálására, hogy a keresztény hitet és erkölcsi elveket nem engedi kiirtani a magyar földről. Tehetetlen dühükben először mindenféle ürüggyel zavarták az impozáns vallási manifesztációkat. Később kényszerültek eltörölni magát az ünnepet. A kommunista rezsim azóta a terror minden elképzelhető eszközét évről-évre alkalmazza avégett, hogy augusztus 20-án, Szent István napján, a magyar néppel ünnepeltesse azt az alkotmányt, melyet nemzeti léte megsemmisítésére önkényesen Moszkvában rendelték el.

A moszkoviták kormánya, hogy a szent király örökségét, a kereszténységet kiirtsa, zaklatásaival és törvénytelen rendeleteivel egymásután semmisítette meg a kereszténység intézményeit. Először kinyújtotta kezét az ifjúság felé. Felszámolta a keresztény ifjúsági egyesületeket, elvette a hitvallásos iskolákat, rendeletileg megszüntette a kötelező iskolai hitoktatást, azután a szülőkre és tanerőkre gyakorolt terrorjával azt fakultatív alakjában is

lehetetlenné tette. Egyidejűleg megbénította a keresztény sajtót és még a hitbuzgalmi irodalmat is. Elnémította a kereszténység vezéreit és hős védelmezőit: Mindszenty bíborost, Grósz érseket, Pétery püspököt, egyházi és világi munkatársaik százaival együtt. Elhurcolta erőszakosan a szerzeteseket és így kapcsolta ki őket a lelkipásztorkodásból, a karitatív munkából és a népnevelésből. Megalkotta a hírhedt Állami Egyházügyi Hivatalt azzal a rendeltetéssel, hogy a kisszámú békepap felhasználásával ne csak az egyházkormányzatot, de még a lelkipásztorkodást is ellenőrizhesse. Állandóan egyház- és vallásellenes agitációt fejt ki a pártszervezetekben, ahová kényszereszközökkel tereli be a kenyér néma rabszolgáit.

Azonban minden terror, ravasz megtévesztés, agitáció ellenére a szent király öröksége, *a kereszténység ma talán erősebben él a nemzet lelkében, mint valaha*. Titkos ágensek ellenőrzik és feljegyzik a templomba menőket, a misehallgatókat, gyónókat és áldozókat, számontartják, kik kötöttek házasságot a templomban, kik iratták be gyermekeiket hittanra. A hit megvallásáért állásvesztés, nyomor és szegénység, sokszor internálás, kényszermunka vagy börtön és fegyház jár. És mégis – új igazolást nyer ma magyar földön a régi tertullianuszi mondás: *Sanguis martyrum semen est christianorum*: A mártírok vérével öntözött földön még virágzóbbá válik a hitélet.

S ez a tény minket, akik itt szabad földön szólhatunk, nemcsak feljogosít, de kötelez is arra, hogy szenvedő népünk akaratát helyesen megfogalmazzuk és kimondjuk.

Ez a tény mindenekelőtt azt követeli tőlünk, hogy a szabad világ közvéleménye elé tárjuk és minden emigráns magyarhoz is eljuttassuk a magyar nép néma magatartásában kifejezett akaratát. A néma akarat ezt mondja: *Szent István országának sem társadalmi, sem gazdasági, sem állami, mégkevésbé szellemi életét, nem lehet más alapokra helyezni, csak keresztény erkölcsi elvekre*. Kultúránk alapja nem lehet más, csak a kereszténység, mellyel a nemzet első szent királyunk bölcs akarata folytán szerencsésen egybeforrott.

Kedves Magyar Testvérek, biztosak vagyunk abban, hogy a moszkovita elnyomók uralma tovább gyengül és így nem lesz módjuk arra, hogy Szent István örökét magyar földön kiirtsák. Számukra nincs is ma Szent István napján több mondanivalónk. Legfeljebb érvényesülési vágytól fűtött, silány magyaroknak, percmemberkének teszünk fel egy kérdést: Ki menti majd meg a nemzet jogos haragjától azokat, akik meggondolatlanul, az elnyomók kegyeiért versengve, pusztítják Szent István örökségét?

Sokkal fontosabbnak tartjuk ma, hogy komolyan figyelmeztessünk egy olyan veszélyre, amely nemcsak ma, de holnap is sok kárt okozhat a nemzetnek. Azokra gondolunk, akik akár otthon, akár az emigrációban, valamilyen ködös magyar marxizmus születésénél óhajtanának közreműködni. Komoly figyelmeztetésünk volna ezek számára. Megmondtuk már, hogy milyen jogon. Figyelmeztetésünkben és kérdésünkben az otthoni magyarság néma akaratát mondjuk ki: *a magyar nép nem, hajlandó soha semmiféle istentagadó rendszert meghonosítani, megmagyarosítani*. A keresztény magyarság nem hajlandó a tévedést és sötétséget, az ateizmust és a bűnt megkeresztelni. Egyszerűen azért nem, mert istentagadás és kereszténység összeférhetetlen ellentétben vannak. Csak örült gondolhatja ezt a két fogalmat egymás mellett. Keresztény marxizmus keresztény istentagadás lenne!

A tévedést és sötétséget majd megszünteti a tisztánlátás. Ezért a megtévesztetteket az újjáépült keresztény országból nem is akarjuk kizárni. A bűnösöknek ott van a bűnbánat és vezeklés útja.

A bűnnek azonban, az istentagadásnak, tehát *a marxizmusnak* is dialektikus, biológiai, mechanikus és bármely elképzelhető anyagelvű alapjával együtt *el kell tűnnie a magyar földről*. Ez a magyar nép akarata. A hívő nép ugyanis tudja, hogy a bűnt, az istentagadást nem lehet megkeresztelni. A legelemibb hittételek közé tartozik, hogy a keresztségben megsemmisül, mindenestől eltűnik a bűn.

Figyelmeztetünk tehát mindenfajta haladó katolikust, vagy élenjáró keresztény békeharcost, aki akár itt, akár ott az istentagadó marxizmus megkeresztelésének lehetőségén töri a fejét, hallgasson a néma magyar akaratra.

Hazája sorsán borongva írta a csüggedés perceiben a költő:

*„Multadban nincs öröm,
Jövődben nincs remény”*²⁸

Én azonban ma hangos szóval hirdetem, hogy *keresztény múltunkban igenis van öröm és keresztény jövőnkben van egyedül remény*. Amen.

Elhangzott 1954. augusztus 22-én
Scheyernben, a németországi magyarok Szent István ünnepségén.

²⁸ Bajza, Sóhajítás.

Szent Erzsébet

Kedves Magyar Testvéreim!

Mai szentmisénket a magyar édesanyákért ajánljuk fel. Azért tesszük ezt, mert *ma a gondokkal küzdő magyar családanyákat* különösebben szeretnők *Árpádházi Szent Erzsébet oltalmába és pártfogásába ajánlani.*

A keresztény világ két nappal ezelőtt, november 19-én, hódolt e szent magyar asszony előtt, aki kiemelkedő alakja a keresztény középkornak. Nálunk az a szokás, ha az ünnep nem esik vasárnapra, mint idén is, akkor a rákövetkező vasárnapon üljük meg a magyar asszonyok e szent példaképének és pártfogójának ünnepét.

Szent Erzsébet magyar királyi családból származott. 1207-ben született Pozsonyban. *Atyja, II. Endre, Hermann thüringiai örgróf fiával, Lajossal jegyezte el.* A kor szokásainak megfelelően a gyermek Erzsébet az eljegyzés után elkerült a szülői házból. Ettől kezdve idegen fejedelmi udvarban, Wartburg várában nevelkedett, mint a thüringiai örgróf fiának jegyese.

1221-ben egybekelt vőlegényével. Házassága boldog volt. Két fia és három leánya született. Ezek közül egyet, Gertrudot, később szentté avatott az Egyház. Erzsébet kora ifjúságától kezdve kifogyhatatlan szeretettel szerette a szegényeket és a betegeket. Férje, Lajos, teljes megértéssel támogatta Erzsébet jótékonyosságát. 1227-ben az örgróf a Szentföldre készült, de útközben hirtelen meghalt.

Erzsébet 20 éves korában maradt özvegyen. A támasz nélkül maradt, idegen származású özvegyen a rokonok most kitölthették bosszújukat. Különösen sógora, Henrik, bánt vele kegyetlenül. A fejedelmi birtokharácsolás korában sehogyse tudta Erzsébetnek megbocsájtani, hogy egyik eladott fejedelmi birtok árából 64 ezer aranyat fordított kórházak alapítására és szegények támogatására. Henrik a fiatal özvegyet télvíz idején gyermekeivel együtt kiűzte Wartburg várából. *Erzsébet, a magyar király leánya, a thüringiai fejedelemasszony ezután három évig a legnagyobb nyomorban tengette életét.*

Csak a bambergi püspök tudta kieszközölni három év múltán, hogy Henrik kiegyezett vele. A kiegyezés folytán Marburg várát és környékét kapta. Erzsébet ettől kezdve csak szegényeinek és betegeinek élt és mint Szent Ferenc harmadrendjének tagja, önkéntes szegénységet vállalt. Egykori feljegyzések szerint *mindig vidám, derűs és szeretetreméltó volt.*

Legnagyobb megpróbáltatásai közepette *háladalt zengett az Istennek.* Soha nem zúgolódott az emberi gonoszság és hálátlanság miatt. Mikor sógora Wartburg várából kitaszította, gyermekeivel együtt egy istállóban talált éjszakára menedéket. Az istálló láttán végtelen öröm töltötte el a lelkét. Úgy érezte, hogy nagy kegyelemben részesült, mivel gyermekeivel együtt hasonlónak lehetett a betlehemi istállóban szállásra talált Szent Családnak. Efölött érzett nagy örömeben, miután gyermekeit a szalmán elaltatta, felkereste az egyik közeli kolostort és a szerzeteseket arra kérte, énekeljék vele a Te Deumot Istennek e nagy kitüntetéséért.

Árpádházi Szent Erzsébet fiatalon, 24 éves korában halt meg 1231-ben. Halála után négy évre már az oltár magasságába emelkedett. IX. Gergely pápa 1235-ben szentté avatta. Azóta igen nagy tiszteletnek örvend az egész világon. Számos szerzetes-társulatot és jótékonyági egyesületet helyeztek oltalma és pártfogása alá. Egy róla szóló himnusz „gloria Teutoniae”-nak, Németország dicsőségének mondja. A németek „die größte deutsche Frau”-nak, a legnagyobb német asszonynak nevezték el.

A magyar nemzet századokon keresztül megkülönböztetett tiszteletben részesítette nagy szülöttét, Árpádházi Szent Erzsébetet.

Nagyon szükséges, hogy a mai nehéz időkben e szent magyar asszonynak tisztelete minél mélyebb gyökeret eressen a magyar anyák lelkében. Nemzetünk érdeke is megköveteli, hogy *Árpádházi Szent Erzsébet legyen vonzó példaképük* és hathatós pártfogójuk az ezer gonddal küzdő magyar édesanyáknak.

Kedves Magyar Testvéreim! Szent Erzsébet tiszteletének elmélyítése és hathatós pártfogásának biztosítása valóban magyar nemzeti érdek. S ez juttatja eszünkbe a magyar nőknek egyik impozáns budapesti hitvalló megnyilatkozását.

1947. február 23-án a magyar asszonyok és leányok ünnepséget akartak rendezni a Sportsarnokban. A politikai rendőrség megakadályozta, hogy a rendezőség megkaphassa a csarnokot. A tervezett és erőszakosan megakadályozott ünnepély helyett a magyar nők *Mindszenty József hercegprímás* szentmiséjét és szentbeszédét hallgatták meg a Bazilikában. A hatalmas épület nem tudta befogadni a katolikus nők beláthatatlan seregét. Künn is, az olvadó hóban tízezrek hallgatták a megafonokon közvetített szentmisét.

Az evangélium után a bíboros hercegprímás a szószékre lépett. Szentbeszédjében kiemelte: *a katolikus asszonyoknak kötelessége családjukat és az egész magyar életet visszavezetni Krisztushoz*. Csak a krisztusi hit adja meg azt a leküzdhetetlen, hatalmas erőt, amelyre a lelki romokat újjáépítő hazának szüksége van.

Mindszenty József bíboros szentbeszédje után fogadalmat tettek a magyar asszonyok. Ma, Szent Erzsébetnek, a magyar nők példaképének és nagy pártfogójának ünnepén, erre a fogadalomra szeretnők emlékeztetni a magyar családanyákat.

1947. február 23-án Mindszenty bíboros-prímás beszéde után a munkásnők nevében a következő fogadalom hangzott el a budapesti Bazilikában:

„Mi, *katolikus munkásnők*, hitet teszünk vallásunk és egyházunk mellett. Amikor nehéz munkával hazánkat romjaiból újjáépítjük, egyúttal *Isten dicsőségét is akarjuk szolgálni*. A szeretet isteni parancsa szerint mindenkinek testvérkezet nyújtunk, hogy Isten áldása legyen hazánkon, családjainkon és munkánkon.”

A magyar értelmiség asszonyainak fogadalma 1947. február 23-án a Bazilikában így hangzott:

„Mi, *a katolikus értelmiség asszonyai és leányai*, elfogadjuk és vállaljuk a mostani idők sok nehézségét Árpádházi Szent Erzsébetnek és Szent Margitnak példája nyomán. Tudjuk, *sok szenvedés tüzében kell megtisztulnunk* s azt is tudjuk, hogy a bűnbánat és vezeklés építő erő. Bízunk abban, hogy ez mind közelebb hoz bennünket Istenhez és egymáshoz és így képesek leszünk a szeretet erejében megőrizni, amit Isten reánk bízott: otthonunkat, családjunkat.”

A magyar falu asszonyai így tettek fogadalmat a hercegprímás beszédje után:

„Mi, *a magyar falvak asszonyai és leányai*, pontosan és hűségesen akarjuk az Isten parancsainak útját járni, hogy tiszta és keresztény életünkkel kiérdemeljük becsületes és lelkiismeretes munkánkra az Isten áldását. Olyan szerencsések vagyunk, hogy a teremtés munkatársai lehetünk. *Kötelességünknek tartjuk, hogy tiszta lélekkel álljunk a teremtés munkája mellett*. Kötelességünknek tartjuk, hogy minden magyar testvérünket részesítsük munkánk eredményében. Erősen bízunk családjunk, falunk, országunk megújulásában. Ezt a bizalmat szeretnők továbbadni mindazoknak, akik nem láthatják Isten jóságát és szerető gondoskodását olyan közletről, mint mi.”

Benn a Bazilikában és künn a havas téren térdre borulva tettek hitet a katolikus asszonyok Krisztus és Egyháza mellett. Ünnepélyesen megígérték, hogy a magyar kereszténységre szakadt nehéz időkben a hitet, az erkölcsöt és a szeretetet megőrzik szilárdan – minden áldozat árán – a magyar családi szentélyekben.²⁹

²⁹ Új Ember, III. évf. 9. szám.

Kedves Magyar Édesanyák! Ezt a hét és fél évvel ezelőtt tett fogadalmat kell ma Szent Erzsébet ünnepén megújítanotok. Minden okotok megvan arra, hogy Szent Erzsébethez hasonlóan ma, a tízéves vallásüldözés után Te Deum-ot énekeljete az Istennek. Isten adta azt a kegyelmet, amelynek erejével a rátok szakadt ezer gond közepette maradéktalanul teljesítettétek fogadalmatokat: *megőriztétek a hitet, a szeretetet és a keresztény erkölcsöt a magyar családi szentélyekben.*

A ti áldozatos helytállástok eredménye, hogy a jelen leigázottság éveiben a marxizmusnak nemzeti és állami létünket fenyegető ostoba tanításai nem találhatnak talajra a magyar ifjúság lelkében. *Ti vettétek körül a magyar családi szentélyeket a keresztény erkölcs erős védőgátjaival,* melyeken az ellenség terrorja nem tudott áthatolni. Nektek köszönjük, hogy a tízéves üldözés ellenére a kereszténység ma talán erősebben él a nemzet lelkében, mint valaha történelmünk folyamán. Nektek köszönhetjük, hogy ifjúságunk megfogadta Mindszenty hercegprímás szavát: ifjaink és leányaink nem fogadtak be árvízi öntvényeket és hordalék elemeket megszentelt hagyományaink helyébe. Nektek köszönjük, hogy *a magyar családi szentélyekben él az evangélium, töretlenül áll a két kőtábla és működik benne a kegyelmi élet zuhatagja Egyháznak és Hazának javára.*

Kedves Magyar Édesanyák, amikor ezt hálásan megköszönjük ma nektek, Árpádházi Szent Erzsébethez azért könyörgünk: Oltalmazza és erősítse áldozatos hivatásukban továbbra is a magyar anyákat, hogy gyermekeikben hűséges és igaz polgárokat neveljenek az Anyaszentegyháznak és drága magyar hazánknak. Amen.

Elhangzott 1954. november 21-én.

Szent Margit

Kedves Magyar Testvéreim!

Három nap múlva, január 19-én ünnepeljük *Árpádházi Szent Margit ünnepét*. Ez a vezeklő és engesztelő liliomos királylány *a magyar történelemnek legbájosabb és egyik legjelentősebb alakja*. Mai szentmisénket az ő tiszteletére ajánljuk fel. Így is szeretnők pártfogását leesdeni azokra a magyar leányokra, akik elé őt ma követendő példaképpül óhajtjuk állítani.

Árpádházi Szent Margit *1242-ben született* Trau várában. Szülei: IV. Béla és Mária királynő, ide a dalmát partokra, az ország legnyugatibb részébe menekültek a királyi udvarral együtt Dzsingisz kán fergetegként előretörő hadai elől. *A tatárok 1241-ben* betörték a Kárpátokon keresztül és Muhinál megsemmisítették a magyar király csapatait. Ezután kényük-kedvük szerint pusztították az ország értékeit. Szolgátságba hajtották az egész nemzetet. Rengeteg családot kiirtottak, nem kímélték még az asszonyokat és gyermekeket sem. Sötét és szomorú, egyetemes gyász borult a magyarságra.

A különben tehetséges és népe javát szolgáló király tehetetlen aggodalommal volt kénytelen szemlélni az ország pusztulását. Hadseregét az ellenség megfutamtotta s annak roncsait könnyűszerrel megsemmisítette.

Idegen segítségben sem bízhatott. A szomszédok kilátásba helyezett szövetségének és segítségének területi ára lett volna. A királyi család előtt kilátástalannak tűnt fel a jövő. Mindjobban megértették és egyre világosabban látták, *földi erőforrásaik elapadtak és szövetségeseiket is hiába keresnek*.

A király és királyné ismételten megbeszélnek a velük levő országnagyokkal a lehetséges megoldásokat. Az ország felszabadulásával kapcsolatos minden tanácskozás azzal végződik, hogy a felmerülő tervek pénz, katonaság és szövetségesek hiányában kivihetetlenek, gyakorlatilag megvalósíthatatlanok. A király és királyné egyre tisztábban kezdi látni, hogy *az országot csak valamilyen rendkívüli, váratlan fordulat mentheti meg*. Teljes világossággal belátják, hogy az ország abba a helyzetbe került, amikor Isten segítségére nyilvánvalóan szüksége van, különben elveszett.

Ez a világos belátás készítette a királyt és királynét arra, hogy *születendő kilencedik gyermeküket Isten szolgálatára szenteljék*. Fogadalmukat nyilvánosan teszik és tudomására hozzák az udvarnak.

Ezért adták leányukat, Margitot nagyon korán, négyéves korában zárdába. Először Veszprémben, majd később a róla elnevezett Margit-szigeten élt a domonkosnővérek klostromában.

Később letette az egyszerű szerzetesi fogadalmat. Egész életét szerzetesházban töltötte. A legalacsonyabb szolgái munkákat végezte és oly szegényes ruhákban járt királyleány létére, hogy előkelő rokonai látogatásakor ruháit mindig előbb ki kellett javítani. *Az egész magyar nép számára századokon keresztül mintaképpé lett az önfegyelmében, a keresztény szeretet gyakorlásában és a másokért való önkéntes engesztelésben*.

A szülők később szerették volna, ha leányuk házasságra lép *külpolitikai előnyök* reményében II. Ottokár cseh királlyal. Mikor e tervvel megjelentek előtte, szembeszegült az egész királyi udvarral. Kijelentette, hogy nem köti az engedelmisség parancsa ebben a kérdésben szüleivel szemben sem. Szülei ugyanis fogadalommal kötelezték magukat, hogy leányuk engesztelő áldozatként szent tisztaságban és jámbor vezeklésben, kolostorban élje le életét. Hálátlanság és súlyos fogadalomszegést jelentene, ha a baj elhárítása után szülei és az udvar megfeledkeznének Istennek tett fogadalmukról.

Margit nővér utalt arra, hogy Isten elfogadta szülei és az udvar felajánlását. Ennek jele az a kétségtelen tény, hogy felajánlásuk után a tatárok hamarosan elhagyták az országot és újabb kísérletezéseik az ország meghódítására már eredménytelenek maradtak. Dzsingisz kán váratlan halálával összedőlt a hatalmas tatár birodalom. Az alvezérek siettek a temetésre, feladván a meghódított országokat, közöttük hazánkat is.

A szülők meghajoltak leányuk érvelése előtt és nem erőltették az előnyösnek kínálkozó házasságot. Margit a mátkaság helyett ünnepélyes fogadalmat tett 1261-ben. Az udvar és az ország is belátta, hogy *Margit nővér szüztiszta élete, könyörgő imája és önként vállalt vezeklése mindennél értékesebb az újjáépülő nemzetnek és a szétszakadt királyi családnak.*

Kedves Testvérek! Így teljesült a királyi család és a nemzet fogadalma. Margit királyleány szegénységben, tisztaságban és szent engedelmességben élt a szigeti domonkosnővérek zárdájában 1271. január 18-án bekövetkezett haláláig.

Hetven szerzetesnővértársa között Margit nővér volt a legalázatosabb és legszelídebb. Áldozata gyümölcsöt érlelt az egész nemzet számára. Az ország újjászületett. A falvakat és városokat helyreállították. Az áldott magyar föld a békés lakosság munkája nyomán újra bőséges termést hozott. Mindenhová visszatért a rend, a törvény, a béke és a tisztesség.

Kedves Magyar Testvéreim! Nemzetünk századokon keresztül meggyőződéssel vallotta, hogy Árpádházi Szent Margit önként vállalt engesztelő vezeklésének része volt abban, hogy atyjának a nagy pusztítás után egy rövid emberöltő alatt sikerült az országot újjáépítenie. Legutóbb Mindszenty József bíboros-hercegrímás hangoztatta hatalmas szavával, hogy az egész nemzetnek Margit nővérré kell tekintenie. 1946. január 20-án Budapesten a domonkosok templomában szószertint ezt mondotta: „*A nagy szorongásban, melyben élünk és a súlyos megpróbáltatások idején a nemzet minden egyes tagjának tekintetét a mi drágagyöngyünkre, Árpádházi Szent Margitra kell vetnie, hogy egy hatalmas engesztelési mozgalom, mint valami óriási tisztító folyam, áradjon át a magyar népen, és a bűnökkel szennyezett magyar földön. Ez a folyam emelkedjék fel az irgalmas Istenig és erejével múlja felül a vérnek és könnynek hullámaikat.*”

Hercegrímásunknak kétségtelenül Szent Margit volt, majdnem azt kell mondanom, a kedvenc szentje. Szelíd alakját püspöki és prímási címerébe vésette. A történelmi indítások iránt annyi érzékkel rendelkező hercegrímás ezt már azért sem mulaszthatta el, mert Margit nővér szent életével megszentelte az ő püspöki székvárosát, Veszprémet. Azonban Árpádházi Szent Margit alakja inkább azért került be Mindszenty bíboros püspöki és prímási címerébe, mivel *a szent királyleány élete és legfőképp a nemzetért önként vállalt értékes áldozata ihlette a bíborost is.* Köztudomású, hogy a hercegrímás is szüntelenül *felajánlotta* önmegtagadásait, szenvedéseit, megpróbáltatásait és *életét is a Pannonia Sacra-ért, a Szent Magyarorszáért.*

Kedves Magyar Testvéreim! Amikor most Szent Margit bájos, szeretetreméltó, szelíd alakjára tekintünk, fontoljuk meg újra és újra, miért tétette be püspöki címerébe Mindszenty hercegrímás a szent királyleány alakját. Idézzük emlékezetünkbe azokat a tüzes és megindító beszédeket, melyekben a bíboros az egész országban személyesen sürgette, hogy utánozzuk Árpádházi Szent Margitot önként vállalt engesztelésében.

A bíboros-hercegrímás előbb már idézett szentbeszédjét 1946. január 20-án ezzel a ma is érvényes felhívással zárta:

„Isten rabjainak legkiválóbbika, Margit nővér, kiterítve fekszik a szigeti templomban. Gárdonyi Jancsi fráterrel téli, zimankós éjszakán odatéteti koporsójára a szemétföldben, trágyában fakasztott liliomot.

– *Neked neveltem. Téged illet, Isten lilioma!*

Ehhez a liliomhoz jöjjenek 1946 virágai! Minden szenvedő magyar, minden bűnbánó magyar fonja Szent Margit dicsőséges égi alakja köré az engesztelésnek a bűntől, vértől

elgyalázott földön termett virágait. Van most talaj hozzá, csak Isten látogatását megértő és felelősségteljes magyar kell hozzá.

Sok minden elmúlt, de Krisztus él, győz és uralkodik. A hit és az ima ereje veretlen.

Bűnbánó, vezeklő, megtisztuló Magyarország, Pannonia Sacra, jöjj és váltsd meg a bűnös Magyarországot! Amen.

Elhangzott 1955. január 16-án.

VIII. Magyar ifjúság

Felelősek vagyunk!

Kedves Magyar Testvéreim!

Mai szentmisénket ifjúságunkért ajánljuk fel. Elhatározásunknak közvetlen oka van. *A hazánk fölött elviharzott történelmi zivatar ifjúságunkat sivár és veszélyes körülmények közé sodorta.* Testi és szellemi élete keserves gyötrődés. Legtöbbjüknek már a zsenge gyermek-évektől kezdődően éhbéren kell dolgoznia. Testében elcsigázva – sokszor az éhségtől kínozva – osztozik agyonhajszolt szüleinek minden gondjában, aggodalmában.

De mekkora a lelki, a szellemi sivárság! Aki nem látta, nem is tudja elképzelni azt a kulturális lerongyolódást, amely a tehetséges és talentumos magyar ifjúságot ma otthon körülveszi. *Az iskola és a nevelőotthon nem a jellemes és művelt ifjúért dolgozik.* Utasítása csak addig terjed, hogy megbízható párttagokat, robottiszteket, munkahajcsárokat és engedelmes szolgálodat neveljen. A tudomány helyett reggeltől-estig csak a zagyva marxista tanokról hall, amelyeknek tarthatatlanságát a kicsi elemista tanuló is pontosan látja.

Ezzel szemben nem szabad az ifjúságnak papjait felkeresnie. *Nincs kötelező és rendszeres hitoktatás. Hiányzik a keresztény ifjúsági irodalom. Megszűnt a cserkészlet, a Mária-kongregáció.* A besúgók és felügyelők raja figyel és ellenőrzi a tanítót és tanárt. A tanerők kenyerük és szabadságuk védelmében kényszerülnek azok szerint a tantervek és utasítások szerint tanítani, amelyeket a bolsevisták éppen ifjúságunk lelkének megmérgezésére és lezüllesztésére rendeltek el. *Ez a kényszerhelyzet hihetetlen károkat okoz a nevelők tekintélyében.* A hitoktatókat és általában a lelkészeket a békemozgalomba kényszerítik, hogy az ifjúság előtt a papság tekintélyét is lerombolják.

A moszkoviták céltudatosan teremtették ezt a romhalmazt ifjúságunk körül. Először ugyanis csordává szerették volna züllesztetni a magyar ifjúságot, hogy azután, mint janicsárokat befoghassák őket a megsemmisítésünkre törő bolsevizmus szolgálatába.

Ifjainkon és leányainkon – sajnos – meglátszik, hogy nincsenek fegyelem alatt. A bolsevisták pártfegyelmét helyesen lerázzák magukról. De az ifjúság maga-magától nem szokta, nem is tudja fegyelmeznit magát. A Teremtő elgondolása és akarata szerint a gyermeknek hivatott nevelőre van szüksége a családban és az iskolában. *A hosszú megpróbáltatások elhasználják a tartalékerőket. Ifjúságunknak is új erőre van szüksége.* Tudjuk, hogy nem veheti ezt az erőt lelkipásztoraitól, hiszen azokat szigorúan távoltartják tőle. Nem meríthet erőt a keresztény ifjúsági irodalomból, hiszen egészen hiányzik. Nem kaphat erőt a katolikus ifjúsági egyesületektől, mert azokat a bolsevisták feloszlatták. Vannak esetek, amikor még a szülői szeretet és szülői tekintély sem tudja felfrissíteni ezt az erőt ifjainkban és leányainkban, mert a szülők hiányoznak, vagy távol vannak, esetleg hanyagok vagy félnek és nem teljesítik szülői kötelességeiket.

Hová forduljunk tehát? Honnan kölcsönözzünk erőt a nehéz harcokra kényszerített ifjúságunknak? Testvérek! Mindnyájan szavunkkal, példánkkal erősítsük őket, de legfőképpen kegyelmet esdjünk ki számukra a Magyarok Nagyasszonyának, Szent Imre hercegnek és Árpádházi Szent Margitnak közbenjárására. *A felnőtt nemzedékből mindenkinek felelősséget kell éreznie az ifjúsággal szemben.* Egy pillanatra sem szabad felednie, hogy *olyan lesz jövőnk, amilyen ifjúságunk.*

Kedves Magyar Testvéreim! *A mai magyar ifjúságtól függ a holnapi magyar jövő.* S ez a megállapítás, mint második ok készítet bennünket, hogy szentmisénket éppen ma az ifjúságot ajánljuk fel. A szentevangéliumi szakaszban ugyanis *a nagy vendégségről szóló példabeszédet* hallottuk. Ebben a példabeszédben az Úr Krisztus olyan igazságot állít elénk, amit nekünk magyaroknak *különösen meg kell ma szívlelnünk.*

A példabeszéd úgy szól, hogy egy király lakodalmat rendezett fiának. Az akkori szokásnak megfelelően kétszer is elküldte szolgálait a meghívottakért. De azok visszautasították a kitüntető meghívást. Gazdasági és üzleti ügyeik elintézését fontosabbnak ítélték, mint a király lakomáján való részvételt. Sőt a meghívottak egy része a vendéghívó szolgálakat bántalmazta és megölte. A király haragjában megbüntette őket. Csapatai a gyilkosokat felkoncolták és városukat felégették. Ezután újra kiküldte szolgálait és megparancsolta nekik, hogy akit csak találnak, hívják be a menyegzőre. A lakodalmas ház erre megtelt vendégekkel. A király megszemlélte a vendégsereget, talált valakit, aki nem volt menyegzős ruhában. Szigorúan megfeddette és kivette a külső sötétségbe.

A példabeszéd értelme könnyen megállapítható. *A menyegző az Isten országa, az Anyaszentegyház.* A király maga az Isten, aki az ószövetség választott népét, az izraelitákat korábban a próféták által, utoljára Fia által meghívta az Anyaszentegyházba. *A meghívottak visszautasították e meghívást.* Erre az Úr büntetésül elveszi tőlük Isten országát és másokat, pogányokat hív helyettük az Egyházba. Ennek az isteni büntető haragnak mintegy külső, történelmi tanúja Jeruzsálemnek a példabeszédben is előremondott és negyven év múlva bekövetkezett pusztulása. A példabeszéd második részében az jut kifejezésre, hogy a meghívott pogány nemzetek is elveszíthetik kiváltságukat, krisztusi hitüket.

Kedves Testvérek! *A gonosz lélek állandóan kísérlétezik, hogy a keresztény nemzeteket elszakítsa az Anyaszentegyházról.* Néha a kevélységet használja fel, mint Photius egyházszakadása idején. Máskor az érzéki rendetlen vágyakat, mint VIII. Henrik esetében. Előfordul, hogy anyagiassággal, kapzsisággal lazítja meg a másik keresztény nemzetben a valláserkölcsei életet. Legtöbbször azonban üldözést indít: megöleti, bebörtönzi és internálja az Istentől rendelt főpapokat, mert tudja, ha megveri a pásztort, elszélednek a nyáj juhait. *Szeretné mindig elsőnek az ifjúságot megnyerni, s azért zárja el őket szigorúan lelkipásztoraitól.* A tapasztalatlan ifjúságot akarja megbotránkoztatni, amikor hajtóvadászatot indít a gyengébb erkölcsű és idegzetileg összetört papok után, hogy ezekre a szerencsétlenekre terrorjával rákényszerítse a vele való szegyezteljes, ifjúságot botránkoztató együttműködést.

Szülőknek, nevelőknek, de az egész felnőtt nemzedéknek óriási a felelőssége. *Felelősek vagyunk mindnyájan Isten és Haza előtt azért, hogy az ifjúság továbbra is megmarad-e kereszténynek és magyarnak.* Jelenleg a keresztény világ csodálja azt a feltűnő jelenséget, hogy mi – a hosszú évekig tartó megpróbáltatások után is – görcsösen ragaszkodunk keresztény hitünkhöz és vallás-erkölcsi magatartásunk töretlen. Az egész világ tudja, hogy a kereszténység reprezentánsai, hősi magyar főpapok, névtelen papok és bátor hívek gyújtották és élesztették nemzetünkben azt a lelki és szellemi erőt, amelynek segítségével népünk a rákényszerített harcot olyan eredményesen állja. A világ jól ismeri e nagy mártírokat és a vértanúságukból forraszó lelki és szellemi erőt. Tisztelettel néznek fel rájuk, mert tudják, hogy oroszlánrészük van abban, hogy a nyugati kereszténység megtévesztésére szánt bolsevista propaganda itt hatástalan marad. Milyen érdekesek Krisztus Titokzatos Testének, az Egyháznak ezek a kölcsönhatásai! Nincs okunk csüggedésre! A világ szeme rajtunk. A csüggedés csak gyengítené az erőket.

Kedves Testvérek! Ezeket *a hős mártírokat állítsuk* mi is naponként *ifjúságunk elé.* *Ha megtanítottuk ifjainkat és leányainkat abból a forrásból táplálkozni, amely hőseinket erősítette, akkor megcselekedtük a legnagyobbat, amit a jeles körülmények között tehetünk.* Ha ezt megteesszük, nyugodtak lehetünk, mert akkor sem terror, sem hitellenes agitáció nem

képes ifjúságunktól elvenni azt, amit a történelem viharja meghagyott neki, és ami a mostani sivár és veszélyes körülmények között is erősítője és eszménye lehet: keresztény hitét. *Ha pedig az ifjúság megmarad kereszténynek, akkor nemzetünk is megmarad magyarnak! Amen.*

Elhangzott 1954. október 17-én.

A szent közügy

Kedves Magyar Testvéreim!

Az egyetlen fiút temetőbe kísérő naimi özvegy szívettépő bánatát méltán nevezzük a fájdalmak fájdalmának. Ez a marcangoló fájdalom a város kapujában szánalomra indította az Isten-embert, az Úr Jézus Krisztust. A könyörülő Krisztus mindenható szavai először is felszárították a keserű anyai könnyeket. Ne sírj! – mondta a gyászoló anyának. Azután megállította a halottasmenetet. Odalépett a koporsóhoz és az istenemberi részvét hatalmas szavával életre keltette a halott ifjút. „Ifjú, mondom neked, kelj fel!” Az felült az izraelitáknál használatos nyitott koporsóban és beszélni kezdett. A Megváltó pedig visszaadta őt anyjának.

Az egyetlen fiút temetőbe kísérő idegtépő édesanyai bánatot is felülmúlja az a fájdalom, melyet a rossz útra tévedt gyermek erkölcsi bukása vált ki a szülők lelkében. Ennek bizonyítéka az a keserű mondas, melyet komoly szülőktől is lehet hallani, ha fiúk vagy leányuk erkölcsi botlásáról a lesújtó hír megérkezik hozzájuk. A megalázott szülői szív első sóhaja – ki nem mondottan is – mindig ez: Jobb szeretném őt koporsóban látni!

Csak *dekadens és silány korokban tűnnek fel azok a szülők, akik gyermekeik szellemi és lelki egészségére nem ügyelnek*. E könnyelmű és felületes szülők lelkében az örök igazságok és az isteni törvények tisztelete megingott és így már nem is rendelkeznek azzal a tekintéllyel, melyet az édesapának és édesanyának az Istentől rájuk rótt felelősségük tudata kölcsönöz. A tapasztalat ugyanis igazolja, hogy ahol Isten törvényeinek tekintélyét bűnös életmóddal aláássák, ott szükségszerűen romlásnak indul minden tekintély: a társadalmi és a szülői tekintély egyaránt.

Kedves Testvérek, *ahol kötelesség van, ott felelősségre van szükség*. Ezt a felelősséget tökéletessé, a kísértések és a nehéz napok idején is helytállóvá – megint tapasztalásból mondhatjuk – csak istenfélelemre nevelő szent vallásunk fejleszti az emberekben. A felelősség nem képzelhető el fegyelmezettség nélkül. Az embert legjobban a vallás tudja fegyelmezni, amely nem külső eszközökkel, nem megfélemlítéssel tart rendet az emberi lélekben és társadalomban, hanem azzal, hogy, megtanít az ösztönök és indulatok öntudatos belső ellenőrzésére és megfékezésére. A szülők vállára nehezedő felelősségteljes nevelői munka csak úgy érhet el kielégítő eredményt, ha a szülői tekintély csorbitatlan. Ezt a csorbitatlan, feltétlenül szükséges szülői tekintélyt legjobban Isten törvényeinek tisztelete, fegyelmezett, keresztény erkölcsös élet, a gyermek örök boldogságát előmozdító okos és áldozatos szülői szeretet tudja biztosítani az édesapának és édesanyának.

Ha valamikor fontos volt ez a csorbitatlan szülői tekintély, akkor ma sokszorosan fontos és szükséges magyar földön. *Ma otthon a marxizmus tanaival gyermeklelkeket akarnak megmérgezni és meggyilkolni vad hatalmi ösztönök és egy szörnyen ostoba áltudományosság érdekében*. Megfélemlített, szabadságukért, kenyerükért remegő, családjukért aggódó tanárokat és tanítókat arra kényszerítenek, hogy marxista-leninista világnézetre oktassák és kommunista erkölcsre neveljék ifjúságunkat. Minden évben újra és újra megjelenik a hivatalos nyilatkozat, hogy a kommunista párt a marxizmus-leninizmus alapelveit vallja, Marx-Engels tanításait fejleszti tovább. Kijelentik ismételten: *következetesen és erélyesen küzdenek a marxista ideológiától való bármely elhajlás ellen és az iskolákban leküzdi az előítéletek maradványait*.

Mi ez a marxizmus, mellyel szemben a kommunisták a kereszténységet csak régi előítéletek maradványának tekintik?

„A marxizmus – mondja maga Lenin – materializmus. Mint ilyen *kérlelhetetlen ellensége a vallásnak*. Alapelve: a vallás ellen harcolni kell, a vallásos hitet le kell rombolni. Ahogy ateista, istentelen az anyagelvűség, a materializmus, a marxizmus is minden vallással

szemben határozottan ellenséges beállítású. Az ifjúság egész nevelésének, kiképzésének és oktatásának arra kell irányulnia, hogy az ifjúságot kommunista erkölcsökre nevelje.”³⁰

Íme, ezeket állítja a marxista világnézet. *Ebben a világnézetben nincs Isten, nincs halhatatlan lélek, nincs kinyilatkoztatás, nincs evangélium, sem természetfölötti örök igazság.* A marxista hitvallásban nincs tízparancsolat. Nincs Egyház, nincsenek szentségek és nincs imádság. Amit az emberiség legfőbb értékének hitt, azt a materialista tagadja, sőt küzd ellene és az evangéliumi erkölcs helyett a kommunista erkölcsöt tanítja.³¹

Kedves Magyar Testvérek! Az 1955/56-ik iskolaév kezdetén sokkal inkább igaz, mint 1948-ban, amit Mindszenty József bíboros mondott: „Az államosított iskola nem a kinyilatkoztatásé, nem a mi Urunk Jézus Krisztusé, nem az általa alapított Egyházé, nem a katolikus családé, nem Szent István királyunké és semmiképpen sem a temetőkhöz pihenő ősöké. A temető körül mindig mély árkok húzódtak, de most tatóngó örvényeket szakasztottak fel eleink világa és a mi világunk, az ő neveltetésük és a gyermekeink neveltetése között. A múlt iskolájának az volt a célja, hogy jó keresztényt alakítson a gyermekekből, aki imádja Istent, neki szolgál és engedelmeskedik, mert így akar üdvözülni. Ezzel vált jó felebaráttá, jó magyarrá is. Ma ehelyett egy bizonyos társadalmi és politikai szemléletmódot várnak az iskolától. Azzal legyünk tisztában – mondotta 1948-ban a hercegprímás –, hogy az iskolát a vallásos jellem kialakításának munkájából kiiktatták. A természetit és természetfölöttit, az embert és Istent, az időt és örökkévalóságot, mint teljes egészet szétbontják és csak a kisebbel törődnek, a végtelenül többet figyelmen kívül hagyják.”³²

Nem csodálkozhatunk rajta, ha az egyetlen fiát temető naimi özvegy fájdalma hasogatja a magyar édesanyák szívét, kik gyermekeiket kénytelenek ebbe a marxista-leninista iskolába küldeni. Kedves Szülők, higgyétek el, veletek aggódunk és sírunk. De mégis arra kérünk benneteket, szárítsátok fel a keserű könnyeket és tegyetek meg mindent gyermekeitek megmentése érdekében. Itt nem maradhattok tétlenek. Nem lehet megelégedni a régi jó katolikus iskolákért szálló sóhajokkal! Tudomásul kell venni, hogy ma Magyarországon elérkezett az idő, amikor az Egyházi Törvénykönyv rendelkezése százszázalékosan nehezedik a szülők vállára. Ez a rendelkezés kimondja: *a szülőkre hárul az a mindennél súlyosabb kötelesség, hogy gyermekeik vallásos és erkölcsös nevelését biztosítsák.*³³ Az Egyházi Törvénykönyv előírja, hogy a katolikus szülők gyermekeiket egyházi iskolába járassák. Hitetlen iskolába csak kényszerhelyzetben szabad gyermekeiket beiratniok, de szigorúan kötelesek minden lehető eszközzel ellensúlyozni azt a rombolást, melyet az iskola a gyermek lelkében okoz.

Hangsúlyozottan ki akarom emelni, hogy a magyar katolikus szülők kényszerből küldik csak gyermekeiket kommunistáktól irányított tanintézetekbe. S ezért, ha azt az újkeletű egyházi tilalmat, mely ezt szigorúan megtiltja, az 1955/56. iskola év elején idézem, csak azért teszem, hogy a szülői felelősséget minél inkább felkeltssem. A Szentszék 1950. július 28-án az összes katolikus hívekhez a következő figyelmeztetést intézte:

Köztudomású, – hangzik a figyelmeztetés – hogy a kommunista pártok létesítenek és vezetnek egyesületeket és intézeteket, melyeknek céljuk, hogy ott fiúk és leányok erkölcsöt és hitet aláásó materialista tanokat sajátítsanak el.

Ezért figyelmeztetjük a híveket, hogy az ilyen egyesületek és intézetek, bármilyen fedőnevet viseljenek is, tiltottak. Azok a szülők, akik gyermekeiket ilyen intézetekbe küldik oktatás és nevelés végett, nem járulhatnak a szentségekhez. Azok pedig, akik kommunisták által irányított intézetekben tanítanak, a Szentszéknek különös módon fenntartott

³⁰ Idézi Mindszenty hercegprímás 1948. szept. 1-i körlevelében.

³¹ Vö. Mindszenty id. körlevelével.

³² Mindszenty hercegprímás körlevele a szülőkhöz. Esztergom, 1948. szeptember 1.

³³ Mindszenty, i. m.

kiközösítésbe esnek. Azokat a fiúkat és leányokat, akik a kommunista intézeteket látogatják, a szentségektől el kell tiltani.

Kedves Magyar Testvéreim! Újra hangsúlyozom, hogy ez a szentszéki döntés nem alkalmazható azokra a magyar édesanyákra és édesapákra, akik vérző szívvel vezetik át a mai iskola küszöbén gyermekeiket. Emlékezetbe idéztem mégis a Szentszék döntését, amely fokozott éberségre kell, hogy serkentsen bennünket gyermekeink keresztény hitének és erkölcsének megmentésében.

A fenyegető veszély elhárításának és a gyermeklélekben okozott károk jóvátételének eszközei ma is legyenek azok, melyeket 1948-ban az iskolaév elején Mindszenty hercegprímás a katolikus szülők lelkére kötött. A bíboros első kívánsága volt: A szülők tanulják esténként és vasárnap délutánonként együtt a gyermekekkel a katekizmust és a Bibliát. De necsak tanulják, hanem együtt is éljék a szent hit felemelő tanításait gyermekeikkel!... Szülők, imádkozzatok gyermekeitekkel és gyermekeitekért! Jelenjete meg velük minden vasárnap és ünnepen az Úr házában a nagy áldozaton, minél gyakrabban és azokkal együtt, járuljatok az Úr asztalához!

Mindszenty hercegprímás hét évvel ezelőtt így fejezte be a katolikus szülőkhöz intézett szövegét: „Az ifjúság istenfélő nevelése Egyháznak, Hazának szent közügye. A hit létéről vagy nemlétéről van szó, legalább gyermekeitek életében. A kereszténységet át kell mentenünk a jövő nemzedék életébe, tanítással és példával. A kettő együtt hitben erős, Egyházunkhoz hű fiakat és leányokat ad Istennek és hazának. Így az Apostol szerint nem lesznek ingatag gyermekek és nem veti őket ide-oda a tanítás bármely szélfúvása, emberi megtévesztéssel és tévedésbe ejtő álnoksággal. Ellenkezőleg, járjanak az igazság útján szeretetben” (Ef 4,14-15).

Tegyétek ezt, Kedves Magyar Anyák, s akkor elkerülitek a naimi özvegy fájdalmánál is súlyosabb bánatot, melyet különben éreznétek erkölcsileg, lelkileg halott gyermekeitek fölött. Ha vértanú bíborosunk intelmeit követitek, akkor hűségtekért megkapjátok a legnagyobb jutalmat: a nélkülözések és megpróbáltatások idején örömtők telik abban, hogy „hitben erős, Egyházunkhoz hű fiakat és leányokat adtatok Istennek és Hazánknak.” Amen.

Elhangzott 1955. szeptember 11-én.

Keresztény ifjúság

Kedves Magyar Testvéreim!

Mai szentmisénket ifjúságunkért ajánljuk fel. Így cselekedtünk szeptemberben is, az aggodalmakkal teli iskolaév kezdetén, ezt tesszük most, a tanév végén is.

Elhatározásunknak oka: hálát kell adnunk, mivel az Úristen elhárította ifjúságunk felől a nehéz iskolaév folyamán azokat a károkat, melyeket lelkében a kommunista nevelés módszere és ártalmas iskolapolitikája okozhatott volna. Mindenki tudja, hogy az elhárított kár felmérhetetlen, illő tehát, hogy az egész nemzet egyesítse velünk hálaimáját a legszentebb áldozat bemutatása alatt.

Évek óta aggodalommal szemléljük azokat a súlyos veszélyeket, melyek ifjúságunkat fenyegetik. A bolsevista nagyvezérkar mindent elkövet, hogy fiainkat és leányainkat megfossza magyarságuktól és keresztény hitüktől. Ezért vitették régi kiváló ifjúsági könyveinket papírzúdádba. Ezért kellett megsemmisülniök régi, jól bevált hazafias és keresztény ifjúsági egyesületeknek. Ennek a célnak érdekében hajtották végre az egész ország egyöntetű tiltakozása ellenére a hitvallásos iskolák államosítását. Ezért terrorizálják tanítóinkat és tanárainkat annyira, hogy azok szabadságuk, életük és kenyerük védelmében kényszerülnek a nemzetgyilkos tanügyi rendeleteket végrehajtani. Ezt a célt szolgálja a kötelező iskolai hitoktatás megszüntetése és a fakultatív hitoktatás lehetetlenné tétele. Jól emlékezünk azokra az időkre, amikor a hitoktatókat azzal rágalmazták, hogy összeesküvéseket szerveznek tíz-tizenkétéves fiúkkal és leányokkal a nagyszámú orosz megszálló csapatok ellen. Nem felejtettük el, hogy minden évben titkos ügynökök jártak az iskolai hitoktatásra való beiratkozás előtt az üzemeket, gyárakat, hivatalokat és lakásokat, mindenütt vésztióslóan fenyegetvén a szülőket, ne merjék gyermekeiket a hittanra beírni.

Akiknek velem együtt az a súlyos feladat jutott, hogy a bolsevista rémuralom idején a magyar ifjúságot neveljék, azok jól tudják, mit jelentett be 1950-ben a kommunista párt központi vezetőségének ülésén a párt vezére a következő szavakkal: „Mindennél örömmel tapasztalhattuk azt a lelkes munkát, amelyet azelőtt az ifjúságnál nem észleltünk. Semmi kétség, hogy az ifjúság zöme végre megindul azon az úton, amelyet példaképe, a Komszomol, harminc éve olyan sikerrel jár.”³⁴

E kijelentés akkor hangzott el, amikor a párt elhatározta, hogy erőteljesebben és céltudatosabban kell kézbe vennie a magyar ifjúságot. Erre a célra ekkor *átszervezte és megerősítette a DISZ-t, a Dolgozó Ifjúság Szövetségét*. Az alapszabályzat szerint a DISZ pártonkívüli tömegszervezet, amelyet azonban a magyar dolgozók pártja közvetlenül vezet. E szervezeten keresztül került a magyar ifjúság minden tagja, párttag és nem párttag egyformán, *a kommunista párt közvetlen ellenőrzése alá*. A DISZ szervezetei és kitűnően fizetett megbízottjai ott vannak az iskolákban, gyárakban, egyetemeken, a mezőgazdaságban és a hadseregben. A DISZ vezeti az úttörő mozgalmat.

A DISZ a gyárakban és a kolhozokban hajcsár-szervezet, egyetlen gondja a munkaerő kizsákmányolása az újabb és újabb normaemelések által. *Az iskolákban és az egyetemeken a magasabb műveltség tönkretevője* lett, amikor a tanuló ifjúságot az ellenőrzés legrafináltabb eszközeivel arra kényszeríti, hogy a zavaros marxizmus megismerésével töltse el drága idejét. A DISZ a gyárban, falun és tanintézetekben a legvisszataszítóbb pártfanatizmus melegágya.

Kedves Testvéreim! Mindnyájan tudjuk, akik az ifjúsággal foglalkoztunk ebben az időben, *milyen bonyolult ellenőrzési rendszert teremtett és alkalmazott 1950 után a DISZ*. Beállították a diákszövetségeket, a Munkára-Harcra-Kész mozgalmat, a tanuló párok és

³⁴ Szabad Ifjúság, 1950. november 24.

tanulóbrigádok besúgó módszerét. A kommunista nevelés az egész ifjúság életét annyira áthatja, hogy fiaink és leányaink percnyi szabadidő nélkül, még szórakozásaik idején is az éber agitátorok szeme előtt vannak. Tervszerűen veszik el szabadidejüket a kultúrtechnikai értekezletekkel, az olvasóköri üléseivel, az osztálybizalmiak értekezleteivel, a Munkára-Harcra-Kész mozgalom gyűléseivel és a DISZ mindenfajta rendes és rendkívüli ünnepélyeivel.

Marxista szellemben készültek a tankönyvek. A kötelező iskolai olvasmányok, amelyekről beszámolókat, dolgozatokat kell írnia ifjúságunknak, – kivétel nélkül bolsevisták művei. *A DISZ mélyen nyúlik bele minden magyar leánynak és ifjúnak életébe.* Az ifjúság kénytelen tanulni a marxizmust. Ösztöndíjat csak az kaphat, egyetemre csak az mehet, aki ellen a DISZ és a tanulóbrigád vezetőjének nincs kifogása.

És mindennek ellenére *ifjúságunk* megmaradt kereszténynek és magyarnak. A terroreszközök, a megtévesztések ellenére *nem lett marxista.* Én tudom, mert saját szememmel láttam, hogy 1950-ben az akkor még bölcs és tévedhetetlen pártvezér hazudott, amikor az ifjúságnál tapasztalható lelkes munkáról nyilatkozott. E nyilatkozat után még teljes másfél évig közvetlen közről figyeltem a DISZ terrorját és taktikáját. Állíthatom, hogy 1951-ben, 52-ben is, mint annak előtte, a magyar ifjúság zöme bátran és határozottan utasított vissza minden marxista lélekmérgezést. Azt aztán már az egész világ tudja, hogy az úgynevezett újszakaszos politika idején a bolsevisták maguk vallották meg, milyen csődöt mondott a magyar ifjúság megnyerésére irányuló igyekezetük.

A jelen helyzetet megvilágítják azok a megrovások, melyekben a pedagógus- napon tanárok és tanítók részesültek. Magasrangú pártfunkcionáriusok nyilatkozatai mutatják, hogy az 1954–55-ös tanévben is elmaradtak a sóvár reménykedéssel várt eredmények. Az iskolaév végén a DISZ közgyűlésén vezető kommunisták jelentették ki, hogy még 1955-ben sem észlelik azt a lelkes munkát ifjúságunknál, melyről a mindenható párt vezére 1950. november 24-én azt állította, hogy nagy örömmel figyeli azt.

Kedves Magyar Testvérek! Istennek legyen hála, a magyar ifjúság éppenúgy, mint a magyar nép, egyöntetűen utasította vissza a zavaros marxizmust. *A magyar ifjak nem lettek janicsárok,* akiket a nemzeti létünk megsemmisítésére törő bolsevizmus saját szolgálatába állíthatott volna. *Ki és mi akadályozta meg?* Valami felsőbb hatalom? Mindenesetre valami olyan szellemi erő, amit a kommunisták nem becsülnek. Talán a *Magyarok Nagyasszonya* terjesztette ki védő palástját Mária országának ifjúságára? Talán azért nem lett marxistává a magyar ifjúság, mert fiaink és leányaink jól szívükbe vették *Mindszenty József* bíboros-hercegprímás intő figyelmeztetését: „*Magyar Ifjúság, megszentelt hagyományok helyébe hordalékelemeket, árvízi öntvényeket be ne fogadjatok! Lelketek templomában álljon töretlenül a két kő tábla, éljen az Evangélium és működjék benne a kegyelmi élet zuhatagja, Egyháznak, Hazának javára!*”

Én azt hiszem, mindezek a tényezők együtt: Isten irgalma, a Magyarok Nagyasszonya, a keresztény családok, hős vértanú főpapok és papok, bátor hívek együttesen ragadták ki a magyar ifjúságot abból az örvényből, ahová a hazánk, nemzetünk romlását előkészítő bolsevisták le akarták rántani.

Kedves Testvérek, ez olyan eredmény, amelyért illő és méltányos, hogy szüntelenül hálát adjunk az irgalmas Istennek. Ezt tesszük, amikor a mai szentmisénket felajánljuk hálából azért a nagy kegyelemért, hogy fiaink és leányaink tíz éves zaklatás, terror és megtévesztés ellenére is megmaradtak magyarnak és kereszténynek, hogy elszántan, áldozatok vállalásával is visszautasítják a marxizmus lélekmérgező tanait.

Testvérek, ez természetesen nem jelenti azt, hogy minden rendben van ifjúságunknál. *Ifjúságunk* – hála Istennek – nem lett marxista. Tele van azonban bajokkal. Ezen nem is lehet csodálkozni. Következménye ez annak, hogy *nincs fegyelem alatt.* Lerázza magáról – nagyon helyesen – a bolsevisták fegyelmét, de nem tudja maga-magát fegyelmezni. A gyermeknek

hivatott nevelőre van szüksége a családban és az iskolában egyaránt. A másik oka fegyelmezetlenségének, hogy *nem állíthatja nemes ambíciók szolgálatába tehetségét*. Amit ma felkínálnak neki: kommunista nagyság, pártvezérség, élmunkásság, sztahanovizmus, hogyan is tudná lelkesíteni a magyar ifjúságot! Ne ütközzünk meg fegyelmezetlenségén és főleg ne keseredjünk el! Gondoljuk meg, milyen szörnyű helyzet ez: ifjúság nemes ambíciók nélkül! Ifjúság eszmények nélkül, – nem olyan-e, mint a tavasz illat és virágok nélkül?

Megkezdődött a vakáció. Szülők és nevelők felügyelet és ellenőrzés nélkül foglalkozhatnak most gyermekeikkel.

Nagyon fontos, hogy valláserkölcsei életünkön lássák, mi nem akarjuk semmiféle ködös marxizmus szerint jövő társadalmi életünket berendezni. A világ szeme rajtunk!

A mi eszményünk *Mindszenty* hercegprímás eszménye: „*Olyan Magyarország, amelynek alapja a vallás-erkölcs, támasza a nemzeti érzés, fiai és leányai hívők és magyarok!*” Úgy legyen!

Elhangzott 1955. július 8-án.

Hitvallás a villamoson

Kedves Magyar Testvéreim!

Eseményekben gazdag órák peregnek le Jairusnak, a zsinagógafőnöknek házában. Betegen fekvő kislánya hirtelen rosszabbul lesz, haldoklik. A rokonok és ismerősök összeszaladnak. Valaki megemlíti, hogy éppen most érkezett vissza a városba a Názáreti. A szomorú anya az elcsüggedt apára tekint. Tekintetéből reménykedés sugárzik és az apa egyetlen szó nélkül érti belőle az anyai vágyat: Szaladj el a Názáreti Mesterért, hátha segít rajtunk!

Jairus bizakodva indul útnak. Jézust a tengerparton találja nagy néptömeg közepette. Útközben csüggettsége eltűnik, remény és bizakodás tölti el a lelkét. Oda megy Jézushoz, lábaihoz borul és esedezve kéri: „*Leányom halálán van, jöjj, tedd rá kezedet, hogy meggyógyuljon és éljen*” (Mt 9,18).

A Mester azonnal elindul vele. A tömeg ment utánuk és tolongott körülöttük. Menet közben meggyógyult egy asszony, aki megérintette Jézus ruhájának szegélyét. Jézus megállította a tömeget, hátrafordult és megkérdezte: Ki érintette ruhámat? – Az asszony remegve előlépett és őszintén bevallotta, hogy ő volt. Krisztus megnyugtatta s elbocsájtotta: „*Leányom, a te hited meggyógyított téged!*”

Még beszélt és még nem indult tovább a tömeg, amikor a zsinagógafőnök házából hírnök érkezik és jelenti Jairusnak: „*Leányod meghalt. Ne fáraszd tovább a Mestert.*” A hír összetöri a bánatos apát, de Jézus bátorítja: „*Ne félj, csak higgy! Megmenekül.*”

Lassan a halottasház közelébe érnek. A házból nagy sírás-rívás hallatszik. Amikor belépnek, *a lakás már tele van siratókkal és jajgatókkal*. A tömeg kint marad, mert Jézussal csak a két szülő, valamint Péter, Jakab és János apostolok mehettek a halotthoz. Természetesen eltávolíttatja a siratókat és jajgatókat is. Izraelita szokás szerint ugyanis fizetett siratók éjjel-nappal sírtak és jajgattak a ravatal mellett. Mielőtt kiküldi őket, rájuk szól: *Miért lármáztok, miért sírtok? „Nem halt meg a leány, csak alszik.”* Jézus kijelentésének pontos értelme ez: Nincs rátok szükség, nem lesz itt temetés, mert a leányt vissza fogom adni az életnek.

Ekkor érdekes dolog történt. A jajgatók és előbbi sírók hangosan nevetni kezdtek. Csak a fizetett gyászoló, a bérenc képes erre az ellentétes átváltásra. Az evangélisták így zárják a jelenetet: *Azok kinevették, mert tudták, hogy a leány meghalt.*

Kedves Testvérek! Többször olvashatjuk az evangéliumban, hogy Jézus szavait félreértik. Jelen esetben is ez történt. A siratók e kijelentést: „*Nem halt meg a leány, csak alszik*” – úgy értették –, hogy Jézus tetszhalottnak véli a leányt és csak ezért tartja fölöslegesnek az ő jelenlétüket és szereplésüket.

Maga az *Úr Krisztus a leány haláláról beszél*. Kijelentése, „*nem halt meg a leány, csak alszik*” ugyanolyan értelmű, mint a Lázár feltámasztásakor tett hasonló megjegyzése. Szent János evangelista könyvének 10. fejezetében olvassuk, hogy Lázárnak, Jézus barátjának állapota válságosra fordult. Nővérei, Mária és Márta, megüzenték neki, hogy testvérük, Lázár, nagyon beteg. A Mester azt üzenté vissza: „*A betegség nem okozza halálát, hanem Isten dicsőségére lesz, hogy ezáltal megdicsőüljön az Isten Fia*” (Jn 11,4). Nem megy el, hogy meggyógyítsa.

Még két napig a Jordánon túli vidéken marad. Két nap múlva azonban így szól tanítványainak: „*Menjünk ismét Judeába*” (Jn 11,7). Azok vissza akarják tartani, mert veszélyesnek vélik a judeai utazást. A beszélgetés folyamán később Jézus hozzáteszi: „*Lázár, a mi barátunk elaludt. Megytek, hogy felkeltsem álmából.* – Uram, mondták tanítványai, ha elaludt, meggyógyul. Jézus Lázár haláláról beszélt, de a tanítványok azt gondolták, hogy

alvását említi. Erre Jézus nyíltan megmondta nekik: – Lázár meghalt, de én örülök miattatok, hogy nem voltam ott, hogy higgyetek” (Jn 11,11-15).

Ilyen értelemben mondja Jairus házában is a siratóknak: „Nem halt meg a leány, csak alszik!” Itt nem lesz olyan látványos temetés, melyen rátok szükség lenne. Elhatároztam, hogy a leányt feltámasztom és visszaadom szüleinek.

Kedves Magyar Testvéreim! Amikor a vasárnapi evangéliumi szakaszban ezt a kijelentést olvastam: „a leány nem halt meg, csak alszik” eszembe jutott egy *kedves budapesti élményem*. Ezt az élményt útravalónak hoztam annakidején magammal, mert éppen pár nappal előbb történt, mielőtt édes magyar hazámat el kellett hagynom.

Hadd mondjam el, Testvérek, egy fiatal magyar leány hitvallását, amely vigasztalóan mutatja, hogy ifjúságunk töretlenül örzi keresztény hitét.

Egy héttel korábban, hogy az életveszélyes drótsövényeken és aknazáron átvergődtem, Budapesten jártam. Délután indultam haza a fővárosból és az Apponyi-térről a Keleti-pályaudvarra villamoson utaztam. Az Apponyi-téri megálló végállomás volt s így csak ketten voltunk induláskor a kocsiban: egy civil férfi és én reverendában. *Fiatal*, húsz éven aluli *kalauznő kezelte a jegyeket*. Egy azok közül, akik ezrével kerültek ki akkor frissen a tanfolyamokról. A bolsevisták nagyon büszkék voltak rájuk. Minden újság azzal dicsekedett, hogy ezek már az új világ, az új rend leányai és követői. Ezek nem rabjai a régi előítéleteknek és vallási babonáknak.

A kalauzkisasszony végig ment a kocsin; útitársamat felszólította, váltsa meg jegyét. Mellettem azonban elment, mintha nem vett volna észre. Amikor a Múzeum-körúthoz értünk, új utasok szálltak fel. A leány megint végig ment az utasok között és mindenkivel szabályszerűen megváltatta jegyét. Engem megint kihagyott. Most már figyeltem s így észrevettem, hogy valami egészen finom, szándékos feledékenységgel ment el mellettem. Már a Nagy-körútnál jártunk. A kocsi zsúfolásig megtelt utasokkal. A kalauznő megint végigment közöttünk. Mindenkinek a jegyét kezelte, csak az enyémet nem.

Amikor már egészen közel voltunk a Keleti-pályaudvarhoz és a leány utoljára ment el mellettem, szóltam neki: kérem, adjon nekem is jegyet! – Úgy tett, mintha nem hallotta volna, hogy szóltam. Mikor újra szóltam és hangosabban kértem a jegyet, – úgyhogy a többi utasok is hallhatták – neheztelően fordult felém. Leszakította ugyan számomra a jegyet, de haragosan és olyan csendesén, hogy csak én halljam, azt mondta: „Jaj, Tisztelendő Úr, miért ilyen, hiszen én csak a jegynek az árát akartam megspórolni Önnek!” Hangsúlyozásában volt valami finom, megható szemrehányás.

Kissé rosszul éreztem magamat és bántott, hogy ezt a leányt megakadályoztam abban, hogy hitét ezen a furcsa módon megvallhassa. Pontosán tudtam, hogy *cselekedetét hitvallásnak szánta*. Talán először kezelte a jegyeket a villamoson az után a tanfolyam után, amelyen a tananyagban fontos szerepet játszott a vallásellenes agitáció is. Pár nappal előbb még ott ült a tanfolyam hallgatói között és arról hallott, hogy nincs Isten, csalók a papok, akik mindenkor a hatalmasokkal szövetkeznek a nép elnyomására. A hitigazságok tévedések és a szentségek sötét babonák. Az egyházat tanaival, intézményeivel és papjaival együtt csak gyűlölni szabad. A kalauznők tanfolyamán heteken keresztül ezek voltak a legfontosabb tételek.

És ez a fiatal pesti kalauznő, akit társnőivel együtt egy-egy tervszerűen tönkretett család anyagi gondjai kényszerítettek a tanfolyamra, megragadta a legelső kínálkozó alkalmat, hogy megmutassa, *rajta nem fogott az agitáció, hite ép és megingathatatlan maradt*. Bennem, az ismeretlen papban az egyháznak és az ő hitének egyik képviselőjét látta. Nekem, az ismeretlen papnak tudomásomra adta, hogy ő nem a kommunistáknak hisz, hanem a papoknak. Ő nem képes sokat tenni az üldözött egyházért és hitéért, de ami tőle telik, azt megteszi: megspórolja a villamosjegy árát egy ismeretlen papnak.

Tudtam pontosan, hogy nem az 50 fillér megtakarításán volt a hangsúly. A leány is tudta, hogy az 50 fillér senkinek se nagy összeg, még a papoknak sem. Kis összegről volt szó és ezért *lelkiismereti furdalást sem érzett*, hogy megkárosítja az államot. Ez a lehetséges kártevés meg sem fordult a fejében. Előtte ebben a pillanatban az anyagi, *a pénz nem volt fontos*. Cselekedetével nemcsak megmutatta, de védte, erősítette és mélyítette keresztény hitét, az ő legnagyobb lelki értékét.

Kedves Magyar Testvéreim! Tudjuk-e igazán, miben van e magyar lány cselekedetének nagyszerűsége? Én akkor is tudtam és azóta is sokszor megvigasztalt. Nem véletlen tehát, ha Jézus szavai: nem halt meg a leány, csak alszik, eszembe juttatták a kalauznők tanfolyamát, a vele kapcsolatos bolsevista dicsekvést és ezt az imént elmondott hitvalló jegykezelést. *A kalauznő megható hitvallása megmutatta: Tévednek, akik azt hiszik, hogy magyar földön elpusztult, vagy elpusztulhat a kereszténység.*

Jelek vannak arra, nagyon is biztató jelek, hogy nem kerül sor arra a halotti torra, melyet a bolsevista sírásók szerettek volna ülni a magyar kereszténység sírja fölött. A jelek világosan azt mutatják, hogy az irgalmas Isten megtartja ifjúságunkat keresztény hitében addig az időpontig, amikor majd Egyházunk visszakapja szabadságát és függetlenségét. Amen.

Elhangzott 1954. november 14-én.

IX. Fájdalmunk – Örömünk

Kiáltó szó

Kedves Magyar Testvéreim!

A mai evangéliumi szakasznak több figyelemreméltó részlete van. Azt hiszem, ezeket a nagyon tanulságos szempontokat akkor hangsúlyozom ki a legjobban, ha a rövid evangéliumi szakaszt belehelyezem abba a mozgalmas történelmi háttérbe, melyből az evangelisták első olvasói számára kiragadták.

A főszereplő *Keresztelő Szent János börtönben Sínylődik*. A nagy prófétát, akihez az egész nép tódult a pusztába és akit sokan az eljövendő Messiásnak gondoltak, *Heródes Antipász, negyedes fejedelem börtönbe záratta*, mivel megfeddette házasságtörése és egyéb gáztettei miatt. Az Úr Krisztus előfutára, Keresztelő János a Jordánon túl fekvő vidéken, Pereában tanított és hirdette a bűnbánat keresztségét. Perea Heródes Antipász negyedes fejedelem fennhatósága alá tartozott. A hódító rómaiak ugyanis Kr. után 5-ben Nagy Heródes halála után Palesztinát három fia között osztották fel. Árkelausz kapta Judeát és Szamáriát, Heródes Antipász Galileát és Pereát, Fülöp pedig a Genezáret tavától északnyugatra eső kisebb tartományokat.

Mind a három uralkodó szerepel az evangéliumokban. Heródes Antipászt a nép egyszerűen és röviden Heródes királynak nevezte. Azért nevezik így az evangéliumok is. Ő az a Heródes, aki az Úr Jézus szenvedésének húsvétján Jeruzsálemben volt. Őhöz küldi el Pilátus Jézust. Ismerjük e jelenetet: Heródes szórakozni szeretett volna és csodát remélt Jézustól. Jézus nem szólt neki egyetlen szót sem. Erre kigúnyolta Jézust. Biztos, hogy silány ember volt, aki nem tudott mélyebben és az események mögé látni.

Jézus és János jól ismerték kétszínűségét is. Egyszerre akart az elnyomott népnek, meg a hódítóknak is kedvében járni. Pereában újjáépíttetett egy régi várost és azt hízelkedve a római császár feleségéről Liviásznak nevezte el. Azt a várost pedig, melyet később a Genezáreti tó mellett építtetett a következő császárról, Tiberiásznak hívatta. Jézus nyilvánosan rókának nevezte ezt a kétszínű, alkalmazkodó, csak hatalmát féltő, helyezkedő bábót.

Heródes Antipász, mint általában a gerinctelen és alkalmazkodó emberek, *érzékies ember volt. Törvényes feleségét, IV. Aretász arab fejedelem leányát, elbocsájtotta*. Féltestvérének, Fülöpnek feleségét Heródiást elcsábította és a Mózesi törvények ellenére vérfertőző módon együtt élt vele. Akkor jelent meg előtte *Keresztelő János és keményen megfeddette házasságtöréséért*. János ugyanis nyíltan figyelmeztette: „Nem lehet a tiéd”. Erre meg akarta ölni, de félt a néptől, mert prófétának tartották. A szöveget úgy lehet érteni, hogy János Heródes Antipászt szemtől szemben is, meg a nép előtt is feddette. *Nem merte megölni, de elfogatta, bilincsekbe verette és börtönbe záratta*. A neves zsidó történetíró, Josephus Flavius szerint Heródes Antipász Jánost Machaeron várába záratta. Ez a vár Palesztina déli részén, a Holt-tenger partján feküdt. Nagy Heródes építtette és fontos királyi erőd volt az ország déli részén. A királyi család tagjai is szívesen tartózkodtak itt.

Keresztelő János bebörtönzése nagyjából Jézus nyilvános működésének megkezdése után egy és egynegyed évre történt. *Jézust ekkor már egész Palesztinában ismerték*. Lukács értesít bennünket arról, hogy Jánosnál a börtönben gyakran megjelentek tanítványai és beszámoltak neki Jézus csodatetteiről és általában sikereiről. Amint a mai evangéliumban láttuk: egy ilyen

látogatás alkalmával határozza el János, hogy két tanítványát elküldi Jézushoz ezzel a kérdéssel: „*Te vagy-e az eljövendő vagy mást várjunk?*”

Keresztelő János eme elhatározásának okát két tényben kell keresnünk. Az egyik: tanítványai nehezen nyugosznak bele, hogy nem az ő Mesterüket ünnepli most a nép, mint a jövendő Messiást, hanem Jézust, aki olybá tűnt előttük, hogy csak learatja, amit ők vetettek. Ők *Jánosban látták a jövő emberét* s azért csatlakoztak hozzája. És most Isten engedi, hogy János, a remélt Messiás, börtönben üljön és tehetetlen szemlélője maradjon az eseményeknek.

A másik ok, ami Jánost arra készítette, hogy tanítványait követségbe küldje Jézushoz, nyilván az volt, hogy még a börtönben is meg akart tenni annyit, amennyit lehetett, az Isten országának zavartalan terjesztése érdekében. Ő indította el Isten különös és kitüntető hívására a mustármaghoz hasonló mozgalmat. A börtönben is csak ez a nagyra hivatott isteni mű érdekelte. A maga sorsa, a maga élete nem volt fontos, de az Isten országának terjedése, vagy az útjában álló akadályok örömet vagy gondot okoztak neki. Nem ijesztette, ha arra gondolt, hogy már nem szabadul ki börtönéből. Nem alkudott és nem kötött az erkölcsi elvek feladásával kompromisszumot a hatalommal. A maga bizonytalan sorsa nem izgatta, de *érdekelte, mi van künn, hogyan áll a nagy isteni mű, a mennyek országa*. Gondot okozott neki, ha azt hallotta, hogy félreértések, kicsinyes féltékenységek lassítják a hatalmas mű kibontakozását. Bántották azok a tévedések, melyeket hozzá nem értők és kicsinyes szempontok szerint cselekvők az ő nevével állítottak az isteni mozgalom útjába.

Az isteni gondviselésben minden ki van számítva. János tanítványai abban az órában érkeztek Jézushoz, amikor sokakat meggyógyított betegségből, nyavajából, a gonosz lelkektől és vakoknak adta vissza szeme világát. Befejezi a gyógyítást és alkalmat ad János tanítványainak, hogy feltegyék előtte mesterük kérdését: „Te vagy-e az eljövendő vagy mást várjunk?” Jézus így válaszolt: „menjete, jelentsétek Jánosnak, amit hallotok és láttok. Vakok látnak, sánták járnak, leprások megtisztulnak, süketek hallanak, halottak feltámadnak” (Mt 11,4-5). – Jézus Izaiás szavaival felel. Izaiás megjövendölte a Messiásról, hogy majd ezeket a csodákat cselekszi. Láttátok a csodákat és ezért értsétek meg: én vagyok a Messiás! – Ezek megnyugodtak és eltávoztak.

Amikor azok elmentek, Jézus beszélni kezdett a néphez Jánosról: Miért mentetek ki a pusztába? Hogy széltől lengetett nádat lássatok? Vagy miért mentetek ki? Hogy puha ruhába öltözött embert lássatok? Aki puha ruhában jár, királyi palotában lakik. Miért mentetek ki hát? Hogy prófétát lássatok? Igenis, mondom nektek, hogy prófétánál is nagyobb. Ez az, akiről az Írás mondja: Nézd, követemet küldöm színed előtt, hogy elkészítse előtте az utat (Mt 11,7-10).

Kedves Magyar Testvéreim! Önkéntelen eszmetársítással helyezi át az ember a mai evangéliumi szakasz eseményeit a Jordán mellől a Duna–Tisza-közébe. Itt is börtönben sínylődik egy ember, Mindszenty József bíboros, egy fegyelmezett, kemény főpap, aki a megmásíthatatlan és világos keresztény elvekhez élete árán is bátran ragaszkodott. Börtönbe került ő is, mint Keresztelő János, mert nem volt hajlandó a feketét fehérnek, a sötétet világosnak nevezni. *Nem vállalkozott arra, hogy a materialista ateizmust tudománynak mondja, az erőszakot jognak és a taktikázást erkölcsnek nevezze.* Ő sem volt nádszál, melyet a szellő könnyedén lengethet, hanem szilárd tölgy, amelyet még a szélvész sem tudott kidönteni.

Közvetlenül bebörtönzése előtt mondotta utolsó körlevelében: „*Nyugodtan nézem a körülöttem mesterségesen felkorbácsolt hullámokat. Azon a helyen, ahol nem pártok, de az Apostoli Szentszék kegyéből és bizalmából őrt állok, a tajtékzó hullámok nem szokatlanok. A történelem változatos. Két elődöm harctéren esett el, kettőt összes javától konfiskálással megfosztottak, Vitéz Jánost fogságba vetették, Martinuzzi a hatalmasoktól felfogadott orgyilkosok kezétől esett el. Pázmányt, a legnagyobbat száműzték. Károly Ambrus a betegek támogatása, gondozása közepette a pusztító ragály áldozata lett.*”

Elődeim közül senki sem állott annyira eszközök híjával, mint én. Annyi céltudatosan megszöött, százszor megcáfolt, de konokul továbbhirdetett valótlanosság nem tajtékzott mind a hetvennyolc elődöm körül együttvéve sem, mint körülöttem.”

Pontosan Keresztelő János keménységét halljuk az esztergomi érsek ajkáról is.

És hogy a kép teljes legyen, a dicséret is, melyet nem ugyan Krisztus, de az ő földi helytartója mondott, úgy hangzik, mint akkor. XII. Pius pápa 1942. febr. 2-án a magyar püspökökhöz intézett levelében írta Mindszenty bíborosról: *„Nagyon jól ismerjük ennek a kiváló főpásztornak érdemeit. Ismerjük hitének szilárdságát és feddhetetlenségét. Tudjuk, hogy az apostolok bátorságával őrizte a keresztény tanítás épségét és követelte meg a vallás szabad gyakorlásának szent jogát... Azt a magatartást, melyet ő tanúsított, az éber főpásztor hivatástudata követelte meg tőle.”*

Kedves Testvéreim! A nagy és kis zsarnokok eltűnnek, de a börtönlakó Keresztelő Jánosok eszméi diadalmaskodnak. Amen.

Elhangzott 1954. december 5-én.

Karácsony

Kedves Magyar Testvéreim!

Karácsony előtti héten nyomasztó érzés telepedett reám. E szorongó érzést a félelem szülte bennem. Karácsony az öröm ünnepe és én ezért egész héten át éreztem: *életem legnehezebb feladata* előtt állok, amikor a világ legárvább népe előtt 1955 karácsonyán ismételnem kell a titokzatos éj angyali üzenetét: Nagy örömet hirdetek nektek!

Ki tudott volna nyugodt maradni az én helyemben, akinek ma *egy porig alázott nemzet felé azt kell kiáltani: Örüljete!* Mindnyájunk lelkét és idegzetét elcsigázták egyéni és nemzeti fájdalmaink és ezért úgy éreztem, hogy erőtlen szavammal legfeljebb műörömet varázsolhatok 1955 karácsonyán a magyar családi szentélyekbe. Valósággal vakmerőségnek éreztem örvendezésre szólítani azokat a magyar családokat, amelyekből a hitvesi és testvéri kötelékkel egymáshoz fűzött tagok szétszóródtak a világ minden tájára. És ezenkívül eszemben járt az is, hogy a hatalmát féltő zsarnoki rendszer e megszentelt családi érzéseket akarja most felhasználni a maga javára. Megtévesztésre és félrevezetésre szánt propagandájának hasznos azért hazatérésre kényszeríti az elüldözött családtagot. Azzal fenyeget, ha nem jön, az otthoni családi romszentélyt teljesen felforgatja és mindenestől elpusztítja.

Aggodalmam még nagyobbra nőtt, amikor arra gondoltam, hogyan hívjam örvendezni azt a nemzetet, amely két világháború borzalmas vihara után a nyomor szélére jutott és amelyet a tízéves kizsákmányolás a népek országútjára ültetett, bajokkal, keserűséggel elhalmozva és még tört reményeitől is megfosztva.

Szívem elszorult és csordultig megtelt keserűséggel, amikor arra eszméltem, hogyan örüljenek egy mindig kegyetlenebbé váló elnyomás alatt sínylődő népnek fiai, akiknek, miután vagyonát, egészségét, testi erejét és idegzetét elrabolta és tönkretette, a lelkét akarja megtörni mindenáron egy kegyetlen csoport idegen szuronyokra támaszkodó zsarnoki hatalma. Nyomasztó érzéssel kellett mérlegelnem azt is, hogyan hallatszanék testvéreink karácsonyi örömeinek, ha abba belevegyülnek a bebörtönzött és kényszermunkára fogott ártatlan tízezrek panaszos sóhajai?!

Valóban fájdalommal, könnyes szemmel kell latolgatni: tud-e örülni karácsony napján az az ország, amelynek hercegprímása és főpapjai: a kalocsai érsek, a váci püspök, Erdély püspöke fogságban vannak sok bátor egyházi és világi munkatársaikkal együtt? Örülhet-e a magyar nemzet, amikor éppen a betlehemi Kisded születésének ünnepét használják fel arra, hogy ifjúságunknak fenyő-ünnepet rendezzenek, hogy megingassák keresztény hitét, amely egyedül volna képes őket nemességre és áldozatkészségre nevelni.

Kedves Testvérek, szenvedő Magyar Testvéreim! Valóban mérhetetlen szenvedés szakadt reánk, mióta hazánk történelmének legtragikusabb korszakába került. *Tíz éve állunk csatában. Az emberiség értékeit védjük a történelem legdurvább kultúrbarbáraival szemben. Soraink ritkulnak és az ellenség ravasz taktikával szinte a magunkra hagyottság érzését tudja már felkelteni bennünk, hogy megtörve behódoljunk neki.*

Tízéves szenvedésünk minden keserve felgyűlt bennem az elmúlt héten, miközben e szentbeszédre készültem. Félelmem, szorongó érzésem egyre nőtt, ahogyan közeledett az ünnep. Sötét, éjféli gondokkal és érzésekkel virrasztottam a szentestén. S egyszersak megszólaltak a karácsonyi harangok. És én arra gondoltam, most otthon is ünnep van, várakozás, öröm tölti be a lelkeket, állnak már a karácsonyfák és elindultak a magyarok is az éjféli misére. A karácsonyi harangok, a Kisded édes mosolya és a kétezer év óta mindig újra felcsendülő angyali kórus: Dicsőség a magasságban Istennek és béke a földön a jóakarató embernek, elkergették sötét és nyomasztó érzéseimet. Világosan láttam és értettem, hogy van

valami *nagy értéke a magyar nemzetnek, élő, eleven, erős hite, amely enyhíteni tudja iszonyatos megpróbáltatásait.*

Testvérek, – ennek a keresztény hitünknek örülünk! És ezzel az alázatos keresztény hittel fogadjuk el az Isten kezéből a megpróbáltatásokat. Ha jól átgondoljuk a történeteket, belátjuk, hogy magyar földön új igazolást nyer az evangélium: Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért. Valamiképpen megpróbáltatásainknak is köszönhetjük, hogy nagyobb a hitünk, mint bármikor a történelem folyamán. A körülöttünk lejátszódó események elrettentő példákkal mutatták meg nekünk a lelki és szellemi javak felsőbbbbségét.

Minden okunk megvan tehát az öröme és nincs okunk az elkeseredésre! *Ha megmaradunk keresztény hitünkben és törekszünk az Istennek tetsző életre, akkor biztosak lehetünk, hogy fennmaradunk ebben a mostani történelmi viharban is.* Ez a felismerés és a belőle fakadó magatartás záloga annak a szebb hazának, melyben majd krisztusi elvek alapján felépítjük a szellemnek és a léleknek diadalát. S ez megvalósul biztosan, ha gyermekeinket is úgy neveljük, hogy azok is meg legyenek győződve: a világtörténelemnek nincs nagyobb eseménye, mint a második Isteni Személynek, az Igének megtestesülése. Nekik, gyermekeinknek is tudniuk kell, hogy a térképen nincs fontosabb hely, mint a betlehemi istálló helye és hogy annál az angyal szózatnál: Nagy örömet hirdetek néktek, ma született a Megváltó Dávid városában; fontosabb hír sosem röppent fel a történelemben.

Karácsony nagy öröme és boldogsága abban van, hogy megmutatja nekünk az ember értékét. Az ember, a halhatatlan lelkű ember, az örök életre meghívott ember akkora érték, hogy *a második Isteni Személy, a Fiú,* hogy megmentse, felvette az emberi természetet: *egy hozzánk hasonló emberi lélekkel és testtel személyes egységben egyesült.*

Karácsony boldogsága és megnyugtató békéje ma is az a tudat, hogy az ember nem egy porszem, nem egy atom, vagy kerék a társadalom szerkezetében. Az ember nem eszköz. Az embert nem szabad kizsákmányolni semmiféle kapitalizmusban: sem a magántőke uralmában, se az államkapitalizmusban, amilyen a bolsevista és az úgynevezett népidemokratikus államok társadalmi és gazdasági rendje.

Kedves Testvérek, karácsony arra tanít, hogy *az ember önálló érték önmagában, mert Isten képére és hasonlatosságára teremtett szellemi lény.* Hivatása, hogy Isten gyermeke legyen a kegyelem által, melynek lehetőségét a testté lett Ige szerezte vissza számunkra. A mi végső hazánk nem ez a föld. Mi Istenhez tartozunk. Az Isten és az ember oly szorosan kapcsolódik egymáshoz, hogy még a hamis istenfogalmak is szükségszerűen befolyásolják az emberről alkotott felfogásokat. Az eltorzult istenfogalmak eltorzítják az emberi eszményeket is, aláássa az emberi méltóságot és a zsarnokkal szemben védelem nélkül hagyják az ember szent és sérthetetlen szabadságjogait.

Karácsony napján annak *örülünk, hogy mi az igaz Istent ismerjük,* neki szolgálunk és Őt szeretjük. Köszönjük meg Istennek a nagy kegyelmet, melyben akkor részesültünk, amikor első szent királyunk odavezetett bennünket a betlehemi jászolhoz. Köszönjük meg, hogy ezáltal keresztény lett kultúránk és elindulhatott nemzetünk az emberi művelődés magaslatai felé. Köszönjük meg, hogy a keresztény kultúrközösséghez tartozunk most is, mivel leginkább keresztény hitünk biztosítja annak, hogy a marxizmus zavaros anyagelvű tanai nem találjanak talajt magyar földön. *A hívő ember sose teszi magáévá azt a torz társadalmi és gazdasági rendet, amelynek alapja az istentagadó marxizmus.*

Kedves Magyar Testvérek, annak örülünk ma 1955 karácsonyán, hogy keresztények vagyunk a kegyetlen eszközökkel folytatott tízéves vallásüldözés ellenére.

Hadd üzenjek nektek börtönbe induló bíboros hercegprímásunk szavaival. Utolsó körlevelében így szólt hozzánk hét évvel ezelőtt: „Mindenütt és mindig csak az történhetik velünk, amit az Úr rendel vagy megenged. Tudtán kívül még egyetlen hajunk szála sem esik le a fejről. Annyi más után elveheti tőlünk a világ ezt vagy amazt, de nem veheti el tőlünk Jézus Krisztusban való hitünket. Ki választhat el minket Krisztustól? Sem élet, sem halál,

sem egyéb teremtmény el nem szakaszthat minket Isten szeretetétől, amely a mi Urunk Jézus Krisztusban vagy. Ragyogjon fel előttünk az örök élet reménye, amelyet az Úr megígért: »Bízzatok, én meggyőztem a világot!«³⁵

Nyugodtan és az Úrra hagyatkozva vállaljuk a ránk kényszerített harcot. Isten velünk van és nem tagadja meg tőlünk kegyelmét! Ha hűségünk állhatatos marad, Mennyei Atyánk, Nagyasszonyunk közbenjárására, *a magyar nemzet gyötrelmes ádventjét is győzelmes karácsonyi öröme fordítja. Amen!*

Elhangzott 1955. december 25-én.

³⁵ Mindszenty bíboros utolsó pásztorlevele papjaihoz. Esztergom, 1948. december 20.

Függelék

Mit vár az otthon az emigrációtól?

Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!
Magyar Testvéreim!

Szenvedélyesen törekszem az őszinteségre. Ne tekintsék tehát ünneprontásnak, ha kijelentem: nem vállalkoztam szívesen az ünnepi szónok szerepére.

Több súlyos ok rettentett vissza a mai szerepléstől. Nem fárasztom Önöket nehézségeim felsorolásával, elég, ha egyet megismernek.

Amikor a rendezőbizottság megtisztelt és felkeresett, arra hivatkozott, hogy jóformán én vagyok az egyetlen elérhető ember, aki szándékaik szerint töltheti be az ünnepi szónok tisztjét. Elgondolásuk és célkitűzésük szerint ugyanis ma e hagyományos magyar ünnepen nekem arról kell beszélnem: *Milyen, feladatok megoldását várja az otthon szenvedő nemzet az emigrációtól?*

Tehát aki azt hinné, hogy a rendezőbizottság választása valamilyen szónoki adottság vagy egyéb kiválóság alapján esett szerény személyemre, tévedne. Azért kell nekem az előre kijelölt, félelmetes és – mondjuk csak ki – hálátlan témáról szólnom, mivel az itt jelenlévők többségével szemben nekem van meg az a tragikus előnyöm: hogy talán mindegyiküknél hosszabb időt töltöttem otthon a tízéves orosz megszállás alatt. Egyedül ezen az alapon gondolják a rendezők, hogy hűen tudom tolmácsolni a rab nemzet néma akaratát a szerencsésebbnek hitt testvérek felé...

1952 nyarán, néhány nappal azután, hogy szabad földre léptem, kezembe került egy emigrációs újság. Ilyent eddig még nem láttam s mohón kaptam utána. A többi között egyik neves és megbecsült *emigráns diplomatánk* megnyilatkozására találtam. E nyilatkozat lényeges része arról szólt, hogy *az emigrációban élő magyarságnak ne legyen gondja, hogyan rendezkedik majd be a felszabadulás után az ország*. Az emigránsok bízzák ezt a feladatot az otthoniakra, mert ők értenek ehhez egyedül és a legjobban.

A nyilatkozatot többször megnéztem, újra és újra átolvastam, mégse értettem meg.

Hogyan? Hát mi van itt? *A jelenlegi magyar emigráció politikai emigráció*. Csak azért jött el hazájából, mert nem viselhette el a megalázó és véres idegen megszállást. Csak azért emigrált, mert nem tudta tehetetlenül nézni, hogyan tiporja a zsarnokság megszentelt nemzeti hagyományainkat és az egyéni szabadságjogokat. Azért jött idegenbe, mert itt a szabad világban hazája felszabadításáért akart küzdeni és majd tapasztalatokkal, szaktudással töltekezve akar visszatérni a súlyos feladatokat jelentő országépítő munkára.

Kérésemre valaki, egy régi emigráns megmagyarázta, hogy a tekintélyes diplomata nyilatkozata az általánosan érvényes elvnek ellenkezőjét tartalmazza ugyan, de a magyar emigrációra alkalmazva érvényes.

Ennek kapcsán áttekintette előttem a különböző emigrációs politikai csoportosulásokat. És én megrettentem, mivel ebben a pillanatban értettem meg, mire szolgál a vasfüggöny, hogyan tudják a bolsevisták elszakítani vele az emigrációt az otthontól. Más magyarázatot ugyanis nem találtam a naiv, ábrándos politikai légvárak építgetésére, melyekről már akkor némi fogalmat szereztem.

A régi emigráns egykedvű, néhol műkedélyességgel megtűzdelt magyarázata idegesített. Nem is vártam meg a végét, közbeszóltam:

Hogyan, hát az emigráció nem tudja, hogy *otthon nem pártokban és osztályokban gondolkodik a nemzet?* Hát itt nem tudják, hogy otthon nincsenek pártok, egymás ellen uszítható osztályok? Miért nem számolnak azzal, hogy otthon csak egy megpróbáltatásokban, megaláztatásokban, vérben és könnyben magára talált nemzet él? Tudniok kellene a magyar emigránsoknak, hogy a rabházában szenved a nép, amely megutálta az idegen holmit és tele reménnyel fordult vissza megszentelt nemzeti hagyományainkhoz.

Az iszonyatos megpróbáltatások idején fennmaradásához múltjából, történelméből merít erőt. Ne számítson tehát senki emberfia arra, hogy a mai nemzedék, amely meggyőződéséért üldöztetést, börtönt, internálást és kényszermunkát szenved, elhiszi majd valakinek, hogy a vallás sötét reakció vagy jobb esetben: hímestojásként kezelendő misztikum és ezért csak magánügye lehet az államnak.

Ez a mai nemzedék még a haladásra, felvilágosodásra való hivatkozással sem tűri el, hogy valaki a kereszténységtől a nyilvánossági jogot megtagadja parlamentben, megyeházán, község-házán, iparban, gyárban, hivatalban, iskolában és az élet egész vonalán.

Miért gondolkodik így a mai magyar nemzedék? Hát azért, mert csak ki kell nyitnia a szemét és az események illusztrálják, hogy *ahol magánügy a vallás, ott korrupcióba, bűnbe, kegyetlenségbe fullad és eliszaposodik az egész élet.* Ez az iszaposodás aztán súlyos gondokat okoz a köznek. Nem kell nagy bölcsesség ilyenkor a következtetéshez: Örültség bevezetni a társadalmi és állami életbe azt, ami közveszély lesz, mihelyt komolyan veszik.³⁶

Otthon mindenki igazat ad Mindszenty bíborosnak abban, hogy *„ha a vallás ereje 1945-ben hiányzott volna a magyar nép lelkéből, őrvölgők és öngyilkosok birodalma lett volna a szent magyar föld!”* És abban is egyetért otthon mindenki a hercegprímással, hogy *„ha a törtéremények nem tudják kioltani a jövő reményeit az emberi keblekből a szegény, nyűzött-nyűtt Magyarországon, annak tudható be, hogy itt van köztünk az igazság oszlopa és erőssége, a kereszténység.”*³⁷

A mai nemzedék számára nem frázis többé a magyar történetírásnak ama közhelye, hogy a kereszténység mentette meg a pusztulástól a fiatal magyar államot. Meggyőződéssel vallja azt is, amit a millenium primása állapított meg: 900 éven át kereszt tartotta fenn a viharokban és megpróbáltatásokban a magyar hazát. Az otthon valláserkölcsei magatartásával félreérthetetlenül kifejezésre juttatja, hogy sem társadalmi, sem állami, sem gazdasági rendjét nem hajlandó más alapokra helyezni, csak a kipróbált keresztény erkölcsi elvekre. *Ez a mai nemzedék nemzeti kultúránk alapjává újra a kereszténységet teszi,* mellyel nemzetünk első Szent Királyunk bölcs akarata folytán szerencsésen egybeforrott.

Ezért *otthon a magyar múltat senki nem gyalázza, nem ócsárolja,* mert igazságtalanságnak érzi, mert oktalanságnak és mindenekfölött rossz taktikának tartja. Otthon a tömegek tisztán látják, hogy a moszkoviták forradalmat szeretnének játszani velük. A nemzet sírásói, a magyarság rabszíjrafűzői a haladó forradalmár jelmezében óhajtanának fellépni. Ehhez a forradalomhoz kellene az a statisztáló tömeg, mely ócsárolja megszentelt nemzeti hagyományainkat. A hódító és elnyomó a múlt iránt való gyűlölettel szeretné bekötni a széles néprétegek szemét.

Az emigrációban is illik ismerni Mindszenty bíboros-prímás erre vonatkozó figyelmeztetését: *„Vannak, akik folyton emlegetik a múlt bűneit – mondotta a hercegprímás 1945 Szeptember estéjén a magyar rádióban. – Mindenesetre többször, mint Európa népei a magukét,* mintha mi volnánk nem a falu, de Európa és a világ rossza egyedül. Mintha csupa angyal között *ez a nép volna a legbűnösebb világfelforgató...”*

³⁶ Vö. Mindszenty bíboros beszéde a katolikus szülőkhöz. Pécs, 1946. október 20.

³⁷ Beszéd Debrecenben, 1946. november 30-án.

És a nép, mint minden másban, ebben is követi nagy mártírját. Jó volna, ha az emigrációban megfontolnák, hogy azok a magyar múltat gyalázó nyilatkozatok, melyek odahaza itt-ott a bolsevista lapokban nem kommunistáktól napvilágot látnak, csak a politikai rendőrség fenyegetésének eredményei. Elmondja a száj, de vérzik bele a szív.

De sok haszon származnék abból is, ha a pártoskodó emigráció megfontolná: az otthon nem tart értéknek sok olyasmit, amit egyesek az emigrációban még értékesnek hisznek és hogy *az otthon nem igazol mindent, amiről az emigrációban önigazoló nyilatkozatok hangzanak el.*

Jó volna, ha tudnák itt, hogy egyáltalán *nem fáj senkinek* a feje Magyarországon azért, mert *az első világháborút befejező forradalmak nem sikerültek.* Az 1918-as forradalomért éppen úgy nem hullatja könnyeit a magyar nép, mint az 1919-esért. Történelmünk legutolsó évtizedének pusztítása alapján fel tudja mérni: mennyire megáradt volna a vérnek és a könnynek folyama magyar földön, ha 10 év helyett 36 éven keresztül hullott volna a magyar vér és a magyar könny. Sőt a kettőt képtelen egymástól függetleníteni. A két forradalom kapcsolatáról felfogása, ítélete világos és egyszerű: Ha nem lett volna első, nem lett volna második sem.

Az otthon élő magyarság okosságából nem ócsárolja a két világháború között tragikus körülmények között vergődő *Csonkaországot* sem. Arra törekszik, hogy a bolsevista veszély elmúltával olyan rendezést érjen el a Kárpát-medencében, hogy megszentelt nemzeti hagyományait biztonságban őrizhesse.

A legtöbbet vitatott kérdésben, *a földbirtokpolitika kérdésében* is, mint annyi másban, *Mindszenty bíboros foglalta össze a nemzet jelenleg érvényes felfogását.* 1945. október 18-án, első primási körlevelében ezeket írta:

„Meg kell említenünk, hogy a földbirtokreform-rendelet több részletében olyan törekvéseket árult el, mintha bizonyos társadalmi osztályok egyszerű gazdasági tönkretételét célozta volna. Néha még hangok is hallatszottak, hogy ez az intézkedés büntetés a magyar birtokos osztály múltjáért.

Ám megfelel-e mindez az igazságnak; megfelel-e a természet törvénynek? Helyes-e a kollektív igazságszolgáltatás elve? Szabad-e a jog és igazság uralmára törekvő társadalomban azt vállalnunk, hogy az egyik testvér hibájáért bűnhődjék a másik és az ősapák nagyon kétséges mulasztásait szenvedje meg a késői unokák nemzedéke? *A földosztásnál a pártpolitika érvényesült* és katonáink is kimaradtak a földosztásból.

Nem a földbirtokreformot tesszük itt bírálat tárgyává – folytatódik a primási nyilatkozat – *, hanem a benne megnyilvánuló bosszúálló szellemet.* Magára a reformra is kénytelenek vagyunk megjegyezni, hogy végrehajtásában is nélkülözte a megfontoltságot és méltányosságot és ennek az elsietett, szenvedélytől fűtött munkának gazdasági következményeit sínyli és ki tudja, mily hosszú ideig sínyleni fogja az egész lakosság, főleg a városi dolgozók.”

Az Egyház álláspontját a saját birtokainak elvesztésével kapcsolatban egy másik helyen a bíboros így fejezi ki: „*Adja Isten, hogy az új birtokosok boldogulása vigasztalja az egyházat veszteségeiért és gondjaiért.*”³⁸

Aki ismeri ezt a kérdést, megnyugvással gondol arra, hogy a felszabadulás után magyar és magyar közéket verni földbirtokpolitikai alapon nem lehet.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Az otthon azon sem kesereg, hogy *a vérrög-valóság ábrándos és zavaros forradalma* nem sikerült. Az otthon nem sírja vissza azt *a demokratikus forradalmi játékot* sem, melyet közvetlenül a második világháború után az orosz megszállók játszottak el megtévesztéssel és terrorral a többségükben tiszteletet érdemlő politikusokkal.

³⁸ A magyar püspöki kar körlevele. 1945. május 24.

Azokat azonban, akik akár vakságból, akár önző számításból arra vállalkoztak, hogy *a munkásságot és a föld népét szállítják a moszkovitáknak, a magyar nép mélységesen megveti.*

Jó, ha azt is tudjuk, hogy a felszabadult Magyarországon nem számíthatnak politikai sikerre azok sem, akik ügyefogyottságukban *a kommunizmus és a kereszténység között akartak koegzisztenciát létesíteni.*

Természetesen nem a múlt, hanem a jövőre veti a jelen nemzedék tekintetét. Az otthon minden magyart keblére ölel, de az iszapos mozgalmakat melyek valamikor hordozták vagy még egyszer hordozhatnák – Mindszenty bíboros szavaival élve – azokat *a hordalékelemeket, és árvízi öntvényeket, mellyel a marxizmus árasztotta el hazánkat, szabályozza, lecsapolja s ha kell kiszárítja.*

Magyar Testvéreim! Ezek után összefoglalhatom a feladatokat, melyek megoldását az emigrációtól várja a rab hazában sínylődő honfitárs.

1. *Ne szakadjon el gondolkodásában és eszményeiben az emigráció az otthontól.*

Teremtsük meg végre azt sajtót, mely ennek a legfontosabb feladatnak szolgálatában áll!

2. *Értsük meg az elhallgattatott nemzet néma magatartásában kifejezett akarátát, azt tárjuk az egész emigráció és a világ közvéleménye elé.* Erről és ne ábrándos elrendezésekről suttogjunk nagyhatalmak információt gyűjtő szerveinek tisztviselői előtt!

3. *Neveljük áldozatok árán is ifjúságunkat magyarnak és kereszténynek.* Ehhez – a családok buzgólkodásán túl – tanintézetek kellenek az emigrációban. *Ha nincs saját iskolánk, gyermekeink már félig beolvadt állampolgárokká váltak.* Tudomásom szerint Európában két magyar iskola működik. Ezek nem győzik az SOS-segélykiáltásokat az emigráció felé elsírni. Pedig ahhoz képest, ahogy önmagunkat siratjuk, az otthoniakéval össze nem mérhető anyagi ellátottságban vagyunk. – Tehetséges magyar művészekkel, tudósokkal – a mi nagy büszkeségünkre – tele van az öt világrész. És mellettük az emigrációban vannak tehetséges, nagyszerű üzletembereink.

Ugyanakkor a két iskola – a fenntartó szervek minden erőfeszítése ellenére – alig méltó az iskola elnevezésre. Pedig *ennek az emigrációnak, amilyen szellemi és anyagi színvonalat képvisel, fényűzően, modernül berendezett nagyszerű iskolával és kiválóan felszerelt internátussal kellene rendelkeznie,* természetesen itt Münchenben, vagy Kölnben, vagy valamelyik más nagyobb kultúrközpontban.

Nem akarok erről a fájó sebről többet mondani. Csak még egy pillanatra figyeljünk arra, mi volt otthon, amikor még a nemzet kezében volt az iskola. Mindszenty bíborosnak egy 1946. október 20-i beszédében olvassuk:

„Részvettem a Szent Szív-zárda Szülők Szövetségének gyűlésén. S mondhatom, a lelkem mélyéig megrázott engem az a beszámoló, amit ott a vezetőség nyújtott. Ennek a beszámolónak az adatai: a háborútól megrongált zárdát és tanintézeteit *munkás és kőműves iparosszülők díjtalanul helyreállították.* Édesanyák: ezredesnék és főorvosnék és mások felsikálták utána az egész épületet. Megmutatták nekem a jelen tanévnek egész irka-szükségletét, amelyet az ifjúságnak a *szülők szövetsége* már megszerezett. Egy vízvezeték-készítő édesapa ingyen elkészítette a *vízvezeték munkát* az épületben. Aztán megszakították a beszámolót és elvezettek engem az iskola oldalához és ott június 29-én megmutatták az idei tanévnek az egész tüzelő-szükségletét ölbe rakva. Aztán elvezettek egy kertsarokba, ahol az elmúlt tanévben működött egy *iskolai konyha 51 szegény gyermek mindennapi táplálására.* – Ezt a részt így fejezi be Mindszenty hercegprímás: Azt mondtam magamban a beszámoló végeztével: nem baj az, ha ostorcsapások érnek bennünket, *ahol ilyen lelkeség és lelkesség sarjad ki az ostorcsapások nyomában, ott meg kell köszönnünk nekünk az ostorcsapásokat.*”³⁹

Hát valami ilyenféle lelkesedés segítene itt is az emigráció iskolaügyében!

³⁹ Mindszenty bíboros beszéde a pécsi dómban 1946. okt. 20-án.

4. *Fokoznunk és egységesítenünk kell akcióinkat s amennyiben a politikai csoportosulások nem congeniálisak a feladattal, vegyék át azt tőlük társadalmi szervek.* Otthon sincs politikai szervezete a nemzetnek, de azért még nem teszi ölbe a kezét, hanem segít magán, ahogy a szükség és a körülmények engedik.

Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség, Magyar Testvéreim! 1955-ben *a magyar emigrációba is márciusi vihar kell*, amely kifújja, kiszellőzteti a lelkeket, megtisztítja az acsarkodás szellemétől és új lendülettel elindít a nehézséget nem ismerő áldozatos munkára az otthonért, mindnyájunk egyetlen forró vágyáért, a szabadságban virágzó Magyarorszáért!

Elhangzott Münchenben 1955. március 15-én.

Mindszenty József mondotta a római magyaroknak⁴⁰

...a magyar fa leveleit messze elsodorta a világfergeteg.
Ne mondjátok – eggyel-eggyel találkozva – Káinnal:
Vajon őrzője vagyok-e öcsémnek?
Bizony az vagy!
Vigyázzatok minden árva magyarra, mint a szemetek világára
és ne múljék el egyetlen nap, hogy valamelyik árva falevélre jótéteményt ne írtatok volna...

⁴⁰ 1945. december 9-én a Collegium Hungaricumban tartott beszédből.